

TILINPÄÄTÖS 2018

Haminan
kaupunginvaltuusto | 1.6.2019

SISÄLLYS

TOIMINTAKERTOMUS	3
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
Kaupunginjohtajan katsaus	3
Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
Luottamushenkilöorganisaatio	6
Yleinen taloudellinen kehitys.....	7
Haminan kaupungin toiminnan ja talouden kehitys.....	7
Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	8
Haminan kaupungin henkilöstö.....	8
Ympäristöasiat	8
Muut asiat.....	9
Arvio tulevasta kehityksestä.....	9
Merkittävimmät riskit.....	9
Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen.....	10
Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä	11
Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	12
Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	13
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	14
Tase ja sen tunnusluvut	15
Kokonaistulot ja -menot	16
Hamina konsernin toiminta ja talous.....	17
Hamina konserniin kuuluvat yhteisöt.....	17
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	25
Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	25
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	26
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	27
Keskeiset liitetiedot.....	31
Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	31
Tilikauden tuloksen käsittely	31
TALOUSARVION JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	32
Yleistä	32
Talousarvio	32
Tavoitteet.....	32
Keskeiset kehittämishankkeet.....	38
Käyttötalouden toteutuminen.....	41
Konsernipalveluiden palvelualue.....	41
Hyvinvointipalvelujen palvelualue.....	49
Kaupunkikehityksen palvelualue	68

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen	79
Verotulojen erittely	80
Valtionosuuksien erittely.....	80
Investointien toteutuminen	81
Rahoitusosan toteutuminen	87
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	91
Tuloslaskelma	91
Rahoituslaskelma	92
Tase.....	93
Konsernituloslaskelma	95
Konsernin rahoituslaskelma	96
Konsernitase.....	97
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	99
Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	99
Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	100
Tuloslaskelman liitetiedot	101
Taseen liitetiedot.....	104
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	104
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	107
Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	109
Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	113
HAMINAN VESI -LIIKELAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS	115
Toimintakertomus	115
Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut	118
Liikelaitoksen talousarvion toteutumisvertailu	121
Liikelaitoksen liitetiedot.....	124
Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot.....	128
LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN	131
TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	134
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	137
TILINTARKASTAJIEN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	137
LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA	138

TOIMINTAKERTOMUS

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Kaupunginjohtajan katsaus

Suomen myönteinen talouskehitys näkyy monella tapaa myös Haminassa, mm. työttömyys on vuoden aikana vähentynyt ja sataman liikenne kasvanut. Monella eri sektorilla on tekemisen meininki, tapahtuu paljon. Kuuma ja kuiva kesä suosi matkailua ja tapahtumia, mutta maataloudelle se aiheutti ongelmia.

Kaupungin taloudessa on tapahtunut käänne huonompaan suuntaan. Kaupungin tulos heikkeni, mutta säilyi plussalla noin 0,5 miljoonaa euroa. Ennakoitua huonompi tulos johtui lähinnä loppuvuoden suuresta menojen kasvusta ja valtakunnan tasolla tehdyistä virheellisistä verotuloarvioista. Vuoden 2019 talous tulee olemaan haasteellinen ja edellyttää tiukkaa menokuria.

Kaupungin väkiluku laski 207 henkilöä. Ennakkotilastojen mukaan syntyvyyden ja kuolleisuuden ero oli -164 henkilöä ja muuttoliike oli -34 henkilöä. Kuntien välinen nettomuutto oli erityisen suurta elo- ja syyskuussa, yhteensä -84 henkilöä, mikä kertoo opiskelijamuutoista.

Sote-palvelujen uudelleen organisointi on Kymenlaaksoissa ottanut pitkän askeleen. Vuoden 2019 alusta lukien aloitti Carean kuntayhtymän pohjalle rakennettu Kymsote -kuntayhtymä, johon siirtyivät Etelä-Kymenlaakson kuntien ja Kouvolan kaupungin kaikki sote-palvelut. Muutos on historiallinen ja valtakunnallista uudistusta ennakoiva, minkä toteutuminen nykyhallituksen aikana näyttää epätodennäköiseltä. Kymsoten perustaminen merkitsi myös kuntien roolien muutosta. Lasten ja nuorten palvelut nousivat keskiöön ja elinvoimatehtävät korostuvat. Haminassa muutosta on valmisteltu jo noin kaksi vuotta. Kaupungissa otettiin vuoden 2019 alusta lukien käyttöön uusi toiminnanohjausmalli, joka pohjautuu prosessiohjaukselle ja -johtamiselle. Asiakas on keskiössä ja perinteisen siilomaisen hallinnon ja palvelujen organisointia on alettu purkaa. Muutosta eteenpäin viemään palkattiin kesällä kaksi uutta muutosjohtajaa.

Kaupungin ja kaupunkiyhtiöiden investointitahti on vilkasta. Sen sijaan asuntorakentaminen on lähes pysähdyksissä. Tervasaarta valmistellaan rakentamista varten. Alueelle on rakennettu infrastruktuuria ja yleisiä alueita, mm. puistoa. Näillä näkymin ensimmäisenä Tervasaarelle nousee yksityinen päiväkotitoimitus ja palvelutalo. Kuluvan vuoden syksyllä käynnistyy myös Haminan Asunnot Oy:n vuokrakerrostalohanke. Vanhojen laitureiden uudistaminen käynnistyy vuoden 2019 aikana. Haminan Energia rakentaa yhteistyökumppaneiden kanssa LNG-terminaalia satamaan. Yhtiön uusi

puupolttoaineeseen perustuva kaukolämpölaitos otetaan käyttöön keväällä 2019. Myös keskustan ja Ruisalon kaukolämpöverkot yhdistettiin. Satamaan investoitiin ns. Sarens-projektin yhteydessä yli 40 miljoonaa euroa. Kaupungin suurin investointi oli toisen yhtenäiskoulun rakentaminen Alakaupunkiin. Sisäilmaongelmat ovat todella suuret ja lähivuosina joudutaan rakentamaan kaksi uutta koulua ja muita kaupungin palvelu- ja hallintotiloja. Husulan koulu toteutetaan ns. moduuliratkaisuna ja samalla valtuuston keväällä 2018 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti selvitetään kahden kyläkoulun lakkauttamista lukuvuoden 2020–21 alusta lukien. Sosiaalitoimisto joutui sisäilmaongelmien vuoksi väliaikaisesti muuttamaan sataman porttitaloon. Ratkaisu on osoittautunut ennakoepäilyistä huolimatta onnistuneeksi ratkaisuksi. Porttitaloon on siirtymässä myös valtion toimintoja.

E18 moottoritien valmistumista juhlittiin keväällä. Uusi tie tarjoaa nopean yhteyden länteen ja itään. Samalla Etelä-Kymenlaaksoon tuli yhteinen ”pääkatu” ja yhtenäinen työssäkäyntialue entisestäänkin vahvistuu. Meistä itsestämme on pitkälti kiinni, tuoko uusi tie enemmän kuin vie.

Kaupungissa on erityisesti puhuttanut Haminan Lippu-maailman liittyvän suurlipun tangon rahoitus ja rakentaminen. Hanke on puhtaasti vetovoimainvestointi eikä suoranaisesti liity kaupungin palveluihin. Sen sijaan se liittyy yksityisiin palveluihin. Tarvitaan lisää asiakkaita, jotta palvelut kaupungissa säilyvät ja kehittyvät.

Kesä oli tapahtumarikas, erityisesti musiikki ja pesäpallo vetivät täysiä katsomoja. Jokainen kaupunki tarvitsee menestyvän joukkueen. Haminassa se on perinteisesti ollut pesäpallo. Vallikentällä nähtiin maan kärkeijoukkueet ja onkin harmi, että supersarjassa ei jatkoa ainakaan ensi kesäksi tullut. Hamina Tattoon eri tilaisuuksissa oli yhteensä noin 150 000 kävijää. Erityisesti Tattoo kaupunkifestivaalina otti aimo askeleen eteenpäin, tilapäisiä ruoka- ja juomapaikkoja nousi kuin sieninä sateella ja tunnelma oli leppoisa ja kansainvälinen. Musiikin uusi aluevaltaus oli Hamina Bastionissa nähty ja kuultu Antti Tuurin romaaniin perustuva tasokas Taivaanraapijat -musikaali. Vuosikymmeniä jatkunut kehittämistyö on tuottanut tulosta; Hamina on tapahtumakaupunki.

Kiitos kaikille, erityisesti kaupunkilaisille, hyvästä yhteistyöstä!

Hannu Muhonen

Kaupunginvaltuusto 31.12.2018

Puheenjohtaja	Inkeroinen-Lalu Elina	KOK
I varapuheenjohtaja	Peltonen Nina	SDP
II varapuheenjohtaja	Tulokas Kalervo	KESK
Jäsenet	Ahtola Aarni	VIHR
	Airaksinen Jouni	SDP
	Andrejev Katja	VIHR
	Erkkilä Titta	SDP
	Harjumaaskola Jarkko	SDP
	Hartikainen Veli-Matti	KOK
	Hauhia Ritva	KESK
	Heijari Kalle	KOK, sit
	Heikkilä Juha	SDP
	Honkanen Hannah	KESK
	Hytönen Riitta	SDP
	Hämäläinen Pentti	SDP
	Kasari Jorma	SDP, sit.
	Kerkelä Harri	PS
	Kiuru Ismo	KESK
	Kormu Jouni	SDP
	Koskiaho Vesa	KESK
	Koskinen Jaakko	KESK
	Kuukka Vesa	PS
	Muurman Peter	PS
	Niemi Milko	KOK
	Nyholm Janne	PS
	Pakkanen Antti	PS
	Parjanen Pirkko	KD
	Pasi Tero	KOK
	Porkka Markku	SDP
	Pousi Ritva-Leena	KESK
	Rautamaa Eeva	KOK
	Reinikka Jari	PS
	Rinne Ari	PS
	Ruokonen Markku	KD
	Räsänen-Risu Katja	VIHR, sit.
	Sakki Timo	SDP
	Suikkanen Jaana	KOK
	Tuomisalo Tomi	KOK, sit.
	Vahtovuo Eerika	VIHR, sit.
	Vapalahti Sanna	KOK
	Viitala Nora	VIHR, sit.
	Virtanen Vili-Valtteri	SDP
	Vuoksiala Tuija	KOK

Poliittisten voimasuhteiden muutos:

puolue	paikkamäärä 31.12.2017	paikkamäärä 31.12.2018
KESK	8	7
KOK	9	10
KD	2	2
PS	7	7
SDP	12	12
VIHR	5	5
	43	43

Kaupunginhallitus 31.12.2018

Puheenjohtaja	Erkkilä Titta	SDP
I varapuheenjohtaja	Koskiaho Vesa	KESK
II varapuheenjohtaja	Niemi Milko	KOK
Jäsenet	Andrejev Katja	VIHR
	Hämäläinen Pentti	SDP
	Muurman Peter	PS
	Pousi Ritva-Leena	KESK
	Rautamaa Eeva	KOK
	Rinne Ari	PS

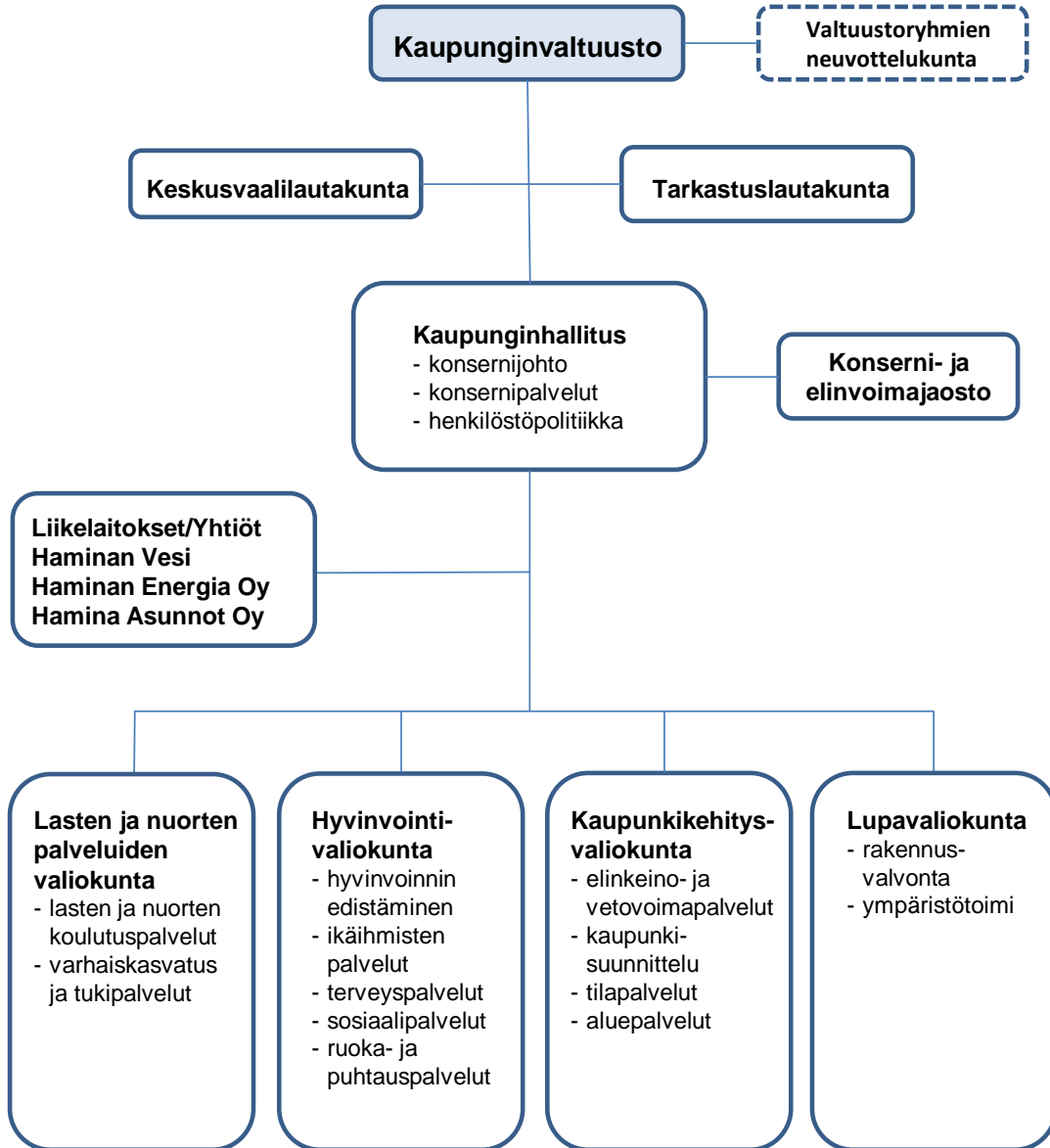
Palvelualueiden valiokunnat 31.12.2018

Hyvinvointivaliokunta
Kaupunkikehitysvaliokunta
Lasten ja nuorten palveluiden valiokunta
Lupavaliokunta

Operatiivinen hallinto

Kaupungin operatiivinen organisaatio muodostuu konsernipalveluiden, hyvinvointipalveluiden ja kaupunkikehityksen palvelualueista sekä vesiliikelaitoksesta. Palvelualueet on jaettu tulosalueiksi, joille on muodostettu

yksi tai useampia tulosyksiköitä. Palvelualueille muodostettujen tulosalueiden palveluista vastaa yksi tai useampi valiokunta. Tilivelvolliset on esitetty kunkin määrärahan kohdalla.

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuonna 2018 Suomen BKT:n kasvuksi arvioidaan 2,5 %. Hyvä suhdannetilanne sekä menojen kasvua hillitsevät toimet vahvistavat julkista taloutta lähelle tasapainoa.

Työllisyyden kasvu oli vuonna 2018 erittäin nopeaa ja selvästi vauhdikkaampaa kuin mitä pelkän taloudellisen aktiiviteetin perusteella voisi olettaa. Työllisten määrä nousi vuonna 2018 2,7 % ja työllisyysaste parani yli prosenttiyksikön kivuten 71,7 prosenttiin. Työttömyys väheni merkittävästi. Koko vuoden työttömyysaste laski yli prosenttiyksiköllä 7,4 prosenttiin. Työttömien määrä laski kaikilla alueilla ja kaikissa ikäryhmissä.

Kuluttajahintojen keskimääräiseksi vuosimuutokseksi eli inflaatioksi muodostui 1,1 %. Inflaatio kiihtyi selvästi edellisvuoteen nähden. Kuluttajahintoja nostivat lähinnä energia-, elintarvike- ja palveluhintojen nousu.

Vuonna 2018 kaikkiaan lähes 200 kuntaa arvioi tuloksen jäävän negatiiviseksi, kun edellisena vuonna kuntia oli 60. Negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä oli 38, kun vuotta aiemmin vuosikate painui pakkaselle vain 4 kunnassa. Vuosikate kattoi poistot vain Uudellamaalla.

Kuntien verotulot laskivat koko maan tasolla 0,5 prosenttia ja valtionosuudet 0,6 prosenttia. Heikkoa kehitystä selittää muun muassa poikkeuksellisen suuret ennakonpalautukset, kuntien jako-osuuden tarkistus

Haminan kaupungin toiminnan ja talouden kehitys

Haminan asukasluku väheni 207 asukkaalla. Vuoden lopussa asukasluku oli 20 286.

Työttömiä työnhakijoita oli viime vuonna keskimäärin vajaa tuhat, kun edellisena vuonna heitä oli yli 200 enemmän. Työttömyysaste oli 10,9. Työttömyysaste parani edellisestä vuodesta 1,5 % -yksikköä. Joulukuun lopussa yli vuoden työttömänä oli 299 henkilöä. Määrä oli vuodessa vähentynyt 80 henkilöllä. Myös nuorten työttömien määrä oli pienentynyt vuoden takaisesta, sillä vuoden lopussa alle 25-vuotiaista oli työttömänä 127 (153).

Uusia yrityksiä perustettiin 84, kun vuonna 2017 yrityksiä perustettiin 64. Myös lopettaneiden yritysten määrä kasvoi. Nettolisäys kasvoi edellisvuodesta kuitenkin hieman ollen 21 yritystä (19).

HaminaKotka sataman liikennemäärä ylsi historian ennätykseen ollen 16,2 miljoonaa tonnia. Se kasvoi 1,5 miljoonaa tonnia eli 10,3 % edellisestä vuodesta.

Hamina LNG Oy:n terminaalien rakennustyöt jatkuivat HaminaKotka Satama Oy:n Haminan öljy- ja kaasusatamassa.

alaspäin ja yhteisöveroon edellisenä vuonna kohdistunut kertaerä sekä valtionosuuksiin tehdyt leikkaukset.

Toimintakulut sen sijaan kasvoivat muutamaa edeltänyttä vuotta selvästi reippaammin. Niitä lisäsivät muun muassa väestön ikääntymisestä johtuva hoito- ja hoivamenojen kasvu, päivähoidon kysynnän kasvu, korkealla tasolla pysynyt pitkäaikaistyöttömyys sekä maa- ja sote-uudistuksen valmistelu.

Kuntien ja kuntayhtymien velka kasvoi viime vuonna miljardilla eurolla. Kuntien velkataakka kasvoi reilut kolme prosenttia ja kuntayhtymien velka lukuisten sairaalahankkeiden vuoksi yli 11 prosenttia.

Kuntatalouden rahoituksellista tasapainoa kuvaava toiminnan ja investoinnin rahavirta kääntyi jälleen yhden positiivisen vuoden jälkeen miinukselle, mikä merkitsee kuntatalouden rahoitusaseman heikkenemistä. Tilinpäätösarviot osoittavat, että kuntatalous on ajautumassa kriisiin.

Hamina-Vaalimaa välinen moottoritie avattiin kokonaisuudessaan käyttöön maaliskuun alussa.

Asuntorakentamisessa ei tapahtunut elpymisen merkkejä, sillä vuoden aikana luovutettiin vain kolme omakotitonttia. Lisäksi Tervasaarelda varattiin kaksi kerrostalotonttia. Teollisuustontteja luovutettiin kaksi.

Kaupungin tulos oli lähes 0,5 miljoonaa euroa. Tulos on yli 5,0 miljoonaa euroa edellisvuotta pienempi. Jos vuoden 2017 tuloksesta poistetaan vielä kertaluontoiset erät, niin siitäkin jäädään yli 2,0 miljoonaa euroa. Vesiliikelaitoksen tulos pysyi edellisvuoden tasolla, mutta kaupungin tulos heikkeni selvästi.

Myös konsernitilinpäätöksen tulos muodostui ylijäämäiseksi. Tulos heikkeni edellisestä vuodesta 2,5 miljoonalla eurolla, ollen 4,0 miljoonaa euroa.

Vakinaisen henkilöstön kokonaismäärä väheni vuoden aikana 15 henkilöllä. Henkilöstömenot kasvoivat 1,7 miljoonaa euroa (3,0 %). Merkittävä tekijä oli palkankorotukset sekä kuluvan vuoden puolella maksettu tu-loksellisuuserä, joka kirjattiin vuoden 2018 kuluksi.

Toimintakate heikkeni 6,2 miljoonaa euroa (5,9 %) ja toimintakulut kasvoivat 4,6 %. Toimintakulujen kasvu oli maan keskimääräistä kasvua (3 %) selkeästi korkeampi. Toimintakuluja ja myös toimintatuottoja kasvatetaan kuitenkin vuorovuosina järjestettävä Hamina Tattoo -tapahtuma. Verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet yhteensä) laski 1,4 miljoonaa euroa (1,2 %). Lasku koostuu lähes yksinomaan verotuloista.

Vuosikatetta kertyi 9,4 miljoonaa euroa, mikä oli 6,4 miljoonaa euroa edellisvuotta ja 2,2 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota vähemmän. Vuosikate asukasta kohti oli 462 euroa.

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat 14,3 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen 41 %.

Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Verotulokehitys oli Haminan osalta poikkeuksellisen heikko, vaikka talousarvion laadintavaiheessa verotulot arvioitiinkin varovaisesti. Verohallinnon selvityksen mukaan syyt alentuneeseen verokehitykseen on osittain ansiotuloissa sekä osittain työtulovähennyksissä. Näiden seikkojen taustalla näyttäisi olevan jossain määrin epäonnistunut julkisen sektorin lomarahaleikkauksen sekä työtulovähennyksen vaikutusarviointi.

Vuosi 2018 oli Tattoo-vuosi. Tapahtuman järjestäminen kasvattaa toimintatuottoja sekä toimintamenoja noin miljoonalla eurolla.

Haminan kaupungin henkilöstö

Vuoden lopussa vakituisessa työsuhteessa oli 1058 (1073) työntekijää ja määräaikaisessa 295 (303). Lisäksi työllisyysvaroin palkattua henkilöstöä oli 40 (25). Kaikkiaan henkilöstöä oli vuoden lopun raportointihetkellä 1393, mikä oli 8 henkilöä edellisvuotta vähemmän.

Ympäristöasiat

Haminan kaupunki on ollut vuodesta 2017 lähtien Suomen ympäristökeskuksen koordinoimassa Hiilineutraalit kunnat -verkostossa jäsenkunta (Hinku), jossa tavoitellaan 80 % kasvihuonekaasupäästövähennystä kaupungin alueella vuoteen 2030 mennessä vrt. 2007. Ekologinen Hamina – ohjelman 2019 -2022 valmistelu aloitettiin vuonna 2018. Vuonna 2018 toteutettiin Haminan Tattooon aikana viiden päivän lainapyöräkokeilu, jossa pyöriä käytti yhteensä 104 henkilöä yhteensä 130 kertaa. Pilotti oli ensimmäinen käynnistysaskel kohden kaupunkipyöräjärjestelmää Haminassa. Vuonna 2018 valmisteltiin Ekologinen Hamina -logo, jonka ensimmäiset käyttöpaikat olivat kaupungin

Vuosikate riitti kaupungin investointien rahoittamiseen. Investoinnit kohdistettiin peruspalveluihin ja elinvoimaa vahvistaviin toimenpiteisiin. Vuosikate/poistot olivat 105 %. Asukaskohtainen lainamäärä oli 4 130 euroa/asukas, mikä oli 66 euroa/asukas edellisvuotta pienempi. Pitkäaikaisten lainojen kokonaislainamäärä kasvoi 0,8 miljoonalla eurolla 79,9 miljoonaan euroon. Sen sijaan konsernitilivelka laski lähes 3,0 miljoonaa euroa.

Kaupungin taseen loppusumma oli 208 miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste pysyi edellisvuoden tasolla olleen 46,9 % ja suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi prosenttiyksikön ollen 74,1 %. Taseen ylijäämä on 6,6 miljoonaa euroa. Toimintakatteen huomattavan suuri heikkennys ja toisaalta taseen tunnusluvut osoittavat, että rakenteellisia uudistuksia tulee edelleenkin jatkaa.

Rahoitustuotot nousivat normaalille tasolle osinkotuottojen kasvun johdosta.

Vuoden 2018 tilinpäätöksen vertailtavuutta edelliseen vuoteen heikentää vuoden 2017 tilinpäätökseen sisällytynyt maakäyttösopimuksen kertaerä ja Carean varauksen purkaminen.

Tilinpäätökseen sisältyi Vallitalon kiinteistön alaskirjaus (113.000 euroa).

Sairaudesta johtuvia poissaoloja kertyi koko henkilöstön osalta keskimäärin 18,5 päivää/henkilö. Edelliseen vuoteen verrattuna sairauspoissaolot lisääntyivät 2,6 päivää/henkilö.

Henkilöstöön liittyviä tarkempia tietoja tarkastellaan erillisessä henkilöstökertomuksessa.

sähkökäyttöinen puistotyön ajoneuvo sekä kierrätysasioihin panostanut nuoristotapahtuma Normipäivä. Ekologinen Hamina -työn toteuttamista valmisteltiin ja seurattiin poikkihallinnollisessa Haminan ilmasto- ja energiatyöryhmässä, joka on samalla Haminan Hinkutyöryhmä. Työn koordinaatiossa tukena oli Cursor Oy:n asiantuntijan työpanosta osana seudullista kuntien ilmasto- ja energiatyön tukea.

Kiinteistöjen energiatehokkuustoimien osalta Hamina liittyi vuoden 2018 alussa kuntien energiatehokkuus-sopimuksen uuteen kauteen 2017-2025. Vuonna 2018 energiatehokkuustoimina toteutettiin LED-valaistusmuutoksia mm. Ruissalon liikuntahallille, josta saatiin

kuukauden Hinku-palkinto 3/2018. Lisäksi laajempi led-valaistusmuutos tehtiin Ruissalon kirjastolle sekä pienempiä, osaa kiinteistöistä koskevia muutoksia tehtiin muissa kiinteistöissä. Toukokuussa 2018 otettiin käyttöön Vehkalahden yläkouluun aurinkopaneelijärjestelmä, teholtaan 35 kW, joka on Haminassa isoin kiinteistöihin asennettu aurinkosähköjärjestelmä, järjestelmä tuotti vuonna 2018 sähköä yhteensä 23 500 kWh.

Kaupunki edistää joukkoliikenteen käyttöä Waltti-matkakorteilla. Kaupungin etätyöohjeistus on voimassa.

Muut asiat

Henkilöstöä on ohjeistettu edustamisesta, vieraanvieraaisuudesta, lahjoista ja eduista. Eettiset pelisäännöt ovat kaupungin strategiassa ”uudistuva ja vuorovaikutteinen johtaminen” -tavoitteen mittarina.

Arvio tulevasta kehityksestä

Maakunnallisella sote-yhteistyöllä on merkittävä vaikutus kaupungin talouteen. Pitemmällä tähtäimellä uudistus saattaa helpottaa kaupungin menopaineita, mutta lyhyellä tähtäimellä uudistus lisää kustannuksia siitakin huolimatta, että perussopimukseen on asetettu kustannusten kasvulle perälauta. Talouden näkökulmasta on ratkaisevaa se, kuinka nopeasti maakunnan sote -palveluverkkoa pystytään uudistamaan ja kehittämään.

Haminan väestön väheneminen perustuu luonnolliseen väestönlisäykseen ja muuttotappioon maan sisä-

Merkittävimmät riskit

Taloudelliset riskit

Kaupungin talous on saatu tasapainoon ja taloudellinen kantokyky on samalla vahvistunut. Kaupungin kilpailukyvyyn vahvistamiseksi tulee talouden sopeuttamistoimenpiteitä kuitenkin edelleen jatkaa muuttamalla palvelurakenteita kysynnän muutosten mukaisesti.

Kasvupaineiltaan suurimpien ja ennakoitavuudeltaan vaikeimpien sote-kustannusten siirtyminen Kymsoten

Rahoitusriskit

Maksuvalmiusriskiä hallitaan maksuvalmius-suunnitelulla. Lyhytaikaiseen rahoitukseen kaupungilla on käytössään konsernitilien luottolimitit sekä kuntatodistusohjelma.

Kaupungilla on lainasalkun jälleenrahoituslainojen sekä uusien investointilainojen johdosta jälleenrahoitusriski, jota hallitaan hajauttamalla laina-aikoja sekä suojamalla lainasalkku markkinatilanteen mukaan.

Paperin käyttöä on vähennetty ottamalla käyttöön keskitettyjä tulostuspalveluita sekä sähköisiä järjestelmiä. Kokouskäytännöt ovat myös sähköisiä.

Uusia kaava-alueita ei ole avattu, vaan on uudistettu ja tiivistetty vanhoja tai osin toteutumatta olevia asema-kaava-alueita.

Tervasaaren puistoalueen puhdistaminen käynnistyi Oolannin puiston rakentamisen myötä.

Pelissäntöjä valmistellaan osana opinnäytetyötä. Sidonnaisuusrekisteri, avoin ostotiedostodata ja hankintakalenteri on julkaistu kaupungin nettisivuilla.

sessä muuttoliikkeessä. Väkiluvun väheneminen on leikkannut verotulokehitystä keskimäärin 0,5 miljoonalla eurolla vuodessa. Mikäli väestökehityksen osalta ei tapahdu käännettä parempaan, niin kehitys tulee jatkuamaan samanlaisena myös lähivuosina.

Suunnitelmavuosia pitempi investointiohjelma osoittaa, että investointitaso pysyy edelleen korkeana. Kaupungin velkamäärä on nyt korkea, joten investoinnit tulisi pystyä rahoittamaan lainamäärää kasvattamatta.

vastuulle lisää parhaimmillaan talouden hallintaa pitemmällä tähtäimellä. Alkuvaiheessa on kuitenkin syytä varautua menokasvuun. Sote-kustannusten kasvun hillitseminen edellyttää myös palvelurakenteiden uusimista.

Kuntien taloudellista riskiä kasvattaa merkittävästi, mikäli kunnille asetetaan velvoitteita lisätä maksuttomia palveluja.

Korkoriskeihin suojaudutaan laina-analyysin ja strategiakartoituksen tavoitteiden mukaisesti. Kaupunki suojautuu korkoriskiltä säätelemällä kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten lainojen suhdetta salkussa. Lainasalkkua suojataan koronvaihtosopimuksilla muuttamalla vaihtuvaa korkoa kiinteäksi koroksi. Vuoden lopussa suojausaste oli 55,9 %.

Suurimmat luottoriskit kohdistuvat lähinnä kaupungin myöntämiin takauksiin ja antolainasaamisiin, joista merkittävä osa ovat omilta tytäryhtiöiltä tai osakkuusyhteisöiltä. Nämä harjoittavat liiketoimintaa ja ovat alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit liittyvät mm. henkilöihin kohdistuviin riskeihin, omaisuusvahinkoihin, keskeytyksiin, vastuisiin sekä ympäristövahinkoihin ja onnettomuuksiin.

Henkilöriskit

Erittäin merkittävä yksittäinen ongelma on kaupungin toimitilojen huono sisäilma ja kunto. Lukuisia väliaikaisjärjestelyjä tilojen suhteen on jouduttu tekemään.

Työturvallisuusriskejä ehkäistiin työpaikkojen sekä työsuojeluhenkilöstön kiinteällä yhteistoiminnalla. Työturvallisuuteen liittyvien riskien kartoittamisessa hyödynnetään sähköistä riskienkartoitusohjelmaa.

Kaupungin henkilöstön eläköityminen on suurta. Toisaalta myös henkilökunnan määrää pyritään taloudellista syistä samalla vähentämään. Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyminen Kymsoten vastuulle pakottaa arvioimaan uudelleen hallinnon ja tukipalvelujen organisoimisen ja laajuuden. Riskinä on osaamisen turvaaminen sekä henkilöstön työhyvinvointi. Tiedossa oleviin muutoksiin on reagoitu tehostamalla osaamisen johta-

Omaisusriskit

Kaupungin rakennetun omaisuuden arvon säilyttäminen on yhä niukentuvien määrärahojen vuoksi hyvin haasteellista. Lisäksi vesihuoltojohtojen, katujen ja muun infran korjausvelka on merkittävä ja se kasvaa saneerausten myöhentämisten takia myös vuosittain. Riskinä tässä kehityksessä on se, että omaisuuden arvo laskee, korjaustarpeet kasaantuvat ja päivittäinen toiminta- ja palvelukyky heikkenee. Korjaustarpeet syntyvät ennakoimattomasti ja aiheuttavat paljon ylimääräisiä kustannuksia.

Viime vuosina on kaupungin kiinteistöissä todettu entistä enemmän sisäilmaongelmia. Niistä saattaa seurata vakavia henkilöön kohdistuvia vaikutuksia, mutta myös suuria kustannuksia. Havaittuihin ongelmiin on puututtu ja tehty korjaavia toimenpiteitä. Lisäksi tilojen

Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen siirtyi 1.1.2019 Kymsote kuntayhtymän vastuulle. Palveluita ostetaan kuntayhtymältä n. 75 milj. euron arvosta ja kuntayhtymään siirtyi n. 60% kaupungin henkilöstöstä.

Haminan kaupunki omistaa yhdessä Cursorin ja Lemminkäinen Oy:n kanssa Kiinteistö Oy Hailikarin. Kaupunki on taannut kiinteistöyhtiön 15,4 miljoonan euron lainat. Lisäksi yhtiölle on myönnetty 470.000 euron laina kymmeneksi vuodeksi. Kiinteistöyhtiön tiloista on vajaa puolet vuokrattu. Kiinteistöyhtiö pystyy suoriutumaan velvoitteistaan, mikäli halli on kokonaan vuokrattu.

Näihin riskeihin on varauduttu vahinko- ja vastuuvakuutuksiin. Vapaaehtoisten vahinkovakuutusten ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osalta kaupungin sopimuskumppani oli OP Vakuutus Oy.

mista sekä henkilöstösuunnittelua. Lisäksi esimiestäitojen vahvistamiseen on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota.

Henkilöstön saatavuusongelmia on ollut sekä määrällisen että vakituisen henkilöstön osalta lähes kaikilla toimialoilla. Kaupungin työnantajakuvaa on kirkastettu henkilöstöpoliittisia periaatteita päivittämällä. Myös uudella toiminnanohjauksella pyritään kaupungin vetovoimaa työnantajana lisäämään. Palkkauksen kehittäminen kilpailukykyiseksi on välttämätöntä osaavan henkilöstön saamiseksi.

Henkilöstömäärän vähentyessä palvelujen turvaaminen kaikissa olosuhteissa saattaa vaarantua. Ongelmatilanteisiin varaudutaan henkilöstösuunnitelmia ja tehtäväkuvia päivittämällä sekä huolehtimalla siitä, että henkilöstön osaaminen vastaa uusia vaatimuksia.

käyttöä tehostamalla on voitu luopua tuottamattomista ja toimintaan soveltumattomista kiinteistöistä.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyminen Kymsoten vastuulle tulee vaikuttamaan tilatarpeeseen, sillä sote-integraation syventyessä ja palveluprosessien kehittyessä kaikkia nykyisiä tiloja tuskin tarvitaan. Epävarmuus vuokrasopimusten jatkumisesta aiheuttaa kunnille riskin, koska ko. kiinteistöjen myyminen, vuokraaminen tai jalostaminen toiseen käyttöön on haasteellista kysynnän puuttuessa. Kiinteistöohjelma valmistuu vuoden 2019 alkupuolella, jossa linjataan tarkemmin kiinteistöomaisuudelle suunniteltavat toimenpiteet.

Kaupunginhallitus hyväksyi toimenpiteet vuoden 2019 talousarvion tasapainottamiseksi tammikuussa. Toimenpiteiden yhteissumma on noin 0,5 miljoonaa euroa.

Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Riskienhallinnan viitekehys ja sen seurannan työnjako on määritelty kaupunginvaltuuston hyväksymissä perusteissa, jotka tullaan vuoden 2019 aikana päivittämään vastaamaan muuttunutta toiminnanohjausta. Sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta raportoidaan tilinpäätöksen lisäksi toisen osavuosikatsauksen yhteydessä. Lisäksi kaupunginhallitus käsittelee osana tilinpäätöstä palvelualueittain laaditut sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan selonteot. Myös talousarvion tavoitteiden toteutumista arvioidaan riskienhallinnan näkökulmasta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista on annettu ohjausta ja neuvontaa talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Riskikartoitusten laatiminen on edelleen sattumanvaraista. Riskienhallinnan osaamista vahvistetaan vuonna 2019, jolloin on suunnitelmassa toteuttaa koko organisaatiota koskeva riskikartoitus. Myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvausten suunnitelmalliseen laadintaan ja toimeenpanoon tullaan jatkossa kiinnittämään enemmän huomiota.

Konsernipalveluissa seurattiin toimielinten päätösten lainmukaisuutta. Käytännössä kaikkiin vaativiin päätöksentekotilanteisiin liittyi etukäteisneuvontaa, jossa tavoitteena on päätöksen oikeellisuuden turvaaminen. Hallintosääntö päivitettiin. Viranhaltijapäätökset saatetaan toimielimille tiedoksi mahdollisen otto-oikeuden käyttämistä varten. Päätökset ovat nähtävissä myös kaupungin nettisivuilla.

Tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellisuutta sekä kaupunkistrategian toteutumista seurattiin osavuosikatsauksien yhteydessä, jotka vietiin myös valtuuston käsiteltäväksi. Kuntalain mukaan valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa arvioi myös tarkastuslautakunta antamassaan arviointikertomuksessa.

Talouden seurannan välineenä oli web-raportointi, jossa on päiväkohtainen tieto. Kokonaistilanteesta raportoitettiin toimielimille kuukausittain. Talousarvion poikkeamisista raportoitettiin sekä tarvittavat määrärahamuutokset tehtiin vähintään osavuosikatsauksissa, joita annettiin valtuustolle viime vuonna kaksi. Lisäksi

vuoden 2018 talousarviomuutokset käsiteltiin joulukuun kaupunginvaltuustossa.

Taloutta ja toimintaa arvioitiin säännöllisesti myös johdoryhmissä ja työpaikkalavereissa.

Palveluiden hinnoittelun ajantasaisuutta seurattiin. Sisäisen vuokrien määrittely uudistettiin vastaamaan paremmin Suomessa yleisesti käytössä olevia sisäisen vuokran laskentamenetelmiä. Uudet vuokrat otetaan käyttöön vuoden 2020 alusta lukien. Taksojen ja maksujen ajantasaisuus tarkistettiin.

Tiliöintejä tarkastettiin laskujen hyväksymisen yhteydessä. Kassojen tarkistusohjeet päivitettiin. Kassojen tarkistukset tehtiin ennalta ilmoittamatta.

Vakuutusturva, vahinkotapaukset sekä vakuuttamisen ongelmakohtat kartoitettiin sekä kaupungin omaisuus- ja henkilöstöriskejä arvioitiin vakuutusturvan kilpailuttamisen yhteydessä. Rakennushankkeissa on otettu kiinteistövuokruksen riskilisävakuutus. Myös julkisyhteisön hallinnon vastuuvakuutuksen kattavuutta on laajennettu. Vakuutusasioissa hyödynnettiin vakuutusmeklarin asiantuntemusta.

Häiriötilanteiden aikaista toimintaa varten on nimetty johtoryhmä. Kaupungin valmiussuunnitelma ja toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat päivitetään kuluvan vuoden aikana.

Tietosuojaselosteiden laadinta käynnistettiin koko organisaation osalta. Koko henkilöstö osallistui tietosuojan perusteet koulutukseen, joka tuli myös läpäistä hyväksyttävästi. Tietosuojavastaava on nimetty.

Omaisuuksien hankinta- ja luovutusrajat on määritelty hallintosäännössä ja delegointipäätöksissä. Hankintoja on kilpailutettu joko itse, Hankinta Taitoan kautta tai hyödyntämällä KL-kuntahankintojen kilpailutuksia. Pienhankintoja varten otettiin käyttöön sähköinen järjestelmä. Hankintakalenteri julkaistiin kaupungin nettisivuilla.

Rakennusomaisuuden osalta toimintaa ohjaa kiinteistöohjelma, jonka päivittäminen käynnistettiin syksyllä osana kaupungin strategian toimeenpano-ohjelmaa. Kaupungin tilojen sisäilma-asioita seuraa sisäilmatyöryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti.

Pitkäkestoiset sopimukset on talletettu sopimuksen hallintajärjestelmään, jossa on määritelty myös sopimuksesta vastuussa olevat viranhaltijat. Sopimuksien seurannassa on apuna sähköinen sopimusarkisto (Jemma) sekä Cloudia sopimustenhallintajärjestelmä,

joka mahdollistaa sopimuksen koko elinkaaren hallinnan (hankintapäätöksestä sopimukseen sekä sopimuksen jatkuvaan hallintaan). Sopimusjohtamisen osaaminen korostuu palvelujen ostojen lisääntymisen johdosta sekä organisaatiomuutosten myötä. Tämän johdosta muun muassa sosiaali- ja terveystalouden sopimukset käytiin kattavasti läpi.

Kaupungin kehittäminen toteutetaan usein projektien muodossa ja erilaisten hankkeiden määrä on jatkuvassa kasvussa. Projektien hallinnoinnissa on ollut puutteita, joihin on vastattu paremmalla ohjauksella ja

neuvonnalla. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeistusta on myös tältä osin täsmennetty.

Aktiivisen tuen mallin sekä työyksikkökohtaisten työhyvinvointisuunnitelmien avulla edistetään henkilöstön työkykyä ja työssäjaksamista.

Osaamisen johtamisen hallinnassa ollaan käyttöönottamassa sähköistä järjestelmää, jonka avulla tehdään osaamiskartoitukset ja kehityssuunnitelmat.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa ei ole havaittu virheitä tai rikkomuksia.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Toimintatuotot yhteensä pysyivät edellisvuoden tasolla 29,6 miljoonassa eurossa. Maksutuotot vähenivät lähes 1,6 miljoonalla eurolla. Muutoksen taustalla on vuodelle 2017 kertynyt poikkeuksellisen suuri kertaluontoinen maksu. Vuokratuotot laskivat hieman edellisestä vuodesta, vaikka maa-alueiden vuokratuotot nousivatkin lähes 0,5 miljoonaa euroa. Porttitalon välivuokrauksesta luopuminen vähensi vuokratuottoja ja vuokramenoja 0,5 miljoonalla eurolla. Muut maksutuotot kasvoivat yli miljoonalla eurolla. Kasvu sisältää Tattoon tuloja lähes 0,7 miljoonaa euroa ja vakuutuskorvauksia yli 0,4 miljoonaa euroa. Käyttöomaisuuden myyntivoittoa kertyi vajaat 0,1 miljoonaa euroa.

Toimintakulut olivat yhteensä 141,1 miljoonaa euroa. Kasvu edellisvuoteen oli yli 6,2 miljoonaa euroa (4,6 %). Henkilöstömenot nousivat 1,7 miljoonaa euroa (3,0 %). Henkilöstökuluja kasvattivat palkankorotukset sekä niin sanottu tuloksellisuuserä, joka tuli kirjata vuoden 2018 kuluksi. Palvelujen ostoihin käytettiin 60,3 miljoonaa euroa (7,1 %). Korkeaa kasvu selittää vuoden 2017 tilinpäätökseen sisältynyt 1,6 miljoonan suuruinen varauksen purku. Myös Tattoon toimintavuosi ja sosiaali- ja terveystalouden kysynnän kasvu ovat lisänneet ostopalvelumenoja. Aineisiin ja tarvikkeisiin käytettiin 9,6 (9,1) ja avustuksiin 8,7 (8,3) miljoonaa euroa. Muut toimintakulut laskivat edellisvuodesta 6,2 % ollen 3,9 miljoonaa euroa.

Verotulot laskivat edellisvuodesta yli 1,3 miljoonaa euroa (1,6 %). Kunnallisveroja kertyi 69,2, kiinteistöveroja 6,6 ja yhteisöveroja 5,4 miljoonaa euroa. Kunnallisverotuotot laskivat vuodessa yli 1,3 miljoonaa euroa. Yhteisöverot kasvoivat lähes 0,2 miljoonaa euroa ja kiinteistöverot vastaavasti laskivat saman verran.

Valtionosuuksia leikattiin myös vuonna 2018, mutta ne toteutuivat kuitenkin lähes edellisvuoden suuruisena. Laskua oli vain vajaa 0,1 milj. euroa (0,2 %). Peruspalvelujen valtionosuus oli tasaus mukaan lukien

39,3 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat -1,9 miljoonaa euroa.

Poistot yhteensä olivat 8,9 miljoonaa euroa ja ne laskivat edellisvuodesta 11,1 %. Poistoihin sisältyy arvonalentumisia 113.000 euron edestä.

Korot olivat edelleen poikkeuksellisen alhaisella tasolla. Korkokuluihin käytettiin 0,8 miljoonaa euroa ja se oli 0,1 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Lainasalkun keskiporkko oli vuoden lopussa 1,0 %, kun se vuotta aiemmin oli 1,2 %. Lainoista oli suojattu 55,9 %.

Kymenlaakson Sähkö Oy maksoi kaupungille osinkoa yli 1,1 miljoonaa euroa ja Haminan Energia Oy miljoona euroa.

Bruttoinvestoinnit olivat 15,6 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 14,3 miljoonaa euroa. Investointien tulorahoitusprosentti oli 62,2 % (145,3 %). Suurin investointikohde oli Alakaupungin yhtenäiskoulun rakentamisen loppuun saattaminen 5,8 miljoonaa euroa. Suurlippuun ja lippupuistoon käytettiin 0,7, rakennusten peruskorjaukseen 1,4, maanhankintaan 0,7, yhdyskuntatekniikan rakentamiseen 3,4 sekä vesiliikelaikoksen investointeihin 2,3 miljoonaa euroa.

Kaupungin lainamäärä oli vuoden lopussa 83,8 miljoonaa euroa. Kokonaislainamäärä laski 2,2 miljoonaa euroa. Lainamäärästä 79,9 miljoonaa euroa oli pitkäaikaisia talousarviolainoja ja loput 3,9 miljoonaa euroa konsernitilivelkaa tytäryhteisöille.

Haminan Vesi-liikelaikoksen liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla ollen 6,0 miljoonaa euroa. Liikelaikoksen tilikauden ylijäämä oli 0,63 miljoonaa euroa. Vesiliikelaikoksen erillistilinpäätös on osa kaupungin tilinpäätöstä. Se esitetään omassa pääkohdassaan.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Ulkoiset tuotot ja kulut, kaupunki ja vesiliikelaitos	2018 / 000 euroa	2017 / 000 euroa
Toimintatuotot	29 581	29 527
Valmistus omaan käyttöön	376	401
Toimintakulut	-141 147	-134 893
Toimintakate	-111 190	-104 965
Verotulot	81 202	82 553
Valtionosuudet	37 357	37 419
Rahoitustuotot ja -kulut	2 001	777
Korkotuotot	567	573
Muut rahoitustuotot	2 264	1 150
Korkokulut	-811	-938
Muut rahoituskulut	-19	-8
Vuosikate	9 370	15 784
Poistot ja arvonalentumiset	-8 918	-10 035
Tilikauden tulos	452	5 749
Tilikauden yli-/alijäämä	452	5 749

	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	21	22
Vuosikate/Poistot, %	105,1	157,3
Vuosikate, €/asukas	462	770
Asukasmäärä 31.12.	20 286	20 493

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018	2017
Kaupunki ja vesiliikelaitos	1 000 euroa	1 000 euroa
Toiminnan rahavirta	9 488	14 126
Vuosikate	9 370	15 784
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	118	-1 658
Investointien rahavirta	-14 329	-10 188
Investointimenot	-15 635	-11 316
Rahoitusosuudet investointimenoihin	567	456
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	739	672
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 841	3 938
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	107	64
Antolainasaamisten lisäys	-162	-99
Antolainasaamisten vähennys	269	163
Lainakannan muutokset	-2 153	4 201
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000	13 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 159	-13 161
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 994	4 362
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 406	-1 001
Rahoituksen rahavirta	360	3 264
Rahavarojen muutos	-4 481	7 202
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12. 1000 euroa	12 091	16 572
Rahavarat 01.01. 1000 euroa	16 572	9 370
	-4 481	7 202
	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 euroa	4 357	10 944
Investointien tulorahoitus, %	62,2	145,3
Lainanhoitokate	0,7	1,2
Kassan riittävyys, pv	26	38
Asukasmäärä 31.12.	20 286	20 493

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA <i>1 000 euroa</i>	2018	2017	VASTATTAVAA <i>1 000 euroa</i>	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	190 992	185 633	OMA PÄÄOMA	97 685	97 242
Aineettomat hyödykkeet	305	332	Peruspääoma	85 276	85 276
Aineettomat oikeudet	119	136	Arvonkorotusrahasto	5 356	5 365
Muut pitkävaikutteiset menot	37	76	Muut omat rahastot	476	476
Ennakkomaksut	149	120	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 125	376
Aineelliset hyödykkeet	129 569	123 705	Tilikauden yli-/alijäämä	452	5 749
Maa- ja vesialueet	32 397	31 744			
Rakennukset	57 110	49 573	PAKOLLISET VARAUKSET	306	124
Kiinteät rakenteet ja laitteet	35 712	37 075	Eläkevaraukset	34	44
Koneet ja kalusto	1 352	1 097	Muut pakolliset varaukset	272	80
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	2 998	4 216	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA	437	431
Sijoitukset	61 118	61 596	Valtion toimeksiannot	125	39
Osakkeet ja osuudet	45 066	45 437	Lahjoitusrahastojen pääomat	312	392
Muut lainasaamiset	15 926	16 042			
Muut saamiset	126	117			
			VIERAS PÄÄOMA	109 760	109 513
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	132	144	Pitkäaikainen	66 430	70 131
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	132	144	Lainat rahoitus- ja vakuutus- laitoksilta	62 362	64 821
			Lainat julkisyhteisöiltä	1 087	1 189
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 064	21 533	Liittymismaksut ja muut velat	2 981	4 121
Vaihto-omaisuus	38	93	Lyhytaikainen	43 330	39 382
Aineet ja tarvikkeet	38	93	Lainat rahoitus- ja vakuutus- laitoksilta	16 393	12 998
Saamiset	4 935	4 868	Lainat julkisyhteisöiltä	102	94
Pitkäaikaiset saamiset	0	0	Lainat muilta luotonantajilta	3 924	6 918
Muut saamiset			Saadut ennakot	5	10
Lyhytaikaiset saamiset	4 935	4 868	Ostovelat	9 392	8 137
Myyntisaamiset	2 794	2 399	Muut velat	3 709	3 097
Muut saamiset	1 598	1 757	Siirtovelat	9 805	8 128
Siirtosaamiset	543	712			
Rahat ja pankkisaamiset	12 091	16 572			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	208 188	207 310	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	208 188	207 310

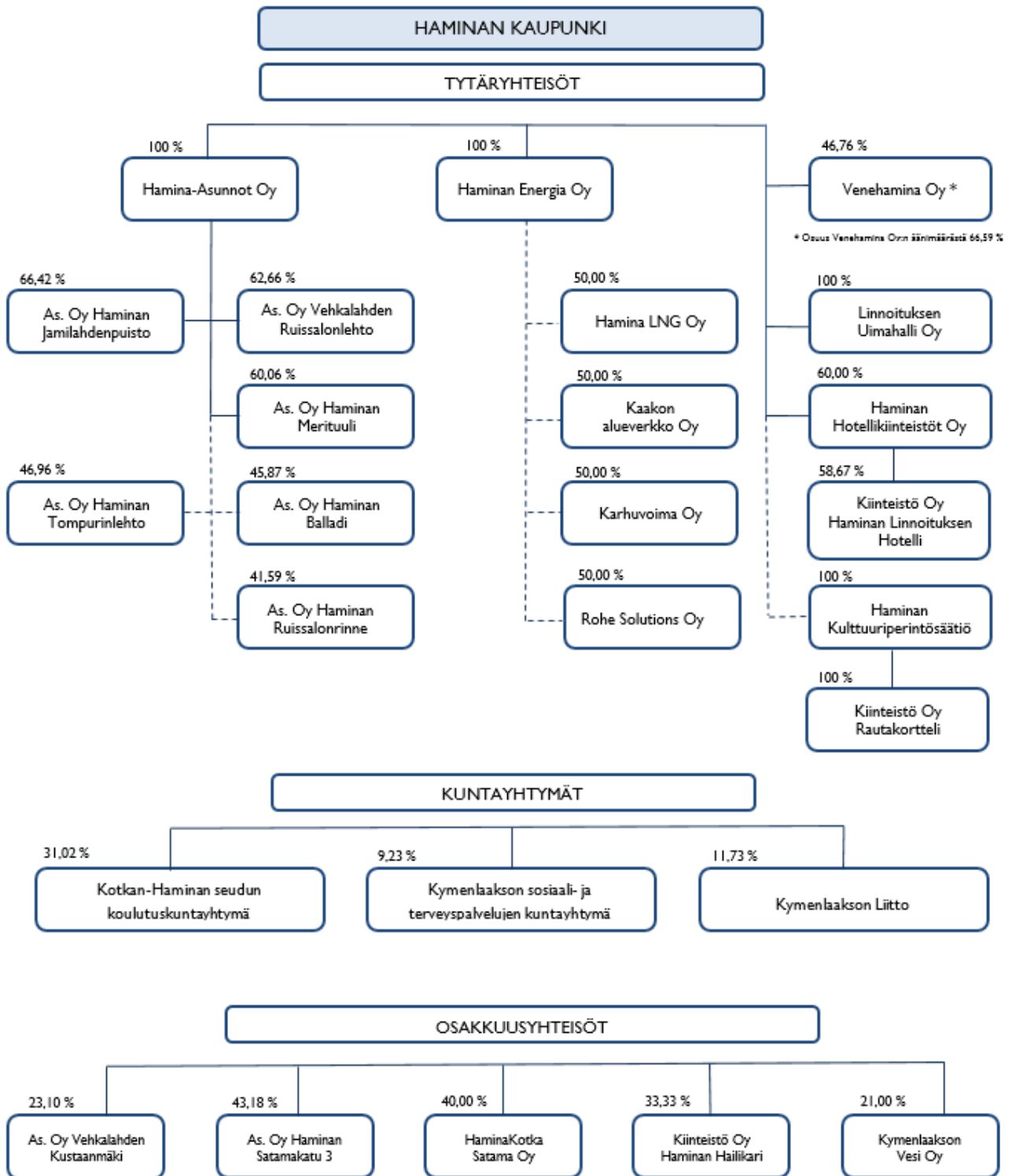
	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	46,9	46,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	74,1	73,2
Velat ja vastuut % käyttötuloista	78,2	78,3
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	6 576	6 124
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	324	299
Lainakanta 31.12, 1000 €	83 868	86 020
Lainakanta 31.12, €/asukas	4 132	4 196
Lainasaamiset 31.12, 1000 €	15 926	16 042
Kunnan asukasmäärä 31.12.	20 286	20 493

Kokonaistulot ja -menot

TULOT	<i>milj.€</i>	%	MENOT	<i>milj.€</i>	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	29,6	17,7	Toimintakulut	141,1	81,0
Verotulot	81,2	48,5	- valmistus omaan käyttöön	-0,4	-0,2
Valtionosuudet	37,4	22,3	Korkokulut	0,8	0,5
Korkotuotot	0,6	0,4	Muut rahoituskulut	0,0	0,0
Muut rahoitustuotot	2,3	1,4	Satunnaiset kulut	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			- Pakollisten varausten muutos	-0,2	-0,1
luovutusvoitot	-0,1	-0,1	Investoinnit		
Investoinnit			Investointimenot	15,6	9,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,6	0,4	Rahoitustoiminta		0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			Antolainasaamisten lisäys	0,2	0,1
luovutustulo	0,7	0,4	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	14,2	8,1
Rahoitustoiminta			Lyhytaikaisten lainojen vähennys	3,0	1,7
Antolainasaamisten vähennys	0,3				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15,0	9,0			
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		0,0			
Kokonaistulot yhteensä	167,6	100,0	Kokonaismenot yhteensä	174,3	100,0

Hamina konsernin toiminta ja talous

Hamina konserniin kuuluvat yhteisöt

Kaupungin merkittävin konsernitaseen ulkopuolinen omistus on HaminaKotka Satama Oy, josta kaupunki omistaa 40 %. Kymenlaakson Sähkö Oy:n omistus on 13,88 %.

Konsernirakennetta on täydennetty Haminan Energia Oy:n osakkuusyhteisöjen osalta.

Konsernin toiminnan ohjaus ja tavoitteiden toteutuminen

Konsernin toiminnan ohjausta on käsitelty konserniselontekokohdassa.

Talousarviossa määriteltiin tärkeimmille konserniyhteisöille seuraavat tuloutustavoitteet.

	Tavoite	Toteutuma 2018
HaminaKotka Satama Oy	Sopimuksenmukaiset veloitteet ja sitoumukset	Toteutui
Haminan Energia Oy	Kaupungille tuloutetaan osinkotuloja 1,0 M€	Toteutui
Hamina-Asunnot Oy	ei tuloutustavoitetta	
Linnoituksen Uimahalli Oy	ei tuloutustavoitetta	
Haminan HotelliKiinteistöt Oy	ei tuloutustavoitetta	

Yhteisön nimi

Haminan Energia Oy

Yhteisön tytäryhtiöt

-

Toiminta-ajatus

Haminan Energia Oy:n omistajapolitiittisena päätavoitteena on kestävästi turvata energihuollon toimintavarmuus, energian laatu ja kilpailukykyinen hinta sekä energiatoimialan kehittäminen paikallisesti ja valituilla toimialoilla myös kansallisesti.

Haminan Energia Oy:n tulee toiminnassaan ja hinnoittelussaan toimia tasapuolisesti ja kustannusvastaavasti sekä kehittää energianhuoltoverkostoja ja palvelutarjontaa niin, että alueen luonnollinen kasvu on mahdollista.

Tavoitteiden toteutuminen 2018

Sähkön, kaasun ja kaukolämmön toimitusvarmuus säilyi suomalaisten energiayhtiöiden painotetun keskiarvon paremmalla puolella. Omalla tuulivoimatuotannolla ja tuotanto-osuuksilla katettiin yli 70 % sähkön myynnistä.

Biokaasun tuotantotavoitteeseen ei ylletty, mikä johtui siitä, että biokaasulaitoksen perusparannus- ja laajennustyöt keskeytyivät laitostoimittajan ajaututtua konkurssiin syksyllä 2018. Toistuvat asennusseisokit ja tekniset ongelmat häiritsivät päättyneellä tilikaudella merkittävästi laitoksen normaalia käyttöä. Tilikauden tuloista parantavat biokaasulaitoksen reaktorivauriosta saatu vakuutuskorvaus sekä laajennusinvestoinnin viivästymisen perusteella realisoitunut urakkatakaus, yhteensä 0,8 miljoonaa euroa. Yhtiö on teettänyt selvityksen laitoksen jatkokehittämiseksi vuoden 2019 aikana.

Tärkeimmät investoinnit 2018

Suomen Voiman Fennovoima-osuudet
LNG-myyntiliiketoiminnan kehittäminen ja Lieksan LNG-toimituskohteen investoinnit
Kaukolämpöverkkojen saneeraus ja KPA-voimalaitos (osin kesken 31.12.2018)

Tuloksellisuusmittarit	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Liikevaihto €	30 229 199	30 772 044	29 525 002	28 500 000	28 196 336
Liikevaihdon muutos, %	-1,6	+1,8	-4,1	-3,3	-4,5
Liikevoitto %	+1,5	+3,73	+6,3	+7,0	+7,8
Sijoitetun pääoman tuotto %	+0,9	+0,7	+3,3	+3,8	+3,9
Lainat	36 282 907	33 726 841	37 975 185	37 494 000	41 152 939
Leasingvuokravastuut €	5 078 305	15 310 695	13 233 949	11 000 000	16 374 314
Taseen loppusumma €	55 691 143	53 491 600	57 332 965	58 000 000	61 487 042
Omavaraisuusaste %	22,2	21,5	21,1	24,7	19,5
Haminan kaupungin omistusosuus %	100	100	100	100	100
Henkilöstö	51	40	37	40	39

Kaupungin sijoitukset	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta €	10 091 275	10 091 300	10 091 276	10 091 300	10 091 276
Pääomalainat €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Muut lainat €	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
Takaukset €	20 054 451	17 932 400	15 885 310	13 838 238	13 838 238

Selvitys sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskien hallinnasta

Haminan Energia Oy:ssä sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty keskeisiltä osin yhtiön toimintajärjestelmän kautta. Järjestelmä koskee kaikkia Haminan Energian toimintoja ja se sisältää tarvittavat laadunhallinnan sekä ympäristö- ja TTT-asioiden hallinnan elementit tavoitteiden toteuttamiseksi.

Yhtiö vakuuttaa kaikki merkittävimmät tuotanto- ja siirtolaitteistonsa asianmukaisin ja kattavin vakuutuksin.

Yhtiö on sitoutunut vahvasti LNG-terminaalien rakentamiseen. Projektin hoitaminen aikataulun, budje-

tin ja toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti on merkittävin yksittäinen tavoite. Haminan Energia vastaa LNG-terminaalihankkeelle myönnetyn investointituen hakemisesta ja projektkirjanpidon järjestämisestä. Yhtiö on sitoutunut rahoittamaan osakkuusyhtiötä oman pääoman ehtoisiin sijoituksiin yhteisvastuullisesti hankkeen toisen pääomistajan kanssa, mikäli projektirahoitukseen liitettyyn hankebudjettiin tulee sellaisia kustannusylityksiä tai tulonmenetyksiä, joilla on vaikutuksia osakkuusyhtiön lainanhoitokykyyn.

Yhteisön nimi

Hamina Asunnot Oy (konserni)

Yhteisön tytäryhtiöt

As. Oy Haminan Jamilahdenpuisto, As. Oy Haminan Merituuli ja As. Oy Vehkalahden Ruissalonlehto

Toiminta-ajatus

Tarjoamme viihtyisää, turvallista ja vaivatonta asumista kohtuuhinnalla.

Tavoitteiden toteutuminen 2018

Vuokra-asuntojen käyttöaste parani tilikaudella 1,6 % ollen vuoden loppussa 89,6 %.

Vuokrat säilyivät 1.3.2018 alkavalla vuokrakaudella lähes entisen suuruisina.

Tavoitteiden mukaisesti myytiin kaksi heikolla käyttöasteella ollutta vuokrakohtetta sekä yhtiölle takaisinlunastettuina olleet kaksi osaomistusasuntoa.

Vuokra-asuntokannan toiminnan ja hallinnon keskittämistoimenpiteenä fuusioitiin vapaarahoitteisena vuokrakohteena toimiva tytäryhtiö As. Oy Haminan Kalliopuisto Hamina-Asuntoihin 1.1.2018 alkaen.

Toimintavuonna uusittiin yhtiön kotisivut ja päivitettiin strategia vuosille 2019–2023.

Tärkeimmät investoinnit 2018

Vuonna 2018 investoitiin n. 813.000 € kiinteistöjen ja asuntojen korjaus- ja perusparannushankkeisiin. Investoinnit kohdistuivat osoitteissa Hevoshaankatu 7, Hevoshaankatu 5, Konttimäentie 1, Konttikuja 4, Konttikuja 2, Ravikatu 5, Marjatanpolku 3 sekä Karjakatu 20 ja Saunakatu 7 sijaitseviin vuokraohteisiin.

Tuloksellisuusmittarit	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Liikevaihto €	5 799 109	5 788 003	5 436 440	5 641 000	5 462 754
Liikevaihdon muutos %	-0,5	-0,2	-6,1	-3,6	0,5
Liikevoitto %	28,7	27,2	16,69	25,0	15,81
Sijoitetun pääoman tuotto %	2,0	1,6	1,2	1,6	0,9
Lainat €	29 444 549	28 830 552	28 018 341	28 730 000	28 069 310
Taseen loppusumma €	36 534 847	36 904 836	36 449 461	38 750 000	36 869 129
Omavaraisuusaste %	16,0	18,6	20,0	16,0	20,9
Haminan kaupungin omistusosuus %	100	100	100	100	100
Henkilöstö kpl	9	9	9	9	10
Liikevaihdon asuntojen määrä kpl	875	871	853	870	825
Asuntojen käyttöaste %	94,2	92,7	88,0	90,0	89,6
Asukasvaihtuvuus %	23,3	18,4	18,8	15,0	20
Vuokra-asuntojen keskineliövuokra €/kk	9,78	9,98	10,0	10,0	10,06

Kaupungin sijoitukset	TP 2014	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta, €	632 867	632 867	632 867	632 900	632 900
Pääomalainat, €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Muut lainat, €	2 910 089	2 856 255	2 827 327	2 737 010	2 737 010
Takaukset, €	15 370 252	15 736 137	15 945 113	15 505 000	15 304 344

Selvitys sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskien hallinnasta

Hamina-Asunnot konsernin sisäisessä valvonnassa noudatetaan yhtiön hallituksen vuonna 2014 hyväksymiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita. Tuloksellisuutta ja tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Seurannan menetelminä ovat mm. sisäiset käytännön ohjeistukset, raportointi ja erilaiset tekniset toimintojen hallintajärjestelmät. Riskienhallinta kuuluu konsernin johdon toiminnallisiin vastuisiin ja sen kehittäminen on pysyvää toimintaa. Organisaation pienuudesta johtuen itsearvioinnin merkitys sisäisessä valvonnassa on suuri.

Konsernin emoyhtiön organisaation tehtäviin kuuluu mm. konsernitilinpäätöksen laadinta, rahavarojen hallinta, rahoitukseen liittyvät järjestelyt ja siirtohinnoittelu. Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden kirjanpito prosessit

ja maksatuskäytännöt on määritelty henkilöiden toimenkuviissa.

Toimintaympäristön muutosten vaikutuksia yhtiön toimintaan analysoidaan ja tavoitteita uhkaavia tekijöitä ennakoitaan talousarvion valmistelun yhteydessä vuosittain. Vuokra-asuntokysyntään liittyviä epävarmuustekijöitä hallitaan säilyttämällä asuntokanta määrällisesti ja laadullisesti kysyntää vastaavassa kunnossa ja vuokrataso kohtuullisena. Talous säilytetään vakaana ja maksuvalmius hyvänä talousarvion toteutumisen jatkuvalla seurannalla ja tarvittavilla sopeuttamistoimenpiteillä.

Yhteisön nimi
Yhteisön tytäryhtiöt

HaminaKotka Satama Oy (konserni)
Kotkan Satamatalot Oy

Toiminta-ajatus

Kehittää ja ylläpitää toimintaedellytyksiä merikuljetuksille ja niitä palveleville yrityksille, huolehtia sataman infrastruktuurista, alusliikenteestä ja nosturipalvelujen tarjoamisesta. Kiinteistöjen omistus ja hallinnointi on pääosin keskitetty tytäryhtiölle.

Tavoitteiden toteutuminen 2018

HaminaKotka sataman liikennemäärä vuonna 2018 ylsi historian ennätykseen eli 16,2 miljoonaa tonniin, mikä oli 1,5 miljoonaa tonnia eli 10,3 % suurempi kuin edellisellä vuonna. Suurelta osin liikennemäärää kasvatti metsäteollisuuden raakapuun tuonti ja lannoitteiden vienti, mutta merkittävä osa kasvussa oli myös NordStream2- kaasuputkiprojektilla. Kauttakulkuliikenne kasvoi 0,3 miljoonaa tonnia eli 7,7 % edellisestä vuodesta ollen 3,9 miljoonaa tonnia. Metsäteollisuustuotteiden vienti sen sijaan supistui 6,6 % eli 0,4 miljoonaa tonnia. HaminaKotka sataman markkinaosuus Suomen koko sahatavaran viennistä oli edelleen korkea eli 41,4 %.

Kesällä 2018 saapuivat Haminaan ensimmäiset suuret moduulit, jotka kuljetetaan Kazakstaniin öljynporauskentille toteutettavaan valtavaan investointiin. Kuljetus-projektia hoitava Sarens Group NV totesi HaminaKotka sataman pystyvän toteuttamaan oman osuutensa niin hyvin, että yhtiöiden välillä tehtiin lisäsopimus, jonka mukaisesti Sarens tuo alkuperäistä suunnitelmaa enemmän moduuleja Haminan kautta. Tätä varten satamayhtiö hankki Haminasta haltuunsa lisää kenttäaluetta projektia varten. Projektille rakennettu infra on jo osoittanut toimivuutensa käytännössä.

Vuoden 2018 aikana solmittiin useita merkittäviä asiakassopimuksia, joista oli käyty jo pitkään neuvotteluja. Keväällä satama, Steveco ja UPM sopivat maailmanluokan selluterminaalin rakentamisesta Mussalon D-alueelle. Sataman osalta D-alueelle valmistuivat vuoden 2018 aikana selluterminaalin kenttä ja siihen kuuluvat rakenteet sekä raide. Laituriallas ruopattiin ja ensimmäisen laiturin rakenteet valettiin odottamaan kevättä ja uittoon paikalleen. Aallonmurtaajan rakentaminen on aloitettu ja talven myötä keskeytyneitä töitä jatketaan keväällä 2019. D-alueen kehittäminen eli Eastern Baltic Hub – hanke sai joulukuussa EU:lta merkittävän rahoituspäätöksen, joka kattaa enintään 11,1 miljoonaa euroa rakentamiskustannuksista.

Lokakuussa satama solmi Finnpulp Oy:n kanssa mittavan aiesopimuksen siitä, että Finnpulpin Kuopioon suunnitella olevan biotuotetehtaan ulkomaille lähtevä sellu kulkee HaminaKotka sataman kautta. Liikenteen arvioidaan alkavan vuonna 2022.

Maaliskuussa satamayhtiö teki UPM:n kanssa aiesopimuksen biojalostamon sijoittumisesta Mussalon satamaan ja siihen liittyvistä huomattavista liikennevolyymeistä. Lopullista investointipäätöstä odotetaan vuoden 2019 aikana.

Keitele Group Oy ja ILP-Group solmivat sataman kanssa pitkäaikaisen sopimuksen sahatavaran ja liimapuun viennistä. Sopimuksen arvioidaan kasvattavan sataman liikennemäärää merkittävästi.

Fertilog Oy:n kanssa satamayhtiö sopi lannoiteterminaali-investoinnista ja lannoiteliikenteen laajentamisesta, mikä lisää merkittävästi sataman kokonaisliikennettä.

Heinäkuussa satamayhtiö solmi VRT Finland Oy:n kanssa sopimuksen 3D-aineiston keräämiseen, säilyttämiseen ja visualisoimiseen liittyvän tietokanta-alustan kehittämisestä. Tavoitteena satamayhtiöllä on kehittyä yhdeksi maailman moderneimmista 3D-satamista.

Syyskuussa yhtiön toimitusjohtaja Kimmo Naski valittiin Baltic Port Organizationin (Itämeren Satamaliitto) puheenjohtajaksi.

LNG-terminaalien rakentaminen on edennyt suunnitelmien mukaan Haminassa. Satamayhtiöllä ei ole omistusta itse terminaalissa, mutta se rakentaa terminaalille laiturin ja toimii rakennushankkeessa ja jatkossa terminaalien toiminnassa yhteistyökumppanina.

Pitkän tauon jälkeen kesällä 2017 käynnistynyt risteilyliikenne sai jatkoa. Kesällä 2018 Kotkaan tehtiin viisi risteilyaluskäyntiä. Yhtiö oli osaltaan mukana parantamassa seutukunnan matkailun mielikuvaa.

Edellisten vuosien tapaan vuonna 2018 jatkettiin pitkäkestoista hanketta, jossa etsitään aktiivisesti yhdessä asiakkaiden, Kotkan ja Haminan kaupunkien sekä seudullisen elinkeino-yhtiön kanssa uusia tarvarivertoja ja satamasidonnaista teollisuutta.

Velvoitteet omistajille ja rahoittajille on hoidettu sopimusten mukaisesti.

Tärkeimmät investoinnit 2018

Vuonna 2018 investoinnit Haminaan Sarens-projektiin olivat 15,8 miljoonaa euroa. Lisäksi vuoden päättyessä keskeneräisiä investointeja oli 21,4 miljoonaa euroa D-alueen rakentamiseen. Ylläpitoinvestoinnit pysyivät vähäisinä ja olivat 1,3 miljoonaa euroa. Investoinnit konsernissa olivat yhteensä 17,8 miljoonaa euroa.

Tuloksellisuusmittarit	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Liikennemäärä, tuhatta tn	13,0	13,4	14,7	15,2	16,2
Liikevaihto M€	39,9	39,9	40,8	38,6	42,8
Liikevaihdon muutos %	-6,4	0	+2,2	+3,0	+5,0
Liikevoitto M€	3,7	7,1	6,5	4,1	10,7
Liikevoitto %	9	18	16	10	25,1
Tilikauden tulos M€	1,4	4	3,6	1,9	7,1
Käyttökate %	35	42	46	46	56,9
Sijoitetun pääoman tuotto %	3	5	45	3	6,6
Omavaraisuusaste %	30	31	31	29	28,3
Henkilöstö, keskimäärin kpl	68	66	65	65	66

Suhteet Haminan kaupungin kanssa	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta €	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Pääomalainat €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Muut lainat €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Takaukset €	28 822 165	28 993 146	26 594 267	24 045 823	23 430 141

Selvitys sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskien hallinnasta

Strategiset riskit

Satamayhtiö analysoi ja seuraa toiminnan strategista riskiä. Yhtiön strategia vuosille 2019–2023 tarkistettiin syksyllä 2018. Hallitus hyväksyy yhtiössä tehtävät merkittävät investointi- ja asiakassopimukset. Hallitus seuraa säännöllisesti yhtiön tuloksen kehitystä sekä maksuvalmiustilannetta ja päättää tarvittavista korjaustoimista. Sarens Group N.V.:n kanssa tehtyyn investointisuunnitelmaan liittyviä riskejä pyritään hallitsemaan laajalla ja yksityiskohtaisella sopimuskokonaisuudella, tehostetulla valvonnalla sekä korotetulla vastuuvakuutuksella.

Operatiiviset riskit

HaminaKotka Satama Oy:n toimintaa ohjaa sertifioituneet ISO 9001: 2015 ja ISO 14001: 2015 mukaiset laatu- ja ympäristöjärjestelmät. Lisäksi satamakonsernissa on käytössä ISO/IEC 27002 mukainen tietoturvapoliittikka sekä tietojärjestelmien käyttöä säännöt sekä sähköposti- ja internet-ohjesäännöt.

Joidenkin asiakkaiden taloudellisen tilanteen heikkeneminen aiheuttaa satamalle asiakasriskejä maksamatta jäävinä maksuina ja vuokrina. Riskejä seurataan säännöllisesti ja menetykset kirjataan viivytyksettä. Vuoden 2018 aikana kirjattiin luottotappioita 2 676 euroa,

mikä toiminnan laajuus huomioiden on vähäinen määrä.

Henkilöriskejä pienennetään ja hallitaan kehittämällä henkilöstön osaamista, työhyvinvointia ja sitoutumista tekemällä ja toteuttamalla lakisääteiset henkilöstöön liittyvät suunnitelmat, toteuttamalla työterveyden toimintasuunnitelmaa ja noudattamalla työsuojelumääräyksiä.

Rahoitus- ja vahinkoriskit

Liiketoimintariskit on pyritty turvaamaan kattavasti vakuutusin niin omaisuuden kuin liiketoiminnan osalta. Henkilöstöön kohdistuvia riskejä turvataan lakisääteisten vakuutusten lisäksi myös vapaaehtoisilla henkilövakuutuksilla. Luottosalkkuun liittyvää korkoriskiä hallitaan suojaamalla vaihtuvakorkoisia luottosopimuksia johdannaissopimuksilla. Syyttäjä on nostanut satamayhtiötä vastaan kanteen ja vaatimuksen 100 000 euron yhteisösakosta vuonna 2016 sattuneesta, toisen yhtiön palveluksessa olleen henkilön kuolemaan johtaneesta lakkionnettomuudesta. Asian käsittely kärjäoikeudessa alkaa alkuvuodesta 2019.

Yhteisön nimi
Yhteisön tytäryhtiöt

Linnoituksen Uimahalli Oy

-

Toiminta-ajatus

Uimahallirakennuksen vuokraus uimahallipalveluihin ja muihin liikunta- ja hyvinvointipalveluihin

Tavoitteiden toteutuminen 2018

Uimahallitoiminnasta on vastannut Haminan kaupunki

Tärkeimmät investoinnit 2018

Ei investointeja tilikaudella

Tuloksellisuusmittarit	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Liikevaihto €	984 494	1 006 777	853 739	850 000	849 431
Tilikauden tulos €		-8 958	38 527	-	-9 211
Liikevaihdon muutos %		2,2	-15,2	0,5	-0,5
Liikevoitto %		-0,8	4,5	30,0	-1,1
Omavaraisuusaste %	3,3	3,3	3,7	6,0	3,7
Lainat €	9 900 000	9 800 000	9 650 000	9 500 000	9 500 000
Sijoitetun pääoman tuotto %	0,3	2,1	4,7	3,0	4,3
Taseen loppusumma	10 313 78	10 212 048	10 085 582	10 150 000	9 928 030
Haminan kaupungin omistusosuus %	100	100	100	100	100
Henkilöstö	-	-	-	-	-

Kaupungin sijoitukset	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta €	567 275	567 275	567 275	567 275	567 275
Pääomalainat €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Takaukset €	9 900 000	9 800 000	9 650 000	9 500 000	9 500 000

Selvitys sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskien hallinnasta

Yhtiön sisäinen valvonta perustuu kaupungin konserniohjeisiin, omistajapolitiittisiin tavoitteisiin, taloussuunnitelmaan sekä käytännön toimintatapoihin. Sisäisen valvonnan menetelmänä käytetään raportointia.

Uimahallikiinteistön hoito- ja rahoituskulut katetaan pääosin Haminan kaupungin maksamilla vuokratuotoilla. Talousarvion toteutumista seurataan jatkuvasti ja raportoidaan hallitusta säännöllisesti.

Yhtiöllä on kolme koronvaihtosopimusta, joilla suojataan 6 kk euriboriin sidottua Kuntarahoituksesta otettua vaihtuvakorkoista lainaa.

Yhtiön omistama uimahallikiinteistö on vakuutettu laajalla kiinteistön täysarvovakuutuksella ja omaisuus-riskivakuutuksella sekä yritysturvavakuutuksella.

Yhteisön nimi	Haminan Hotellikiinteistöt Oy
Yhteisön tytäryhtiöt	Kiinteistö Oy Haminan Linnoituksen Hotelli
Toiminta-ajatus	Hotellikiinteistön vuokraus
Tärkeimmät toiminnalliset tavoitteet 2018	Hotellitoiminnasta vastaa <i>SpaHotel-Hamina</i>
Taloudelliset tavoitteet 2018	Taloudellisia tavoitteita ei asetettu
Tärkeimmät investoinnit 2018–2020	Ei investointeja tilikaudella

Tuloksellisuusmittarit	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Liikevaihto €	69 768	69 183	69 439	70 000	68 864
Liikevaihdon muutos %	-2,1	-0,8	0,3	1,4	0,6
Liikevoitto %	-8,4	-8,9	-10,2	-10	-9,6
Omavaraisuusaste %	20,5	21,4	22,2	22,0	23,4
Sijoitetun pääoman tuotto %	-0,6	-0,6	-0,6	-1	-0,6
Taseen loppusumma	1 058 799	984 187	908 533	902 000	833 691
Haminan kaupungin omistusosuus %	60	60	60	60	60

Kaupungin sijoitukset	TP 2015	TP 2016	TP 2017	ARVIO 2018	TP 2018
Pääomalainat €	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Haminan Energia Oy luopui kokonaan WiMAX-liittymien myynnistä radioluvan päätyttyä vuoden 2018 lopussa.

Haminan Energia myi LNG-myyntiliiketoiminnan Rohe Solutions Oy:lle 28.2.2019. Uuden kaukolämpölaitoksen käyttöönotto tapahtuu keväällä 2019.

HaminaKotka sataman positiivinen vire on jatkunut hyvien vientinäkemien johdosta, mutta myös projektiliikenteeseen liittyvien sopimusten myötä. Sarens-projekti, NordStream2 -projekti, selluterminaalien rakentaminen Mussaloon sekä useat uudet pitkäaikaiset asiakkuudet vahvistavat HaminaKotka sataman toimintaa.

Vapaaehtoisen sote-kuntayhtymän, Kymsoten, perustaminen hyväksyttiin. Uusi kuntayhtymä aloitti toiminnan vuoden 2019 alusta lukien. Kuntayhtymän talous

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Haminan Energia Oy:n keskeisin taloudellinen tavoite on kannattavuuden parantaminen ja omavaraisuuden kohentaminen yhdessä kumppanuuksiin perustuvan liiketoiminnan kehittämisen kanssa.

Terminaaliprojektin edistäminen ja LNG-myyntin käynnistäminen osakkuusyhtiöissä ovat edelleen merkittävässä roolissa yhtiön tulevien vuosien toiminnassa. Energiategohokkuus sekä tavoitteet kasvihuonekaasujen vähentämiseksi ohjaavat investointeja vähäpäästöisempiin energialähteisiin, mistä ovat osoituksena panostukset mm. biopohjaisen kaukolämmön tuotantoon, biokaasuliiketoiminnan kehittäminen, tuulivoimatuotanto ja siihen liittyvä palvelut sekä panostukset kansallisiin ydinvoimahankkeisiin.

Yhtiön vuonna 2017 julkaiseman vision mukaisesti yhtiö haluaa profiloitua kansallisena energiakaasujen ja uusiutuvan energian edelläkävijänä.

Hamina-Asunnot -konsernin toiminta jatkuu tulevaisuudessa samankaltaisena ilman merkittäviä muutoksia. Yhtiössä varaudutaan lähivuosina tapahtuviin henkilöiden eläköitymisiin.

HaminaKotka sataman kasvunäkymät ovat edelleen hyvät vuoden 2018 tehtyjen merkittävien asiakassopimusten johdosta, vaikka talouskasvussa tapahtuisikin hiipumista.

on tasapainossa ja taseessa oleva ylijäämä antaa puskuria kuntayhtymän toimintaan.

Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä hyväksyi toimitiloahjelman vuosille 2018–2025. Toimitiloahjelman luonnoksessa esitetään toimitilojen vähentämistä noin 15 000 m² nykyisestä 68 000m². Perusteena olivat muutokset toimintaympäristössä, kuten negatiivinen väestökehitys ja ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä tiivistyvä yhteistyö työelämän kanssa. Tarve työelämän kaltaisiin oppimisympäristöihin lisääntyy myös, mikä kasvattaa investointitarpeita moderneihin oppimisympäristöihin.

Koulutuskuntayhtymässä siirryttiin kuntayhtymän strategian tavoitteiden mukaisesti yhteen yhteiseen toimintajärjestelmään (ISO 9001:2015). Sertifiointi kattoi koulutuskuntayhtymän koko organisaation sekä sen kaikki toiminnot ja palvelut.

Mussalon satamanosan rakentaminen on EU:lta tulevasta avustuksesta huolimatta erittäin mittava investointi ja se tulee nostamaan yhtiön velkaantuneisuutta merkittävästi. Alueen käytöstä on kuitenkin tehty jo nyt asiakassopimukset, jotka kattavat koko alueen kapasiteetin. Lisäksi UPM:n biojalostamon ja Finnpulpin biotuotetehtaan lopulliset investointipäätökset nostaisivat merkittävästi HaminaKotka sataman liikennemääriä.

Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän, Kymsoten toiminnan haastaa ikärakenteen muutoksesta johtuva sosiaali- ja terveystalouden kysynnän kasvu. Kuntien taloustilanteet eivät kuitenkaan ole vahvistumassa, joten kuntayhtymä joutuu vastaamaan haasteeseen tuottavuutta lisäämällä.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta ja toimintaa koskeva lainsäädäntö uudistettiin vuoden 2018 alusta ja samalla se on merkinnyt pysyvää rahoituksen vähentymistä. Koulutuskuntayhtymä on reagoinut muutoksiin muun muassa organisaatiota uudistamalla ja digitalisaatiota lisäämällä. Valtionosuus sisältää myös uusia elementtejä, joiden vaikutusta opetuksen rahoitukseen ei vielä täysin tiedetä. Tämän johdosta koulutuskuntayhtymä joutuu tarvittaessa sopeuttamaan toimintaa nopeasti.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Haminan kaupungin konserniohjeen vuonna 2016. Ohjeen tarkoituksena ja tavoitteena on luoda puitteet ensisijaisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvien osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohje sisältää myös ohjeistuksen hyvästä hallinnosta ja johtamisesta. Konserniohje päivitetään vuoden 2019 aikana.

Konserniohjeen tarkoituksena on varmistaa konsernin kokonaisedun, valtuuston tytäryhteisölle asettamien omistajapolitiittisten linjausten sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen osakeyhtiölain ja kuntalain edellyttämällä tavalla.

Kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupunkikonsernia. Kaupunginhallitus vastaa strategisten osakkuusyhteisöjen/kuntayhtymien johtamisesta ja ohjaamisesta sekä valmistelee hallintoelimien jäsenten nimeämisen.

Strategisia yhteisöjä ovat:

a) tytäryhtiöt

Hamina Asunnot Oy tytäryhtiöineen
Haminan Energia Oy

b) kuntayhtymät

Kymenlaakson Liitto
Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä

c) osakkuusyhteisöt ja muut strategisesti merkittävät yhteisöt

HaminaKotka Satama Oy
Kiinteistö Oy Haminan Hailikari
Cursor Oy

Konserni- ja elinvoimajaoston tehtävänä on valvoa ja ohjata tämän ohjeen mukaisesti, että tytäryhteisöt ja liikelaitokset toimivat kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Jaosto valvoo myös sitä, että näiden yhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Muita yhteisöjä ohjaa ja valvoo kaupunginjohtaja. Hänen tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Kaupunginjohtajan ohella konsernivalvonnessa apuna toimivat myös konserniyhteisöille nimetyt vastuuhenkilöt. Valvontavastuut on jaettu strategisten yhteisöjen osalta seuraavasti:

Kaupunginjohtaja

- HaminaKotka Satama Oy
- Haminan Energia Oy
- Kymenlaakson Liitto

Konsernipalvelujohtaja

- Hamina Asunnot Oy tytäryhtiöineen
- Kiinteistö Oy Haminan Hailikari

Kaupunkikehitysjohtaja

- Cursor Oy

Hyvinvointipalvelujohtaja

- Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä Carea tytäryhtiöineen

Opetuspäällikkö

- Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä tytäryhtiöineen

Tytäryhteisön ja konsernijohtoon erikseen päättämän osakkuusyhteisön on hyvissä ajoin etukäteen tiedusteltava konsernijohtoon ennakkokäsitys seuraavista asioista:

Kaupunginhallituksen ennakkokäsitys

- 1) liiketoiminnan merkittävä tai poikkeuksellinen laajentaminen
- 2) merkittävä tai poikkeuksellinen investointi
- 3) hakeutuminen selvitystilaan tai konkurssiin

Konserni- ja elinvoimajaoston ennakkokäsitys

- 1) yhtiöjärjestyksen muuttaminen
- 2) osakeanti tai muu pääomarakenteen muuttaminen
- 3) liiketoiminnan tai merkittävä kiinteistön myyminen tai muu olennainen liiketoiminnan uudelleenjärjestely
- 4) vakuuden antaminen
- 5) tuloksen käsittely ennen yhteisön hallituksen tilinpäätöskäsittelyä
- 6) vaikutuksiltaan merkittävän oikeudellisen prosessin aloittaminen
- 7) toimitusjohtajan valinta, toimitusjohtajasopimus sekä toimitusjohtajalle maksettavat muut taloudelliset etuudet
- 8) tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotto ja siinä tehtävät muutokset
- 9) muu yhteisön tulokseen, pääoman tuottoon tai riskiin olennaisesti vaikuttava tapahtuma.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginvaltuusto käsitellessään vuoden 2018 talousarviota ja taloussuunnitelmaa 2019 - 2020 on hyväksynyt HaminaKotka Satama Oy:n, Haminan Energia Oy:n ja Hamina-Asunnot Oy:n tavoitteet.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteuttamista koskeva arviointi

Konserniyhtiöt antavat kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle selvityksen toiminnastaan kaupungin II osavuositarkastuksen sekä kaupungin tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Kaupunginjohtajalla tai valvontavastuuhenkilöllä on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisöjen kokouksissa.

Tytäryhteisön hallituksella ja toimitusjohtajalla on oikeus ja velvollisuus luovuttaa konsernijohtolle ja kaupungin sisäiselle tarkastukselle niiden pyytämät tiedot.

Konserniohjeen edellyttämä raportointi on pääsääntöisesti toteutettu niin, että yhtiön toimitusjohtaja on

Keskitettyjen konsernipalvelujen käyttö

Konserniohjeessa on ohjeistettu tytäryhteisöjä noudattamaan kaupungin hankintaperiaatteita ja henkilöstöpolitiikan periaatteita. Tytäryhteisöt sijoittuvat ensisijaisesti kaupunkikonsernin omistamiin tiloihin. Konsernissa käytetään yhtenäisiä kiinteistön vuokrausperusteita.

Kaupungin tytäryhteisöt liittyvät konsernin sisäisen pankin jäseniksi ja konsernitalin käyttäjiksi. Tytäryhteisöjen investoinnit, rahoitus-, laina-, takaus- ja vakuusasiat valmistellaan yhteistyössä kaupungin johdon kanssa.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa erikseen ohjeet kaupunkikonsernin yhtenäisen riskienhallinnan järjestämisestä.

Konsernitalinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernitalinpäätös on laadittu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 2015 antaman yleisohjeen mukaisesti. Ohjeessa on otettu huomioon kuntalakiin ja kirjanpitolakiin tehdyt muutokset.

Konsernin vuosikate oli 18,0 (26,0) miljoonaa euroa ja tilikauden yli-/alijäämä +4,0 (6,5) miljoonaa euroa.

Kaupunginhallitus on valitessaan tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajia antanut heille tarvittaessa evästyksiä.

Kaupunginvaltuuston talousarviossa ja -suunnitelmassa asettamat tavoitteet ovat toteutuneet.

kutsuttu konserni- ja elinvoimajaostoon tai kaupunginhallitukseen raportoimaan asiasta. Myös kaupunginvaltuustolle on raportoitu yhtiöiden tilanteesta ja haasteista. Raportointi on kertomusvuonna ollut riittävää.

Lisäksi konsernijohtoryhmä kokoontuu kaupunginjohtajan johdolla säännöllisesti. Kokouksissa kartoitetaan yhtiöiden ajankohtaiset asiat.

Tietohallinto koordinoi kaupunkikonsernin ICT-palveluja ja vastaa tietohallintostrategioiden toteuttamisesta. Tarkoituksena on käyttää mahdollisimman kattavasti konsernin omia tai seudullisesti tai maakunnallisesti hankittuja yhteisiä ICT-järjestelmiä.

Yhteisön viestinnän on tuettava kaupungin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa sekä noudatettava kaupungin viestinnän linjauksia.

Tarvittaessa tehdään yhteistyötä kaupungin viestinnän kanssa, erityisesti merkittävässä tytäryhteisön muutos- ja kriisitilanteissa.

Konserniyhteisöt ovat järjestäneet riskienhallintansa itsenäisesti.

Konsernin lainamäärästä 153,5 (151,9) miljoonaa euroa kaupungin lainat olivat 83,9 (86,0) miljoonaa euroa, Hamina-Asunnot konsernin lainat 30,3 (33,9) miljoonaa euroa ja Haminan Energia Oy:n lainat 41,2 (38,0) miljoonaa euroa. Näistä yhtiökohtaisista lainoista konsernitaseessa on eliminoitu konsernin sisäiset lainat 15,2 miljoonaa euroa.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018	2017
	1000 euroa	1000 euroa
Toimintatuotot	91 213	89 565
Toimintakulut	-198 288	-189 548
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2 247	652
Toimintakate	-104 828	-99 331
Verotulot	80 921	82 237
Valtionosuudet	44 679	44 101
Rahoitustuotot ja -kulut	-785	-982
Korkotuotot	59	55
Muut rahoitustuotot	1 228	1 232
Korkokulut	-2 030	-2 237
Muut rahoituskulut	-42	-32
Vuosikate	19 987	26 025
Poistot ja arvonalentumiset	-15 882	-19 513
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	4 105	6 512
Laskennalliset verot	-111	-97
Vähemmistöosuus	52	54
Tilikauden yli-/alijäämä	4 046	6 469
	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	46	47,3
Vuosikate/Poistot, %	125,8	133,4
Vuosikate €/asukas	985	1270
Asukasmäärä 31.12.	20 286	20 493

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018	2017
	1000 euroa	1000 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	19 987	26 025
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	1 334	-1 344
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-33 660	-19 705
Rahoitusosuudet investointimenoihin	589	648
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 982	5 947
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 768	11 571
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-156	-2 599
Antolainasaamisten vähennys	159	137
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	22 707	22 362
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 101	-18 621
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-54	156
Vaihto-omaisuuden muutos	286	293
Saamisten muutokset	-1 437	-3 305
Korottomien velkojen muutos	5 420	-2 112
Rahoituksen rahavirta	5 824	-3 689
Rahavarojen muutos	-1 944	7 882
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	24 633	26 577
Rahavarat 1.1.	-26 577	18 695
	-1 944	7 882
	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta	8 126	13 180
Investointien tulorahoitus, %	60,4	136,6
Lainanhoitokate	1,0	1,4
Kassan riittävyys, pv	35	42

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2018	2017	VASTATTAVAA	2018	2017
<i>1000 euroa</i>			<i>1000 euroa</i>		
PYSYVÄT VASTAAVAT	270 726	257 573	OMA PÄÄOMA	114 793	109 026
Aineettomat hyödykkeet	2 776	2 276	Peruspääoma	85 276	85 276
Aineettomat oikeudet	1 209	1 272	Säätiöiden peruspääomat	383	383
Muut pitkävaikutteiset menot	651	751	Arvonkorotusrahasto	5 425	5 435
Ennakkomaksut	916	253	Muut omat rahastot	477	477
Aineelliset hyödykkeet	224 215	220 384	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	19 186	10 986
Maa- ja vesialueet	34 197	33 738	Tilikauden yli-/alijäämä	4 046	6 469
Rakennukset	116 358	113 192			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	38 592	39 879	VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 015	2 679
Koneet ja kalusto	19 464	21 185			
Muut aineelliset hyödykkeet	5 764	6 187	PAKOLLISET VARAUKSET	1 209	1 035
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	9 840	6 203	Eläkevaraukset	34	44
Sijoitukset	43 735	34 913	Muut pakolliset varaukset	1 175	991
Osakkuusyhteisöosuudet	28 946	23 712	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	508	514
Osakkeet ja osuudet	8 421	7 248			
Muut lainasaamiset	714	720	VIERAS PÄÄOMA	195 533	188 395
Muut saamiset	5 654	3 233	Pitkäaik. korollinen vieras pääoma	131 234	133 473
			Pitkäaik. koroton vieras pääoma	7 269	8 280
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	261	213	Lyhytaik. korollinen vieras pääoma	22 278	18 433
			Lyhytaik. koroton vieras pääoma	34 752	28 209
VAIHTUVAT VASTAAVAT	43 071	43 863			
Vaihto-omaisuus	364	650			
Saamiset	18 074	16 636			
Pitkäaikaiset saamiset	2 880	3 461			
Lyhytaikaiset saamiset	15 194	13 175			
Rahat ja pankkisaamiset	24 633	26 577			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	314 058	301 649	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	314 058	301 649
	2018	2017			
Omavaraisuusaste, %	36,6	36,2			
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	89,8	87,1			
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	100,3	94,3			
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	23 231	17 455			
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 145	851			
Konserninn lainakanta 31.12. 1000€	153 512	151 906			
Konsernin lainat, €/asukas	7 567	7 410			
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000€	714	720			
Kunnan asukasmäärä	20 286	20 493			

Keskeiset liitetiedot

Kaupungilla oli tytäryhteisöjen puolesta annettuja takauksia 38,9 (41,8) miljoonan ja muiden puolesta annettuja 43,9 (47,2) miljoonan euron edestä. Tilivuoden aikana tehtiin yksi 0,3 miljoonan euron takauspäättös, jonka toimeenpano tapahtuu vuonna 2019.

HaminaKotka Satama Oy:n konsernille annettujen takauksen jäljellä oleva pääoma aleni 2,5 miljoonalla eurolla 23,4 miljoonan euroon.

Haminan Energia Oy:n takaukset alenivat 2,0 miljoonalla eurolla 13,8 miljoonaan euroon.

Hamina-Asunnot Oy:n konsernille annettujen takaus-ten määrä aleni 0,7 miljoonalla eurolla 15,7 miljoonaan euroon.

Linnoituksen Uimahalli Oy:n rakentamislainan takaus aleni 0,1 miljoonalla eurolla 9,5 miljoonaan euroon.

Kiinteistö Oy Hailikarin rakentamislainan takaus pysyi ennallaan 15,1 miljoonassa eurossa.

Yksityisen liiketoiminnan ja yhdistysten rahoitukseen annetut takaukset olivat 5,2 miljoonaa euroa.

Kymenlaakson Sähkö Oy maksoi kaupungille osinkoa noin 1,2 miljoonaa euroa ja Haminan Energia 1,0 euroa.

Konsernin leasingvastuut olivat 18,0 (14,2) miljoona euroa, josta Haminan Energian osuus oli 16,4 (13,2) miljoonaa euroa.

Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Haminan Vesi -liikelaitoksen johtokunta on esittänyt, että liikelaitoksen tilikauden ylijäämä 634.964,19 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisten vuosien ylijäämää/alijäämää -tilille.

Koko kaupungin tilikauden tulos 452.092,94 euroa sisältää vesiliikelaitoksen ylijäämän.

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä seuraavasti:

Siirretään kuluvan vuoden kirjanpidossa tilikauden ylijäämä 452.092,94 euroa edellisten tilikausien ylijäämää/alijäämää -tilille.

TALOUSARVION JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Yleistä

Talousarvio

Haminassa valtuustoon nähden sitova käyttötalouden määräraha on toimintakate. Määrärahoissa ovat mukana sisäiset erät. Rahoituksessa nettositovia ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut sekä lainojen muutokset. Investoinneissa sitova määräraha on hankeryhmän menomääräraha. Yli yhden miljoonan investoinnit ovat erikseen valtuuston nähden sitovia.

Talousarvioon tehtiin muutoksia kolme kertaa. Ensimmäisessä osavuosisikatsauksessa toimintakuluihin lisättiin 280 000 euron lisämääräraha, joka kohdistettiin joukkoliikenteeseen ja avustuksiin. Antolainoihin lisättiin 80 000 euroa yhdistyksille myönnettäviin puskurilainoihin ja 253 000 euroa kuituverkon rakentamiseen. Valtionosuuksiin lisättiin 600 000 euroa ja konsernipalveluiden investointimenoihin 48 000 euroa. Muutosten tulosvaikutus oli + 320 000 euroa.

Toisessa osavuosisikatsauksessa lisättiin toimintatuotoja 200 000 euroa ja toimintakuluja 310 000 euroa. Toimintatuotot kohdistuivat terveyspalvelujen tulosalueelle ja toimintakulut kaupunginvaltuuston, ikäihmisten sekä elinvoima- ja vetovoimapalveluiden tulosalueelle. Osinkotuottoja lisättiin 200 000 euroa. Investointiosassa SVOP -palautuksia kirjattiin 340 000 euroa. Muutosten tulosvaikutus oli + 90 000 euroa.

Kaupunginvaltuusto päätti määrärahojen muutoksista myös joulukuussa. Henkilöstöpalveluihin kohdistetut varhaiseläkemaksut (448 000 euroa) kohdennettiin eri tulosalueille. Ikäihmisten tulosalueelle lisättiin 1,4 miljoonaa euroa henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin, sosiaalipalvelujen tulosalueelle 0,5 miljoonaa euroa avustuksiin, elinkeino- ja vetovoimapalveluiden tulosalueelle 0,3 miljoonaa euroa henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin sekä tilapalvelujen tulosalueelle 0,4 miljoonaa euroa lähinnä vahinkokorjauksiin, joita teh-

Tavoitteet

Talousarvion tavoitteet on johdettu kaupungin visiosta sekä strategisista tavoitteista.

tiin kaupungintalolla, Summan koululla ja terveysasemalla. Myös vuokratustannukset kasvoivat useilla tulosalueilla tilajärjestelyjen sekä neliöhintojen korotusten johdosta. Maanvuokratuloja kirjattiin lisää 0,35 miljoonaa euroa ja eko-maksutuloja 0,1 miljoonaa euroa. Verotulokohtaa pienennettiin 0,8 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiin lisättiin 1,0 miljoonaa euroa. Poistoarviota pienennettiin 0,2 miljoonaa euroa. Investointiosassa menoja vähennettiin 0,7 miljoonaa euroa ja myyntejä 0,27 miljoonaa euroa. Muutosten tulosvaikutus oli -1,6 miljoonaa euroa.

Muutettuun talousarvioon nähden toimintakate toteutui 1,1 miljoonaa euroa arviota heikompana ja alkuperäiseen talousarvioon nähden 2,6 miljoonaa euroa. Eniten toimintakate heikkeni alkuperäiseen talousarvioon nähden sosiaali- ja terveyspalvelujen tulosalueilla, yhteensä 3,6 miljoonaa euroa sekä elinkeino- ja vetovoimapalveluissa yli 0,5 miljoonaa euroa. Vastaavasti toimintakate vahvistui varhaiskasvatuksen (0,4 miljoonaa euroa), kaupunkisuunnittelun (0,8) ja aluepalveluiden (0,6) tulosalueilla.

Toimintatuotot kasvoivat alkuperäisestä talousarviosta 1,3 miljoonaa euroa ja toimintakulut 4,0 miljoonaa euroa. Näin ollen toimintakate heikkeni 2,6 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot toteutuivat 0,5 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota suurempana. Ylitystä selittää ns. tuloksellisuuserä, joka tuli kirjata vuoden 2018 menoksi. Palvelujen ostoihin käytettiin 2,5 miljoonaa euroa enemmän lähinnä sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän kasvun johdosta.

Verotulojen tuotto jäi 0,8 miljoonaa euroa alkuperäisestä talousarviosta. Verotulolajeittain eriteltynä toteutumat olivat kunnallisveron osalta 0,8 ja kiinteistöveron 0,2 miljoonaa euroa alkuperäistä arviota pienemmät ja yhteisöveron 0,2 miljoonaa euroa arvioitua suuremmat.

HAMINAN KAUPUNGIN STRATEGIA

Arvot

- Asukas- ja yrityslähtöisyys
- Rohkeus
- Tulevaisuuslähtöisyys

HAMINA | KOHTAAMISTEN KAUPUNKI

VISIO 2030

Ympyräkaupunki Hamina on satama hyvälle elämälle sekä viihtyisälle ja ekologiselle asumiselle. Hamina on asukkaiden ja yritysten arvostama, loistavista yhteyksistä ja kohtaamisista tunnettu maailmanluokan pikkukaupunki.

Strategiset tavoitteet

- Uudistuva ja vuorovaikutteinen johtaminen ○
- Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö ○
- Kestävä talous ja omaisuuden hallinta ○
- Laadukas varhaiskasvatus ja opetus sekä turvallinen polku aikuisuuteen ○
- Ekologinen Hamina ○
- Viihtyisä ja turvallinen elin- ja kaupunkiympäristö ○
- Kumppanuuksien edistäminen ○
- Elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja maaseudun elinvoiman vahvistaminen ○
- Sote-palvelujen saatavuuden turvaaminen ○

WWW.HAMINA.FI ○○○○

HAMINA

Strateginen mittaristo

Strateginen tavoite	Vaikuttavuus-indikaattori	Lähtötilanne 2016	Toteutuma 31.12.	Tavoite 2020
Kumppanuuksien edistäminen <ul style="list-style-type: none"> • luomme edellytyksiä eri toimijoiden aktiivisuudelle ja osallisuudelle sekä rakennamme alustan yhdessä tekemiseen, edistämme seutuyhteistyötä ja kansainvälisyyttä sekä huolehdimme edunvalvonnasta 	Kumppanuuksien määrä kasvaa ja laajenee	63 järjestöä	57	90 järjestöä
	Kunnallisvaalien äänestysaktiivisuus kasvaa, %	56 (2017)	-	65
	Vaikuttajaverkosto - kontaktien määrä - hankkeiden määrä	-	-	-
Arviointi:	Kumppanuuksien taso on pysynyt lähtötilanteessa. Parhailaan valmistellaan kumppanuuksiohjelmaa ja sen kautta tavoite on saavutettavissa.			
Laadukas varhaiskasvatus ja opetus sekä turvallinen polku aikuisuuteen <ul style="list-style-type: none"> • huolehdimme varhaiskasvatuksen ja opetuksen korkeasta laadusta, tuemme elinikäistä oppimista, järjestämme 	Varhaiskasvatuksen ja opetuksen asiakastytyväisyys	-	Ei ole toteutettu	
	Jatko-opintoihin sijoittuminen kasvaa, sijoittuneiden määrä %	95	100	100
	Alle 25 v. työttömyys vähenee hlö	ka. 144	ka. 122	

palvelut terveellisissä toimitiloissa ja ehkäisemme kiusaamista ja syrjäytymistä	Vähintään kerran viikossa koulukiusattujen osuus vähenee, osuus % - 4.–5. lk. - 8.–9. lk.	9,7 15,3	9,7 15,3	0 0	
	Varhaiskasvatuksen ja opetuksen oppimisympäristön turvallisuus, sisäilmaoireet vähenevät (yksikkökohtaisten tapausten lkm ja Örebro-tutkimus)		Ei merkittävää muutosta		
Arviointi:	Jatko-opintoihin ohjautuminen on toteutunut hyvin ja myös alle 25-vuotiaisen työttömyys on vähentynyt. Nuorten työmarkkinoille pääsy on kuitenkin ollut pitkäaikais-työttömiä heikompaa. Koulukiusaamisesta on saatavilla myös kuntakohtainen vertailu. Sen mukaan Hamina sijoittuu huolestuttavan korkealla molempien luokkaryhmien joukossa.				
Ekologinen Hamina	Kasvihuonekaasupäästöt laskevat %	-15 (tavoite vv. 2007–2015)		-30 (tavoite -80 % vuonna 2030)	
<ul style="list-style-type: none"> huolehdimme, että ekologisuu- otetaan huomioon kaikessa toiminnassamme, luomme siitä uudenlaista yritystoimintaa, toteutamme hiilineutraaliohjelman (HINKU) toimenpiteitä, edistämme puurakentamista 	Waltti-matkakorttien latausten määrä kasvaa, kpl, käyttäjien osuus asukkaista %	1 466 7	2047	3 000 14	
	HINKU = hiilineutraalikunta KETS = kuntien energiatehokkuus- sopimus	Puurakentaminen lisääntyy, %-osuus valmistuneista rakennuksista	84		90
		Energian kulutus laskee, KETS-tavoite %	- 9 (päätyneen kauden 2008–2016 tavoite)		-7,5 (uuden kauden 2017–2025 tavoite)
	Arviointi:	Ekologinen Hamina ohjelman toimeenpano on käynnistynyt monella saralla. Myös tytäryhtiöt ja osakkuusyhteisöt tekevät hyvää työtä ekologisuu- den edistämiseksi. Puurakentamisen lisääminen on kohdannut haasteita muun muassa kilpailutekijöistä sekä kustannussyistä.			

Strateginen tavoite	Vaikuttavuus- indikaattori	Lähtötilanne 2016	Toteutuma 31.12.	Tavoite 2020
Elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja maaseudun elinvoiman vahvistaminen <ul style="list-style-type: none"> edistämme kaupungin saavutettavuutta sekä yhteyksien rakentamista, parannamme yhteistyössä seudullisten toimijoiden kanssa yrityksille tuotettavia 	Uusien yritysten määrä kasvaa/vuosi, nettoliisäys kpl	27	21	40
	Työpaikkojen määrä kasvaa kpl	6 722	6 409	6 750
	Työllisyysaste paranee, työllisyysaste %	64,5	65,2	68,0

<p>palveluja, markkinoimme aktiivisesti kaupungin vetovoimatkijöitä sekä tuemme kansallisesti merkittävänä tapahtumajamatkailukaupunkina yritysten elinvoimaa</p>	<p>Yrittäjien elinkeinopoliitiikan mittariston kokonaisarvosana nousee, arvosana (1–10)</p>	6,2	6,1	7,5
	<p>Muuttoliike positiivinen, kuntien ja maiden välinen yhteensä hlö</p>	+29	-32	+50
<p>Arviointi:</p>	<p>KotkanHaminan seudulla perustettiin 336 uutta yritystä ja lakanneita oli 300. Nettolisäys oli 36 yritystä. Haminassa perustettiin 83 yritystä ja lakanneita oli 63. Nettolisäys 21 yritystä. Merkittävä osa lakanneista yrityksistä oli kiinteistöyhtiöitä.</p> <p>Työpaikkojen määrä on edelleen laskenut. Työpaikat ovat vähentyneet erityisesti jalostuksesta ja alkutuotannosta. Sen sijaan palvelujen suhteellinen osuus työpaikoista on kasvanut viimeisimpiä vuosia lukuun ottamatta.</p> <p>Työllisyysaste on hieman kasvanut, mutta kehitys on ollut vaimea hyvästä talouskehityksestä huolimatta.</p> <p>Muuttoliike kääntyi hyvän edellisen vuoden jälkeen taas negatiiviseksi, vaikka maahanmuuton nettolisäys on selkeästi kasvanut.</p>			
<p>Viihtyisä ja turvallinen elin- ja kaupunkiympäristö</p> <ul style="list-style-type: none"> tarjoamme vetovoimaisia tontteja ja modernia kaupunkiasumista, monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, parannamme kaupunkikuvaa puistoja ja yleisiä alueita ehostamalla 	<p>Tonttivaranto monipuolistuu</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaava-alue, kpl - maaseutu, kpl 	<p>Luovutusvalmiit asuntotontit</p> <ul style="list-style-type: none"> -omakoti 78 -rivitalo 23 -kerrostalo 2 	<p>Luovutusvalmiit asuntotontit</p> <ul style="list-style-type: none"> -omakoti 91 -rivitalo 25 -kerrostalo 5 	<p>Luovutusvalmiit asuntotontit</p> <ul style="list-style-type: none"> -omakoti 100 -rivitalo 25 -kerrostalo 10
	<p>Puistojen ja yleisten alueiden investointeja lisätään M€/v</p>	1,3 (v. 2017)	1,0	1,5
	<p>Liikenneturvallisuus-suunnitelman toteuttaminen. Suunnitelma päivitetään vuosittain.</p> <p>- tavoitteena mm. liikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien vähentyminen, onnettomuuksien määrä kpl</p>	<p>Voimassa 2016 laadittu suunnitelma</p> <p>v. 2012: 39 v. 2016: 16</p>	20	v. 2020: 5
	<p>Asiakastyytyväisyys (Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimus, asteikko 1–5)</p>	3,7	3,7	4
<p>Arviointi:</p>	<p>Merkittäviä puistojen ja yleisten alueiden investointeja käynnistettiin. Monia hankkeita, kuten Oolannin puisto ja venesatamat, jatketaan myös tulevana vuosina. Lisäksi käynnistyy Kesäpuiston mittava uudistus. Asuntotonttien kysyntä oli heikkoa.</p>			
<p>Uudistuva ja vuorovaikutteinen johtaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> johdamme vastuullisesti, päätöksentekomme on nopeaa ja 	<p>Eettiset pelisäännöt, valtuustotyön arviointi</p>	-	valmistelussa	
	<p>Sosiaalinen pääoma kasvaa</p>	3,6	3,7	5

rakentavaa, arvostamme henkilöstöämme sekä toimimme vuorovaikutuksessa kuntalaisten kanssa	Esimiesosaaminen vahvistuu (360 arviointi)	3,61	3,65	5
	Strateginen henkilöstöjohtaminen yhdenmukaistuu (Keva, asteikko 0–3)	1	2	3
Arviointi:	<p>Eettiset pelisäännöt ovat valmistelussa. Sosiaalinen pääoma ja esimiesosaaminen ovat hivenen vahvistuneet. Sen sijaan strategisen johtamisen yhdenmukaisuudessa ei ole tapahtunut toivottua kehitystä. Esimiesten osaamisen vahvistamiseen on panostettu erittäin paljon. Valmennuksia jatketaan myös vuoden 2019 aikana. Ohjelmassa on mm. sisäisen kehittäjän valmennus, lean, strategisen johtamisen sekä tiedolla johtamisen valmennus.</p> <p>Kuntalaiskysely toteutettiin loppuvuodesta ja sen palaute on otettu toiminnassa huomioon. Palveluja kehitettiin palvelumuotoilun avulla.</p>			

Strateginen tavoite	Vaikuttavuusindikaattori	Lähtötilanne 2016	Toteutuma 31.12.	Tavoite 2020
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta <ul style="list-style-type: none"> huolehdimme siitä, että toimintakatteen alijäämä ei ylitä verotulojen ja valtionosuuksien kasvua, käänämme lainamäärän laskuun, luovumme tarpeettomista kiinteistöistä, uudistamme palvelut vastaamaan kysyntää, pidämme veroprosentit kilpailukykyisinä 	Toimintakatteen alijäämän kasvu on pienempi kuin verorahoituksen kasvu	Kyllä 1,8 % / 1,9 %	Ei 5,9 % / -1,2 %	Kyllä
	Lainamäärä euroa/asukas vähenee	3 964	4 130	3 900
	Vuosikate/poistot, %, tavoite yli 120	115,5	105,1	120
	Rakennusten laskennallinen korjausvelan määrä, M€	15,7 (1.1.2017)	19,0	15,0
Arviointi:	<p>Kiinteistöohjelman valmistelutyö käynnistyi. Ohjelma valmistuu vuoden 2019 alkupuolella. Siinä linjataan myytävät ja purettavat rakennukset. Rakennusten laskennallinen korjausvelka päivitetään vuoden 2019 aikana. Korjausvelka tulee oleellisesti pieneneeseen, mikäli kiinteistöohjelman toimeenpano käynnistyy hyvin.</p> <p>Toimintakatteen huomattava kasvu (5,9 %) johtuu osittain lähtötasovuodelle kohdistuneista kertaluontoisista eristä. Mittari ei toteutuisi, vaikka nämä erät jätettäisiin huomioimatta. Kaikki talouden keskeiset tunnusluvut osoittavat talouden kääntyneen selkeään laskuun.</p>			
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö <ul style="list-style-type: none"> henkilöstömme palvelukyky on korkea, kannustamme henkilöstöä palvelujen kehittämiseen yhteistyössä kuntalaisten kanssa, otamme palveluissa käyttöön uusia innovaatioita, hyödynnämme tekoälyn ja robotiikan mahdollisuudet, koulutamme henkilöstöämme jatkuvasti 	Palveluosaaminen nousee	-	-	
	Asiakaspalvelun asiakasyytyväisyys	-	-	
	Kokeilujen/kehittämishankkeiden määrä kasvua	5	40–50	10
	Digitalisaation hyödyntäminen kasvua - digiohjelman toimenpiteiden toteuma, %	25	50	100

	Koulutuspäivät/hlö kasvaa	1,9	2,0	3
Arviointi:	Sisäinen kehittäjä -koulutuksessa kaikki 37 osallistujaa ovat tehneet pienimuotoisia kehittämishankkeita tai kokeiluja. Digiohjelmasta on toteutettu noin puolet. Uusi digiohjelma on valmistelussa ja kesken olevat hankkeet sisältyvät uuteen ohjelmaan. Koulutuspäivätavoitteeseen on vielä kirittävää. Henkilöstölle on järjestetty runsaasti sisäistä koulusta ja nämä koulutukset eivät ole välttämättä kaikki tilastoituneet mukaan. Ulkoisessa koulutuksessa on hyödynnetty entistä enemmän webinaareja.			
Sote-palvelujen saatavuuden turvaaminen <ul style="list-style-type: none"> • olemme aktiivisia palveluiden suunnittelussa, toimimme ennaltaehkäisevästi, huolehdimme sote-henkilöstön osaamisesta, kehitämme palveluprosessit tehokkaiksi sekä varmistamme terveet toimitilat 	Sosiaalipalvelut ja perusterveydenhuollon palvelut toteutuvat lähipalveluna (terveyskeskus sisältäen myös kiirevastaanoton, osastot ja apuvälinepalvelun)		Toteutunut	Sote-keskus toimii hyvin. Sote-keskus toimii moniammatillisena osaamiskeskuksena tarjoten hyvät lähipalvelut yhden luokun periaatteella.
	Hoiku		Toteutunut	Sote-keskuksen ja Hoikon yhteistyössä kuntoutus on keskiössä.
	Matalan kynnyksen palvelut (mm. perhekeskus, terveystioski, ikäihmisten neuvola)		Toteutunut	Digiratkaisuja hyödynnetään kaikissa palveluprosesseissa. Matalan kynnyksen palvelut ovat normaalia arkiikäntä.
Arviointi:	Hoiku siirtyi Kymsoten tytäryhtiöksi vuoden 2019 alusta lukien.			

Keskeiset kehittämishankkeet

Valmiina sote- ja maakuntauudistukseen

Vapaaehtoinen sote-kuntayhtymä, Kymsote, päätettiin perustaa vuoden 2019 alusta lukien.

Kohti hiilineutraalia kuntaa

Haminan kaupunkistrategia linjaa kaupungin yhtenä kriittisenä menestystekijänä ekologisuuden ja kestävästi kehityksen Hamina on mukana *47 edelläkävijäkunnan kanssa Hinku-verkostossa kohti hiilineutraalia kuntaa.*

Tärkein Hinku-kriteeri on valtuuston päätös siitä, että kunta tavoittelee koko alueellaan 80 %:n kasvihuonekaasupäästövähennystä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030

mennessä. Tavoite koskee kaikkea kunnan rajojen sisäpuolella tapahtuvaa toimintaa, ei pelkkää kuntaorganisaatiota. Haminan tavoitteille on laadittu oma ”tiekartta”.

Ekologinen Hamina toteuttamisohjelma on käynnistynyt kesäkuussa 2018 ja sen hyväksymiskäsittely on menossa. Tavoitteena on toteuttamishankkeiden kautta edetä kohti 80 % tavoitetta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Business Mooring -hankkeella tavoitellaan uusia työpaikkoja

Hanke on käynnistynyt jo vuonna 2013 ja jatkuu vuoteen 2020 saakka.

Uusien merkittävien teollisten toimijoiden saaminen sijoittumaan sataman yhteyteen on hankkeen päätavoite. Markkinoinnissa hyödynnetään sataman vahvuuksia ja korostetaan yritysten synergiaetuja ja sidonnaisuutta sataman toimintoihin.

Hankeryhmään kuuluvat edustajat HaminaKotka Satama Oy:stä, Haminan ja Kotkan kaupungeista, Haminan ja Kotkan Energia Oy:istä, Haminan Vedestä, Kymen Vesi Oy:stä, Kymenlaakson liitosta ja Cursor Oy:stä.

Haminan satamaosassa kemian klusterin vahvistaminen sekä isojen tuotantolaitosten ja logistisia palveluita hyödyntävien yritysten houkuttelemisen satamaan ja sen tausta-alueille on keskeistä tälle hankkeelle. Satamaosassa on varattu Paksuniemestä ja Hillonlahden pohjoispuolisilta alueilta lähes 200 hehtaaria satamasidonnaisia teollisuustoimintaa varten

Alueen maanhankintaa jatketaan ja tavoitteena on, että koko alue on kaupungin omistuksessa viimeistään v. 2020.

Haminan kaupunkikeskusta uudistuu

Kauppatorin uudet pysäköintijärjestelyt, uudet myyntipaikat ja valmistunut palvelurakennus sai vuoden 2018 aikana positiivisen vastaanoton torimyyjiltä, kuntalaisilta kuin myös vierailijoilta.

Kauppatorin uudistaminen jatkuu Kesäpuiston toteuttamisen yhteydessä. Kesäpuiston yleissuunnitelma laaditaan vuonna 2019. Tavoitteena on, että puiston uudistaminen saadaan valmiiksi vuonna 2020.

Keskeisen keskusta -alueen viihtyvyyteen kiinnitetään erityishuomiota ja alueen hoitotasoa tulee entisestään kohottaa.

Bastionin holviston läpipääsy tunneli toteutuu vuonna 2019. Tunnelin kautta yhdistyvät Bastionin ympärillä olevat keskeiset tapahtuma -alueet muodostaen jatkossa uudentyypisen tapahtuma -areenan ravintoloineen, tapahtumakenttineen sekä urheilu-, virkistys - ja vapaa -ajanalueineen.

Uutta vetovoimaa Lippumaailmasta, elokuvatuotannosta ja risteilyliikenteestä

Lippumaailma luo ilmettä ja vetovoimaisuutta, rakentaen samalla pohjaa yritystoiminnalle. Haminaassa liehuvat maailman valtioiden liput brändäävät Haminaa kansainvälisenä tapaamispaikkana. Suomen lipun juhllaisuudet järjestettiin Haminaassa 28.5.2018. Silloin avattiin Lippumaailmaan liittyvät Suomen lipun tie -puisto Rukin puiston yhteydessä sekä Lipputornin puiston alueelle sijoittuvat Baltian ja Poh-

joismaiden liput sisältävä puisto. Valtuusto myönsi kesäkuussa lisämäärärahan 100 m korkean teräksisen lipputannon ja suurlipun toteuttamiseksi.

Kaupungin vetovoimaa vahvistavat myös Kaakon elokuvakomission toiminta ja seudullinen risteilyliiketoiminta. Kesällä 2018 risteilijävierailut jatkuivat ja vuosina 2019–2020 on odotettavissa risteilijävieraiden määrän selkeää kasvu.

Kaupungin tapahtumatuotanto valmistelee Miekat, Muurit, Musketit - tapahtumaa 17. - 21.7.2019 Haminan Bastioniin ja Bastionin lähialueille. Uutta tapahtumaa on jo vuosia suunniteltu maineikkaan Hamina Tattoo - tapahtuman väli vuosiksi. Nyt suunniteltu historiafestivaali sopii hyvin Haminan historiallisen ilmeen kohottajaksi. Lippumaailman toteuttaminen etenee vuonna 2019 siten, että 100 m korkea lipputanko suurlippuineen vihitään käyttöön keväällä 2019 ja YK:n alaisten jäsenvaltioiden liput suunnitellaan kaupungin keskustan alueille maanosittain ryhmiteltyinä. Näiden toteuttaminen ajoittunee vuosille 2019–2022.

Tervasaari kutsuu rakentajia ja vierailijoita

Tervasaaren toteuttaminen on kaupunkistrategian toteuttamiseen liittyvä kärkihanke, jonka projektista vastaa kaupungin elinkeinopalvelut.

Tervasaaren alueen toteuttaminen on lähtenyt hyvin liikkeelle.

Norrlandia - ketjuun kuuluva päiväkotiteki sijoituspäätöksen Tervasaarelle vuonna 2018. Alueen keskeinen puistokokonaisuus Oolannipuisto valmistuu keskeisiltä osiltaan vuonna 2019. Uusi uimaranta valmistuu vuonna 2020. Vanhat satamalaiturit uudistetaan seuraavan neljän vuoden aikana ja vuonna 2019 valmistuu noin 100 m pituinen osa laituria.

Uusi yksityinen luontoteemainen, 60 - paikkainen päiväkotiteki on rakenteilla ja valmistuu syksyllä 2019.

Asumiseen uutta tarjontaa, mahdollisuuksia ja vetovoimaa

Tervasaareen on suunnitteilla yksityinen palvelutalo sekä yksityinen päiväkotiteki. Lisäksi Hamina Asunnot suunnittelee uuden vuokra-asuntokohteen rakennuttamista Tervasaareen.

Kaupungin asuinalueiden palvelut ja alueiden vetovoimatekijät on kartoitettu. Myös kiinteistövälittäjien näkemyksiä asumisen vetovoimaisuuden lisäämiseksi on kuultu.

Takkaniemen yhdeksän omakotitonttia meren rannan läheisyydessä on saatu luovutusvalmiiksi. Tonttikysyntä on kuitenkin yleisesti ottaen edelleen vähäistä.

Uutta potkua markkinointiin

Haminan markkinointia tehtiin koko vuoden yhden saateenvarjon alla. Kaupungin kaikkea markkinointia ohjaa Kohtaamisten kaupunki -teema, jonka alla tehdään imago- ja asumismarkkinointia sekä Hamina Tattoo, Haminan Lippumaailman ja muiden tapahtumien markkinointia.

Kilpailukyky - ja kasvuohjelman valmistelu aloitettiin kaupunkikehitysvaliokunnassa vuonna 2018. Kilpailukykyvaliokunta käsittelee kaupungin elinkeinopalveluiden valmistelemaa uutta kilpailukyky - ja kasvuohjelmaa vuonna 2019. Ohjelma on yksi keskeisimmistä kaupunkistrategian toteuttamishankkeista. Ohjelman keskeisiä tavoitteita ovat uusien työpaikkojen synnyttäminen Haminaan ja kaupungin väestökehityksen laskutrendin pysäyttäminen sekä elinvoiman ja vetovoiman kasvattaminen. Myös olemassa olevien yritysten tarpeiden huomioon ottaminen ja kunta-laisten olosuhteiden ja palvelutyytyväisyyden varmistaminen ovat olennaisia ohjelmityön tavoitteita (pitovoimasta huolehtiminen). Ohjelma tulee valiokunnan hyväksyttäväksi keväällä 2019.

Asuntorakentamisen osalta on tällä hetkellä 2 hanketta tulossa lupakäsittelyyn keväällä 2019 ja rakentaminen alkaa syksyllä 2019. Näissä hankkeissa on kokonaisuudessaan noin 80 asuntoa.

Myös 2 pientalokorttelin alustavaa suunnittelua on käynnistetty. Näissä molemmissa hankkeissa on yhteensä yli 6000 kerrosneliometriä tarjoten asuntoja noin sadalle asukkaalle. Kaavan mukaisesti toteutettuna Tervasaaren kokonaisasukasmäärä on noin 1000 asukasta.

Tervasaaren alueesta on suunniteltu ns. älykäästä kaupunginosaa, jossa mm. valokuituverkon avulla voidaan hyödyntää 5 G:n tuomia uusia mahdollisuuksia, yhtenä tavoitteena tarjota asuntoja myös etätöiden tekoa varten - alueesta suunnitellaan etätötekijöiden ”keidasta”.

Kaakkois-Suomen Ely-keskuksen kanssa keskustellaan vapaa-ajan asuntojen mahdollisuuksista muuttaa vakituiseen asuinkäyttöön.

Kaupunginhallituksen päätöksellä tuetaan Kyläkuituhanketta Metsäkylä-Kannusjärvi-Kitula. Hankkeelle on myönnetty rakennusaikainen laina 0,506 M€. Valokuituhanke mahdollistaa myös etäopetuksen kyläkouluilla.

Markkinointitoimenpiteissä on hyödynnetty kohtaamisia joka tasolla. Nämä kohtaamiset ovat tapahtuneet arjessa kaupungilla, alueen tapahtumissa ja tilaisuuksissa, messuilla, torilla asukkaiden parissa sekä tarkkaan kohdenneissa digitaalisissa kanavissa.

Hamina uudisti kotisivunsa hamina.fi ja matkailijoille suunnatun sivuston visithamina.fi. Lisäksi samalla tehtiin yhteiset ulkoasut Tatoon, Bastionin ja Lippumaailman sivuille. Myös Tervasaaren markkinoinnin tehostamiseksi tehtiin oma tervasaari.fi-sivusto. Verkkosivujen kehitystyötä tehdään jatkuvasti. Sosiaalinen media on otettu aktiivisesti käyttöön markkinointikanavana kaupungin eri toimialoilla.

Uudet Haminan opastetaulut Summan, Kattilaisten ja Ihaan levähdyspaikoille valmistuivat kesäksi 2018. Lisäksi digitaaliset mainostaulut saatiin sisääntuloteiden varteen helmikuussa 2019. Vihdoin joulukuussa saatiin Pirkanmaan ELY:n lupa Haminan isolle mainostaululle moottoritien varteen Neuvottomaan. Taulu valmistui helmikuussa 2019.

Opitaan uutta ja jaetaan osaamista

Osaamisen systemaattinen johtaminen varmistaa kaupungin tavoitteisiin ja päämääriin pääsemisen nyt ja tulevaisuudessa. Osaaminen nähdään keskeisenä osana työhyvinvoinnin kokemusta.

Osaamisen johtamisen käytänteiden jalkauttamista on jatkettu terveydenhuollossa toteutetun pilotin avulla. Pilotin vetäjä on tarjonnut esimiehille mahdollisuutta esimerkin avulla systematisoida osaamisenjohtaminen ja edistää yksilöllisten kehityssuunnitelmien syntyä.

Prosessijohtamisella tukea tavoitteille ja tuloksellisuudelle

Haminan kaupungin uusi toiminnanohjausmalli hyväksyttiin keväällä ja se otetaan käyttöön vuoden 2019 alusta lukien. Alkukesästä suoritettiin muutosjohtajien rekrytoinnit ja syksyllä valittiin prosesseilla päälliköt ja esimie-

Vaikuttavuutta ja osaamista kuntahankintoihin

Kaupunginhallitus on 15.12.2017 hyväksynyt Haminan kaupungin hankintaperiaatteet, jotka ohjaavat hankintojen tekemistä yleisellä tasolla. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeeseen on sisällytetty käytännön hankintaohjeistus. Ohjeistusta päivitettiin joulukuussa 2018.

Pienhankintoja varten on kaupungissa otettu käyttöön Cloudia -pienhankintajärjestelmä, jonka kautta on kohtuullisesti kilpailutettu pienhankintoja. Toukokuussa 2018 on otettu käyttöön myös Cloudian sähköinen kilpailutusjärjestelmä kynnysarvot ylittävälle hankinnoille ja järjestelmää on vuoden 2018 aikana käytetty useampiin kynnysarvot ylittäviin kilpailutuksiin.

Syksyllä 2018 on käynnistetty Cloudia sopimushallinta -projekti. Uuden järjestelmän avulla on tarkoitus parantaa

Haminan Lippumaailman markkinointikampanja toteutettiin toukokuussa yhteistyössä kehitysyhtiö Cursor Oy:n kanssa. Myös muuta seudun yhteismarkkinointia tehtiin koko vuoden. Hamina oli aktiivisesti mukana myös seutukaupunkien rannikkokuntien yhteisen kiertomatkan ”Local delicacies in coastal Finland, Touring Route, Hamina-Vaasa” tuotteistamistyössä. Tuote on jo myynnissä kansainvälisessä verkkopalvelussa.

Yhdessä Kotka-Haminan seudun kanssa tehdään aktiivista työtä edistämällä yritysten seudulle sijoittumista ja investointien toteuttamista laajan kumppanuus- ja yritysverkoston tukemana.

Vuoden 2018 aikana on tuettu kehittäjämielen vahvistumista koko henkilöstössä ”sisäinen kehittäjä” -koulutus-hankkeen (2017–2019) avulla. Toinen ryhmä aloitti oppisopimuskoulutuksen vuoden lopussa. Esimiesosaamisen kehittämistä kohti osallistavaa ja valmentavaa johtamista on edistetty kaikille halukkaille (60 työntekijää) valmentavan johtamisen koulutushankkeen (2018–2019) avulla. Palveluosaamisen kehittäminen on käynnistetty palvelumuotoilupilotin (koirapuisto) avulla.

het. Palvelumuotoilupilotin avulla on edistetty myös asiakaslähtöisen toimintakulttuurin juurtumista osaksi arkipäivää. Johtotiimi ja avaintiimin työskentelyllä varmistetaan uudelle toiminnanohjaukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen.

kaupungin sopimusten hallintaa kokonaisvaltaisesti ja yhdistää sopimushallinta kilpailutusprosessiin paremmin. Järjestelmän aloituspalaveri on elokuussa.

Yrittäjän päivän -seminaarissa 6.9.2018 julkaistiin Haminan kaupungin hankintakalenteri, josta mm. yrittäjät pääsevät näkemään kaupungin tulevat kilpailutukset ja työntekijät voivat hankintakalenterista tarkistaa, onko kaupungilla voimassa olevaa hankinta- tai palvelusopimusta.

Yritysyhteistyötä hankintojen saralla on parannettu järjestelmällä kerran kuukaudessa (yhteensä 5 tapaamista) paikallisille yrittäjille Cursorin hankinta-asiamiehen tapaaminen Raatihuoneella.

Käyttötalouden toteutuminen

Konsernipalveluiden palvelualue

Toimielin	KAUPUNGINVALTUUSTO
Tulosalue	Kaupunginvaltuusto
Tulosityksiköt	kaupunginvaltuusto
Tehtävä	Kaupunginvaltuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa. Valtuusto vastaa kaupungin taloudesta ja toiminnasta. Valtuusto on hallintosäännöllä siirtänyt toimivaltaansa myös muille toimielimille.

Tuloslaskelma

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
120 Kaupunginvaltuusto						
Toimintatulot						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-158 691	-142 700	-90 000	-232 700	-236 691	3 991
Henkilöstömenot	-114 455	-91 200	-90 000	-181 200	-173 985	-7 215
Palveluiden ostot	-41 253	-45 000		-45 000	-52 975	7 975
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 606	-1 500		-1 500	-1 369	-131
Avustukset						
Muut toimintamenot	-1 377	-5 000		-5 000	-8 361	3 361
Toimintakate	-158 691	-142 700	-90 000	-232 700	-236 691	3 991
Toimintakate €/asukas	-7,7	-7,0		-11,5	-11,7	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-85 886	-67 200		-67 200	-70 608	3 408
Suunnitelmapoistot					-26 782	
Yhteensä	-244 577	-209 900	-90 000	-299 900	-334 080	7 398

Talousarviossa oli varattu määrärahat kymmenelle valtuuston kokoukselle. Käsiteltävien asioiden poikkeuksellisen suuren määrän takia valtuuston kokouksia ja ilta-kouluja on pidetty aiempiin vuosiin verrattuna enemmän. Kuluvalle valtuustokaudella on otettu tavaksi järjestää iltakouluja ja seminaareja enemmän kuin aiempina valtuustokausina.

Vuonna 2018 seminaarit liittyivät mm. ohjelmatoiden tekemiseen, valtuustotyöskentelyyn ja valiokuntamalliin. Valtuusto piti huhtikuussa seminaarin Helsingissä ja tutustui mm. uudistettuun Eduskuntataloon. Iltakouluissa on käsitelty ajankohtaisia asioita, kuten Kymsoteen siirtymistä, palveluverkkoa, talousarviota ja uutta luottamushenkilöorganisaatiota. Kevään 2018 aikana myös

kaupungin tytäryhtiö ja HaminaKotka Satama ja Cursor esittäytyivät valtuustolle.

Luottamushenkilöpalkkioiden määrärahaa kasvatettiin 90.000 eurolla osavuosikatsauksen yhteydessä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuussa 2018 uuden hallintosäännön, joka tuli voimaan 1.1.2019. Merkittävänä muutoksena oli uuden luottamushenkilöorganisaation hyväksyminen. Valtuusto päätti, että 1.1.2019 alkaen valiokuntia on viisi ja valiokuntien jakautumisessa otettiin huomioon uusi prosessiorganisaatio (2 ydinprosessia: hyvinvoiva haminalainen ja vetovoimainen Hamina).

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	2017	TP 2018
Valtuuston kokousten määrä, kpl	11	9	8	12	10
Kaupunginvaltuuston kustannukset, €/kokous	13 000	14 700	17 400	13200	23 700

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS
Tulosalue	Konsernijohto
Tulosyksiköt	Konsernijohto, yleinen hallinto ja edunvalvontatehtävät
Vastuuhenkilö	Kaupunginjohtaja

Tehtävä Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Sote-uudistus toteutuu taloudellisesti positiivisena	Muutosrajoitin €	-1,9 milj. euroa	-1,2 milj. euroa (31.7.2018)
	Toimintatuottojen ja kulu- lujen suhde paranee	Toimintatuotot/Toimintakulut %	21,6	21,0
	Vuosikate kattaa vähintään 120 % poistoista	Vuosikate/Poistot %	115,5	105,1
Arviointi:		Muutosrajoittimen päivitettyä tietoa ei ole vielä saatavissa. Oheinen tieto perustuu vuoden 2017 tilinpäätöstietoihin. Kaupungin tase vahvistui hie- man, mutta talouden muut tunnusluvut ovat kääntyneet laskuun. Verotulo- ja valtionosuuskehitys oli vuonna 2018 negatiivinen ja vastaavasti toimintamenojen kasvu oli poikkeuksellisen korkea. Nykyinen ei voida edetä, vaan toimenpiteitä talouden vahvistamiseksi tulee edelleen toteuttaa. Talouden vakiintuminen reilusti ylijäämäiseksi antaisi kaupungille liikkumavaraa kehittää palveluja ja elinvoimaa.		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja maaseudun elinvoiman vahvistaminen	Kaupunki tukee Metsäkylä–Kannusjärvi–Kitula -valokuituverkko-hanketta. Kaupunki sitoutuu 10 % tukeen hankkeen tukikelpoisista kustannuksista, jotka ovat maksimissaan 779.100 €. Hankkeen toteuttaa Kymijoen kyläkuilu, joka on hakenut rahoituksen maaseutu-rahastosta Sepran kautta.	Rakentamisaikainen laina, joka on maksimissaan 505.941 €	Kaupunginhallituksen päätös 20.3.2017	Lainat siirtyivät vuodelle 2019
		Valokuituverkko on valmis 31.12.2018		Kannusjärvi on toteutettu ja Metsäkylässä rakentaminen on toteutettu 90 %:sti
Arviointi:		Liittyjien määrä kpl - Kannusjärvi - Metsäkylä		114 55
Arviointi:		Hanke on toteutunut suunnitelmien mukaisesti.		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Uudistuva ja vuorovaikutteinen johtaminen	Toiminnanohjauksen uudistaminen. Prosessi-johtamisen hanke.	Uusi toiminnanohjaus otetaan käyttöön vuoden 2019 alusta.		Suunnitelman mukaisesti.
	Henkilöstöjohtamisen toimintamallien yhdenmukainen käyttö johtamisessa	Keva- strategisen henkilöstöjohtamisen arviointi (1-3)	1	2
	Valmentavan johtajuuden vahvistuminen	360 esimiesanalyysi 1-5 (joka toinen vuosi)	3,61	3,65
Arviointi:		Uuden toiminnanohjauksen mukaisen henkilöstöorganisaation vaatimat rekrytoinnit tehtiin vuoden loppuun mennessä. Myös luottamushenkilöorganisaatio uudistettiin ja valinnat vahvistettiin. Esimiestyön 360-arviointi osoittaa pientä kohennusta. Strategisen johtamisen tasossa yllettiin keskikastiin.		

Tuloslaskelma

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
122 Konsernijohto						
Toimintatulot	690				13 493	-13 493
Myyntituotot	592					0
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot	98				13 493	-13 493
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-4 238 175	-4 166 500	-123 000	-4 289 500	-4 272 328	-17 172
Henkilöstömenot	-314 029	-317 300	-90 000	-407 300	-435 729	28 429
Palveluiden ostot	-3 518 901	-3 623 800		-3 623 800	-3 628 720	4 920
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-130 943	-17 500		-17 500	-35 284	17 784
Avustukset	-71 567	-60 000		-60 000	-37 245	-22 755
Muut toimintamenot	-202 735	-147 900	-33 000	-180 900	-135 350	-45 550
Toimintakate	-4 237 485	-4 166 500	-123 000	-4 289 500	-4 258 835	-30 665
Toimintakate €/asukas	-206,8	-205,3		-211,3	-209,8	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytserät	-139 988	-147 700		-147 700	-148 680	980
Suunnitelmapoistot	-7 597	-15 100		-15 100	-8 763	-6 337
Yhteensä	-4 385 070	-4 329 300	-123 000	-4 452 300	-4 416 278	-36 022

Talousarvion toteutuminen

Kaupunginhallitus hyväksyi uuden toiminnanohjauksen sekä valitsi kaksi muutosjohtajaa johtamaan uudistusta.

Strategiaa toteuttavien toimeenpano-ohjelmien valmistelu käynnistettiin.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	2017	TP 2018
Kaupunginhallituksen ja jaoston kokoukset, kpl	24	28	22	33	37
Kaupunginhallituksen kustannukset, €/kokous	11 400	10 100	15 000	13 000	12 600

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS
Tulosalue	Konsernipalvelut
Tulosityksiköt	Hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut
Vastuhenkilö	Konsernipalvelujohtaja

Tehtävä Tukea demokraattista päätöksentekoa sekä strategista ja operatiivista johtamista, huolehtia kaupungin johtamisjärjestelmän toimivuudesta, luoda yhteistyössä palvelualueiden kanssa edellytyksiä sille, että kaupunkilaisille tuotettavat palvelut ovat vaikuttavia, tehokkaita ja taloudellisia sekä tuottaa palvelualueille hallinto-, talous- henkilöstö-, omistajaohjaus-, viestintä- ja ICT-palveluita.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	Kehittämisen vahvistaminen koko organisaatiossa sisäisen kehittäjäverkoston avulla.	Osallistujien määrä	37	67
		Kehittämisideoiden määrä	-	40–50
	Henkilöstömäärä vähennee edelleen (sote-ratkaisujen jälkeen) 20 htv vuoden 2020 loppuun mennessä. Soten siirtymisen jälkeen vakituisen henkilöstön määrä 583.	Henkilöstökysely Henty), 1–4 (joka toinen vuosi)	2,6	Seuraava mittaus v. 2019
		Sosiaalinen pääomamittaristo, 1–5 (vuosittain huhti- ja marraskuu)	3,6	3,7
	Asiakaslähtöisten palveluiden kehittäminen. Julkisten palveluiden avoimuuden ja hallinnon palveluiden saatavuuden parantaminen/ kunta-laisten asiointin yksinkertaistaminen ja helpottaminen. ”Living lab” tyyppisen alustan rakentaminen.	Koulutuspäivät	1.9pv/työntekijä	2,0
	Vakituisen henkilöstön määrä	1 073	1 058	
Arviointi:	<p>Sisäinen kehittäjäkoulutus jatkuu ensimmäisen ryhmän osalta. Uuden ryhmän koulutus käynnistyi syksyllä. Osallistujat ovat toteuttaneet lukuisia kehittämistoimia ja kokeiluja. Esimiesvalmennus on käynnissä.</p> <p>Vakituisen henkilöstön määrä on edelleen hieman laskenut eläköitymisten ja sote-uudistukseen valmistautumisen johdosta.</p> <p>Palvelumuotoilu -hanke vietiin läpi vihertyöpalveluissa sekä kaupungin asiakaspalvelussa.</p>			

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.	
Ekologinen Hamina	Laaditaan koko kuntaa kattava, energiatehokkuussopimukseen perustuva toimintasuunnitelma. Eri toimialat sitoutetaan miettimään omia tavoitteitaan.	Suunnitelma valmis 31.12.2018 mennessä Suunnitelman laatimisen vastuutaho on Energia- ja ilmastotyöryhmä.	Haminan kaupungilla on vuonna 2012 vahvistettu ilmasto- ja energiaohjelma	Ekologinen Haminan -toteuttamisohjelman 2019-2022 valmistelu käynnistyi, ohjelmaan on tarkoitus sisältyä tämän toteuttaminen	
	Peruskaupungin, tytäryhtiöiden ja liikelaitosten energian käytön vähentäminen	Energian käyttö yhteensä Mwh/v	51 039 (tähän ei sisälly Haminan Energian omaa energian käyttöä)	-	
		-energian säästön ohjeellinen välitavoite 2042 Mwh, vähintään 4 % vuonna 2020		-	
		-energian säästön ohjeellinen kokonaistavoite 3828 Mwh, vähintään 7,5 % vuonna 2025		-	
	Julkisen liikenteen käytön lisääminen Waltti taksajärjestelmän kehittäminen sekä ajantasaisen ja joukkoliikenteen mobiilin matkustajainformaation kehittäminen	Waltti-matkakorttien latausmäärä, kpl - Haminan toimipisteet - Liikennöitsijät	1 071	1 636 411	
	Kiertotalouden kehittäminen / loppujätteeksi päätyvän hyödynnettävän jätteen määrä vähentäminen	Pienjäteasemalla vastaan otettu jätemäärä, tn	722		
		Kierrätykseen ja energiaksi päätyvä osuus Haminassa %	97 %	97 %	
		Loppujätteeksi päätyvä osuus Haminassa, %	3 %	3 %	
	Arviointi:	Ekologinen Hamina tavoitteen toteuttamiseksi saatiin tarkemman ohjelman laatiminen käyntiin sekä toteutettua muutamia toimia vuonna 2018. Kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) kaudelle 2017–2025 Haminan säästötavoite on 3828 MWh. Saavuttaaksemme kyseiset säästöt, tulisi vuosille 2019–2025 tehdä suunnitelma, johon tulisi vuosikohtaiset energiasäästötoimenpiteet. Kyseisillä toimenpiteillä tulisi saavuttaa keskimäärin n. 547 MWh säästöjä vuodessa. Nyt on saavutettu säästöjä vuositasolla huomattavasti vähemmän kuin olisi tavoitteen mukaan tarve.			

Tuloslaskelma

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
I25 Konsernipalvelut						
Toimintatulot	458 555	483 900		483 900	472 356	11 544
Myyntituotot	59 784	52 900		52 900	65 076	-12 176
Maksutuotot	1 005				0	0
Tuet ja avustukset	369 921	409 000		409 000	371 328	37 672
Muut toimintatuotot	27 845	22 000		22 000	35 952	-13 952
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-5 054 743	-5 361 100	448 000	-4 913 100	-4 995 954	82 854
Henkilöstömenot	-2 245 524	-2 655 700	448 000	-2 207 700	-2 119 805	-87 895
Palveluiden ostot	-2 423 884	-2 286 000		-2 286 000	-2 422 151	136 151
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-52 248	-45 000		-45 000	-81 100	36 100
Avustukset	-6 600	-35 000		-35 000	-38 400	3 400
Muut toimintamenot	-326 487	-339 400		-339 400	-334 498	-4 902
Toimintakate	-4 596 188	-4 877 200	448 000	-4 429 200	-4 523 598	94 398
Toimintakate €/asukas	-224,3	-240,3		-218,2	-222,9	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	4 180 585	4 030 600		4 030 600	4 240 199	-209 599
Suunnitelmapoistot	-107 500	-92 100		-92 100	-72 632	-19 468
Yhteensä	-523 102	-938 700	448 000	-490 700	-356 031	-134 669

Talousarvion toteutuminen

Talousarviomuutoksina on käsitelty henkilöstöpalveluihin talousarviossa keskitettyjen varhaiseläkemaksujen

määrärahojen kohdentuminen Kevan ennakkotiedon mukaisesti.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	2017	TP 2018
Toimielinten kokousten yhteismäärä, kpl	86	77	65	75	74
Hallintopalveluiden kustannukset, milj. €*)	0,76	0,71	0,65	0,70	0,71
ICT-johtamisen kustannukset, milj. €*)	1,19	1,33	1,57	1,60	1,60
Henkilöstöpalveluiden kustannukset	2,14	2,14	2,03	1,86	1,88
Talouspalveluiden kustannukset, milj. €*)	0,58	0,59	0,79	0,84	0,75

*) keskitetyt palvelut 1.7.2015 lukien

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
KONSERNIPALVELUT YHTEENSÄ						
Toimintatulot	459 245	483 900		483 900	485 849	-1 949
Myyntituotot	60 376	52 900		52 900	65 076	-12 176
Maksutuotot	1 005				0	0
Tuet ja avustukset	369 921	409 000		409 000	371 328	37 672
Muut toimintatuotot	27 943	22 000		22 000	49 445	-27 445
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-9 500 085	-9 720 300	235 000	-9 485 300	-9 542 334	57 034
Henkilöstömenot	-2 692 919	-3 081 800	268 000	-2 813 800	-2 743 099	-70 701
Palveluiden ostot	-6 013 570	-5 987 100		-5 987 100	-6 127 573	140 473
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-184 797	-64 000		-64 000	-117 753	53 753
Avustukset	-78 167	-95 000		-95 000	-75 645	-19 355
Muut toimintamenot	-530 633	-492 400	-33 000	-525 400	-478 264	-47 136
Toimintakate	-9 040 840	-9 236 400	235 000	-9 001 400	-9 056 485	55 085
Toimintakate €/asukas	-441,2	-455,1		-443,5	-441,9	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	3 948 711	3 809 600		3 809 600	4 014 812	-205 212
Suunnitelmapoistot	-115 097	-107 200		-107 200	-108 177	977
Yhteensä	-5 207 226	-5 534 000	235 000	-5 299 000	-5 149 850	-175 931

Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
<p>Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutusten epävarmuus Kaupungin rahoituskyky tulee heikkenemään ja talouden tasapainottelu vaikeutuu. Tukipalveluiden kysyntä vähenee.</p>	<p>Sote-yhteistyö käynnistyi vuoden 2019 alusta lukien. Kuntajohtajalaveri kokoontuu kerran kuukaudessa Kymso-ten johdon kanssa. Asialistalla on Kymso-ten toiminnan ja talouden seuranta. Lisäksi kaupungin puolelle on muodostettu työryhmä, jonka tehtävänä on seurata palvelujen yhdyspintojen toimivuutta. Valvontavastuuhenkilö ja sote-yhdyshenkilöt on nimetty. Edunvalvontaohjelman valmistelua suunnitellaan. Kaupunki on sopeuttanut jo varhaisessa vaiheessa tukipalveluissa olevan henkilöstön määrää. Henkilöstösuunnitelmia seurataan säännöllisesti avaintiimissä.</p>
<p>Verotulojen hidas kehitys Veropohja heikkenee arvioitua nopeammin. Asukasluku pienenee.</p>	<p>Palvelurakenteita on uudistettu jatkuvasti kysynnän muutosten mukaisesti. Uusia päätöksiä tehdään vuoden 2019 puolella. Taloussuunnittelu on ennakoivaa, joten talouden sopeuttamistoimiin on ryhdytty välittömästi, kun alustavat merkit talouden heikkenemisestä on tunnistettavissa. Tuottavuutta lisätään prosesseja kehittämällä ja hyödyntämällä digitalisaatiota. Kilpailu- ja kasvuohjelman avulla lisätään työpaikkoja ja kaupungin houkuttelevuutta. Myös erilaisia kannustimia on valmisteilla.</p>
<p>Investointiohjelma laajentumisen paine Kolmen vuoden investointien keskiarvo ylittää kestävän 10 M€:n rajan. Painetta aiheuttavat erityisesti sisäilmaongelmaisten rakennusten peruskorjaustarpeet.</p>	<p>Palveluverkkoselvitys linjaa tulevat investointitarpeet. Investointiohjelmasta laaditaan pidemmän tähtäimen suunnitelma (10 v.) ja investoinnit jaksotetaan taloudellisen kantokyvyn mukaisesti. Käyttötalouden vahvistamista jatketaan rakenteita ja prosesseja uudistamalla. Investointien käyttötalousvaikutukset otetaan suunnitteluvaiheessa huomioon. Tilatehokkuus otetaan seurannan kohteeksi ja toimitilajohtamista tehostetaan.</p>

Hyvinvointipalvelujen palvelualue

Toimielin	HYVINVOINTIVALIOKUNTA
Tulosalue	Hyvinvoinnin edistäminen
Tulosyksiköt	Hyvinvoinnin edistämisen hallinto, Kansalaisopisto, Kirjasto- ja tietopalvelut, Nuorisopalvelut
Talousarvion sitovuus	Toimintakate
Vastuuhenkilö	Hyvinvointipalvelujohtaja
Tehtävä	Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, nuoriso-, järjestö-, kansalaisopisto ja kirjastopalvelut edistävät toiminnallaan vapaata kansalaistoimintaa ja lisäävät yhteisöllisyyttä sekä kuntalaisten aktiivisuutta. Painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnin edistämisessä.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutus 31.12.
Kumppanuuksien edistäminen	Hyvinvointiohjelman laatiminen	Ohjelma valmis 30.6.2018		Hyvinvointiohjelma hyväksytty hyvinvointivaliokunnassa 19.12.2018
	Kumppanuusohjelman laajentaminen ja sisällön kehittäminen sekä kumppanuuden edistäminen	Kumppanuussopimukseen liittyvien järjestöjen lukumäärä 70 kpl	50 62 (v. 2017)	57
	Nuorten työllistämistä ja aktivointitoimia lisätään mm. Ohjaamohankkeen avulla. ESR-hanke päättyy 28.2.2020.	Aktivointitoimien piirissä olevien nuorten lukumäärä, tavoite 50 (hlö)	40	56, joista 19 kuntouttavan työtoiminnan piirissä
	Kansalaisopiston toiminnan vahvistaminen	Opiskelijoiden määrä, tavoite 5 000 (hlö)	4 535 4 195 (v. 2017)	4 338
	Kirjastojen automaattikan lisääminen	Kokonaislainaus, tavoite 300 000 kpl	285 245 298 513 (v. 2017)	281 251
		Asiakaskäynnit (myös verkkokäynnit), tavoite 280 000 käyntiä	260 739 298 826 (v. 2017)	266 924

Arviointi:

Sähköinen hyvinvointikertomus on hankittu kesäkuussa 2018 ja sen käyttöönotto on aloitettu hyvinvointikertomuksen tiedon kokoamista ja arviointia varten. Hyvinvointikertomuksen indikaattoreita on täsmennetty ja osa niistä on valittu.

Kumppanuusohjelma on täsmennetty ja sen ensimmäiset toimenpiteet on käyttöön otettu.

Haminan kaupungin nuorisopalvelut olivat mukana seudullisessa nuorten vaikuttavuushankkeessa. Hankkeen aikana toteutettiin kaikissa seutukunnan kunnissa nuorten toimijuutta mittaavat kyselyt. Hamina kyselyyn osallistui 220 nuorta. Vastaukset analysoitiin ja aineiston nostojen pohjalta työstettiin yhdessä päättäjien, nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien hallitusten kanssa nuorten hyvinvoinnin toimenpideohjelma (hyvinvointivaliokunta 18.4.2018), joka ohjaa nuorisopalveluiden toimintaa ja taloutta kuluvalle valtuustokaudella.

Kansalaisopiston opetustoiminta jatkui suunnitellusti. Toimitiloissa pyrittiin keskittämään palvelut kaupungin omiin kiinteistöihin. Opiskelijamäärä kasvoi hieman edellisvuodesta, mutta ei saavuttanut asetettua tavoitetta.

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
430 Hyvinvoinnin edistäminen						
Toimintatulot	327 447	332 100		332 100	317 319	14 781
Myyntituotot	77 385	76 300		76 300	78 455	-2 155
Maksutuotot	216 525	222 800		222 800	200 427	22 373
Tuet ja avustukset	10 647	13 000		13 000	16 942	-3 942
Muut toimintatuotot	22 890	20 000		20 000	21 494	-1 494
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-2 741 135	-2 898 500	-8 000	-2 906 500	-2 908 312	1 812
Henkilöstömenot	-1 543 389	-1 663 100	-8 000	-1 671 100	-1 580 684	-90 416
Palveluiden ostot	-477 482	-530 500		-530 500	-568 980	38 480
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-193 784	-222 900		-222 900	-194 259	-28 641
Avustukset	-45 183	-44 000		-44 000	-69 849	25 849
Muut toimintamenot	-481 297	-438 000		-438 000	-494 539	56 539
Toimintakate	-2 413 688	-2 566 400	-8 000	-2 574 400	-2 590 994	16 594
Toimintakate €/asukas	-117,8	-126,4		-126,8	-127,7	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-214 849	-209 300		-209 300	-220 033	10 733
Suunnitelmapoistot	-45 872	-56 400		-56 400	-31 720	-24 680
Yhteensä	-2 674 409	-2 832 100	-8 000	-2 840 100	-2 842 747	2 647

Talousarviomuutoksena on käsitelty varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista Kevan ennakkotiedon mukaisesti.

Hyvinvointikertomuksen laadinta on aloitettu ja hyvinvointiohjelman toimenpiteet ovat toteutettavina.

Kumppanuusohjelman työstäminen on aloitettu yhteistyössä yhdistysten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. HILMA-kumppanuustalo on käyttöön otettu yhdessä yhdistysten kanssa.

Kansalaisopiston opiskelijamäärä nousi vuodesta 2017 noin 200:lla, mutta ei saavuttanut 5.000 opiskelijan määrää. Kansalaisopiston toiminnan uudistaminen aloitettiin yhdessä kansalaisopiston opettajien ja yhteistyöverkoston kanssa.

Kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kokoaminen ja niiden toiminnan yhteensovittaminen sekä pääkirjastoon että Ruissalon kirjastoon aloitettiin syksyllä 2018. Kirjaston palautusautomaatin käyttöönotto vuodelle 2019 suunniteltiin loppuvuonna 2018.

Toimielin Tulosalue Tulosyksiköt Talousarvion sitovuus Vastuuhenkilö	HYVINVOINTIVALIOKUNTA Terveyspalvelut Perusterveydenhuolto, Suun terveydenhuolto, Erikoissairaanhoito, Tukipalvelut Toimintakate Terveyspalvelujen päällikkö
---	--

Tehtävät Tukea kuntalaista tarjoamalla ennaltaehkäiseviä ja korjaavia terveydenhoitopalveluja. Kaiken toiminnan tavoitteena on hyvinvoiva haminalainen. Arvojamme ovat asiakaslähtöisyys, turvallisuus, yhteisöllisyys sekä laadukkaat, oikea-aikaiset terveyspalvelut.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Carean kustannukset pysyvät vuoden 2016 tasolla	Carean käyttö M€	24.1 22.1 (v. 2017)	24.0
Arviointi:	Helmikuussa käyttöön otetusta uudesta maakunnallisen vuodeosastopaikkojen käytön toimintamallista johtuen menot laitoshoidon ostopalveluissa ylittyivät, kun haminalaisia perusterveydenhuollon potilaita hoidettiin mm. Karhulan sairaalassa. Myös kotkalaisia sekä kouvoolalaisia potilaita hoidettiin Haminan sairaalassa, mikä lisäsi tuloja sekä kasvatti osastojen kuormitusprosentteja (toteutumat >100 %).			

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.	
Sote-palvelujen saatavuuden turvaaminen	Ennaltaehkäisevät palvelut ja sairauksien varhainen toteaminen	Terveyskioskikäynnit kpl	6 028	3 508	
	Uudet matalan kynnyksen palvelut toimivat. Seurataan käyntimääriä uusissa palveluissa	Suoravastaanotto (FT) tavoitetaso 100 kpl			494
		Mielenterveys-päihdeasiakkaiden matalan kynnyksen hoidot tavoite 100 kpl			173
		Matalankynnyksen kriisivastaanotto alkoi 7.3.2018			90
	Kroonisten kipupotilaiden hoito, tavoite 15 kpl			6	
	Terveyspalvelujen peittävyys, mittarien tavoite % ovat kansallisia	Peittävyys terveysasemalla % Tavoite 60 %		49 48 (v. 2017)	46
		Peittävyys kiirevastaanotto % Tavoite 30 %		33 31 (v. 2017)	34
Peittävyys suun terveydenhuolto % Tavoite 30 %			44 42 (v. 2017)	43	

		Käytön toistuvuus, terveysasemalla pienempi kuin 3 kertaa/asukas, kiirevastaanotto pienempi kuin 1 kerta/asukas	terveysasema 3,69 (v. 2017)	terveysasemalla 3,7 kiirevastaanotto 3,85
	Sähköisten palvelujen kehittäminen jatkuu	Sähköinen ajanvaraus, toteutuminen kpl tavoite 1 500		2 061 otettu käyttöön 1.4.2018
		Perumatta jääneet ajat eri palveluissa kpl, tavoite alle 500 kpl koko ajanvarauksesta	psykiatrin poliklinikka 312 kpl (v. 2017) suun terv.huolto 598 kpl (v. 2017)	terveysasema 254, suun terv.huolto 497, psyk. poliklinikka 181, psykologi/depressiohoitaja 62, kuntoutus 75 yhteensä 1 069
Arviointi:		Matalan kynnyksen palveluiden tarpeeseen pystyttiin vastaamaan erittäin hyvin, jolloin fysioterapeuttien suoravastaanoton, kriisivastaanoton sekä matalan kynnyksen mielenterveys-päihdepotilaiden määrät ylittivät tavoitetasoa. Perumatta jääneiden ajanvarauksien määrä oli tavoitetasoon nähden yli kaksinkertainen.		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	Henkilöstön osaamisen vahvistaminen, koulutuspäivien lukumäärä vähintään 3 pv/hlö	Toteutuneet koulutuspäivät / hlö	keskiarvo 1 päivä/hlö	keskiarvo 1,7 pv/hlö
Arviointi:		Henkilöstön koulutuspäivien määrässä ei tavoitetasoa saavutettu. Kymsoten valmistelun erilaiset työryhmät ja uuden potilastietojärjestelmän LifeCaren käyttöönottoon valmistavat koulutukset veloittivat toimintaresursseja, jonka vuoksi muita koulutuksia jouduttiin karsimaan. Toiminnan vakavaksi riskitekijäksi osoittautui etenkin lääkäreiden ja puheterapeuttien rekrytointivaikeudet. Alkuvuoden aikana puheterapian palveluita tarjottiin vain ostopalveluina. Lääkärien avoimiin virkoihin rekrytoinnit eivät onnistuneet ja edes ostopalvelulääkäreitä ei saatu riittävästi. Terveyskeskuspsykologi ja hammaslääkäri aloittivat virassa 1.8.2018.		

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
311 Terveyspalvelut						
Toimintatulot	2 197 698	2 239 100	200 000	2 439 100	2 285 758	153 342
Myyntituotot	315 701	319 300	200 000	519 300	426 060	93 240
Maksutuotot	1 879 771	1 919 800		1 919 800	1 853 176	66 624
Tuet ja avustukset	658				6 171	
Muut toimintatuotot	1 568				351	
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-38 705 990	-40 720 600	114 000	-40 606 600	-41 395 021	788 421
Henkilöstömenot	-9 327 344	-10 001 700	-26 000	-10 027 700	-9 442 636	-585 064
Palveluiden ostot	-27 002 969	-28 306 000	200 000	-28 106 000	-29 347 043	1 241 043
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 684 743	-1 714 600		-1 714 600	-1 814 504	99 904
Avustukset	-1 400				-2 920	
Muut toimintamenot	-689 534	-698 300	-60 000	-758 300	-787 919	29 619
Toimintakate	-36 508 292	-38 481 500	314 000	-38 167 500	-39 109 263	941 763
Toimintakate €/asukas	-1 781,5	-1895,9		-1880,5	-1 926,8	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-740 913	-741 600		-741 600	-793 004	51 404
Suunnitelmapoistot	-165 699	-105 200		-105 200	-83 544	-21 656
Yhteensä	-37 414 904	-39 328 300	314 000	-39 014 300	-39 985 810	971 510

Talousarviomuutokset käsittivät muiden yhteistoimintakorvausten lisäyksen sekä varhaiseläkemaksujen määrärahasiirron konsernipalveluista Kevan ennakkotiedon mukaisesti.

Toimintatuloihin lisättiin määrärahaa, koska kotikuntakorvauksia on saatu ennakoitua enemmän useiden ulko-paikkakuntalaisten ohjaututtua jatkohoitoon Haminan osastoille.

Uusi maakunnallinen toimintatapa on ohjannut useita haminalaisia kevään ja kesän aikana hoidettavaksi esimerkiksi Karhulan sairaalaan. Siitä huolimatta palvelujen ostoista arvioitiin jäävän säästöä Carean maksuosuuden arvioitua pienemmän ennusten ansiosta.

Lääkäreiden ja puheterapian ostopalvelut ylittivät ammattiryhmien rekrytointivaikeuksien vuoksi. Lisäksi lääkinnällisen kuntoutuspalveluiden ostopalvelut ylittivät.

Hoitotarvikkeiden ylitys johtui merkittävästi lisääntyneiden kalliiden alipainehoitosten lisääntymisestä haavanhoitoissa.

Sisäilmaongelmat aiheuttivat lisäkustannuksia tilajärjestelyiden vuoksi. Tämän vuoksi sisäisiin vuokriin tehtiin määrärahalisäys.

Toimielin	HYVINVOINTIVALIOKUNTA
Tulosalue	Ikäihmisten palvelut
Tulosyksiköt	Ennaltaehkäisevät palvelut, Kotihoito, Asumis- ja hoivapalvelut
Talousarvion sitovuus	Toimintakate
Vastuhenkilö	Ikäihmisten palvelujen päällikkö

Tehtävä Edistää ja ylläpitää ikääntyvien ja vanhusten toimintakykyä sekä elämän laatua palveluohjauksen, hyvinvointia tukevien neuvolapalvelujen, kuntoutuksen, kotihoidon ja hoiva-asumisen avulla. Palvelu on yksilöllistä ja pohjautuu toimintakyvyn arviointiin.

Ikäihmisten palveluiden kokonaistavoite on edistää kuntalaisten toimintakykyisyyttä ja osallisuutta, vähentää palvelutarvetta yli 75 -vuotiaiden piirissä sekä hillitä kustannuskehitystä.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Asumispalvelujen ostojen väheneminen, tavoite 10 %	M€	3,0 3,2 (v. 2017)	3,4
	Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden määrän väheneminen	Tehostetun palveluasumisen asiakkaat yli 75-vuotiaat peittävyys %. Tavoite 6–7 % yli 75 vuotiaat (laatusuositus)	10,6 10,8 (v. 2017)	10,3
Arviointi:		Tehostetun asumispalveluiden paikkojen ostoja on jouduttu vuoden aikana lisäämään, ulkopaikkakuntalaiset ylikuormittivat sairaalan osastoja. Tavoitteet eivät toteutuneet.		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Sote-palvelujen saatavuuden turvaaminen	Kotihoidon peittävyden lisääminen	Säännöllisen kotihoidon yli 75 vuotiaat, peittävyys %. Tavoite 13–14 % (laatusuositus)	13,7 14,6 (v. 2017)	8,1
	Kotihoidon henkilökunnan välitön asiakastyöaika	Välittömän asiakastyöajan osuus %. Tavoite 60–70 %	55 58 (v. 2017)	56
	Ennaltaehkäiseviin palveluihin panostaminen, ennaltaehkäisevät käynnit toteutetaan 75-vuotiaille	Käynti-/osallistujia määrä (hlö)	0	8 ryhmää, joihin osallistujia 50
	Omaishoidettavien määrä, joista yli 75-vuotiaat	Asiakasmäärä (hlö) /yli 75-vuotiaat peittävyys. Tavoite 6–7 % (laatusuositus)	198/110/ 5,4 195/101 (v. 2017)	198/96 3,7
Arviointi:		Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden yli 75 vuotiaiden peittävyys on kasvanut vuoden 2016 lähtötasosta. Kotihoidon palveluiden piiriin on ohjautunut enemmän palveluita tarvitsevia.		

Omaishoidettavien määrä on kokonaisuudessaan pysynyt samana mutta yli 75 vuotiaiden osuus hiukan vähentynyt kuluvan vuoden aikana.

Välitön työaika kotihoidon hoitajilla on lähtötasosta hiukan lisääntynyt.

Tavoitteet eivät toteutuneet.

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	Henkilökunnan osaaminen vastaa tulevia tarpeita	Toteutuneiden koulutuspäivät/hlö, tavoite 3 pv/hlö	keskiarvo 0,6 pv/hlö	1,5
Arviointi:		Koulutuksiin on osallistuttu vuoden aikana aktiivisesti. Lähihoitajaksi suunnattava oppisopimuskoulutus päättyi syksyllä.		

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
321 Ikäihmisten palvelut						
Toimintatulot	4 008 274	3 670 800	330 000	4 000 800	4 111 056	-110 256
Myyntituotot	331 172	125 500	240 000	365 500	367 193	-1 693
Maksutuotot	3 559 290	3 402 200	100 000	3 502 200	3 596 649	-94 449
Tuet ja avustukset	117 575	143 100	-10 000	133 100	146 819	-13 719
Muut toimintatuotot	238				396	
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-21 060 686	-20 101 900	-1 858 900	-21 960 800	-22 397 612	436 812
Henkilöstömenot	-11 653 546	-11 244 900	-806 900	-12 051 800	-12 154 268	102 468
Palveluiden ostot	-5 994 332	-5 520 900	-777 000	-6 297 900	-6 417 749	119 849
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-730 883	-796 300	-796 300	-796 300	-721 875	-74 425
Avustukset	-2 328 480	-2 139 100	-275 000	-2 414 100	-2 678 276	264 176
Muut toimintamenot	-353 445	-400 700	-400 700	-400 700	-425 444	24 744
Toimintakate	-17 052 412	-16 431 100	-1 528 900	-17 960 000	-18 286 556	326 556
Toimintakate €/asukas	-832,1	-809,5		-884,9	-900,9	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-710 117	-635 500		-635 500	-665 935	30 435
Suunnitelmapoistot	-32 135	-28 400		-28 400	-42 851	14 451
Yhteensä	-17 794 664	-17 095 000	-1 528 900	-18 623 900	-18 995 342	371 442

Talousarviomuutokset käsittivät kotikuntakorvausten ja hoitopäivämaksujen lisäämisen. Talousarviomuutoksina oli käsitelty myös työllistämismäärärahojen siirto elinkeino- ja vetovoimapalveluihin ja niitä vastaava tuen vähennys sekä varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista. Asumispalveluiden ostoihin tehtiin määrärahasiirto varhaiskasvatuksesta.

Asumispalveluiden ostot ylittyivät, koska sairaalan osastojen ylikuormittumisen (ulkopaikkakuntalaiset) vuoksi tehostetun palveluasumisen paikkojen ostoa on jouduttu lisäämään koko vuoden aikana. Myös Hoikuun on vuoden aikana jouduttu ohjaamaan asiakkaita.

Säännöllisten kotihoidon yli 75-vuotiaiden asiakkaiden määrä on hiukan lisääntynyt.

Kotihoidossa hoitajien välittömän työajan osuus on vuoden aikana vaihdellut. Kotihoidossa lääkkeenjakoautomaatista pilotoinnin aikana saadut hyvät kokemukset edesauttoivat sitä, että lääkkeenjakoautomaatin käyttö vakiintui. Lääkkeenjakoautomaatteja on ollut 20 asiakkaalla.

Ennaltaehkäisevät käynnit yli 75-vuotiaille toteutettiin ryhmätapaamisina. Ryhmätapaamisiin kutsuttiin 199 henkilöä, joista 50 henkilöä osallistui ja 2 henkilöä halusi kotikäynnin.

Omaishoidettavien määrä on pysynyt vakiintuneena, lähinnä nuorten omaishoidettavien määrä on lisääntynyt.

Omaishoidettavien yli 75-vuotiaiden peittävyys on hiukan laskenut, johtuen lähinnä iäkkäiden omaishoitajien lopettaessa omaishoitajuuden.

1.7.2018 otettiin käyttöön koko Kymenlaakson alueella RAI-toimintakykymittari. Mittarin avulla mahdollistetaan asiakkaiden toimintakyvyn arviointi entistä monipuolisemmin ja laaja-alaisemmin.

Koulutuksiin osallistuminen on lisääntynyt vuoden aikana. Lähihoitajaksi suuntaavasta oppisopimuskoulutuksesta valmistui 13 hoitajaa. Rekrytoinnissa on ollut haasteellista saada koulutettuja hoitajia lyhytaikaisiin sijaisuuksiin.

Vanhusneuvoston ja asiakasraadien avulla on saatu lisättyä kuntalaisten osallisuutta ikäihmisten palveluiden arviointiin ja kehittämiseen. Vanhusneuvosto kokoontui kahdeksan kertaa ja asiakasraati neljä kertaa vuoden aikana.

Toimielin	HYVINVOINTIVALIOKUNTA
Tulosalue	Sosiaalipalvelut
Tulosyksiköt	Sosiaalityön yhteiskustannukset, Aikuisten sosiaalityö ja kuntoutus, Lasten ja perheiden sosiaalityö, Perhetukitoiminta
Vastuuhenkilö	Sosiaalipalvelujen päällikkö
Tehtävä	Sosiaalityön lähtökohtana ovat kuntalaisten moninaiset elämäntilanteet ja olosuhteet. Tavoitteena on saada aikaan myönteistä muutosta yksilön, perheen ja yhteisön tilanteisiin. Yksilön ja elinympäristön voimavaroja vahvistetaan ja ongelmia ehkäistään järjestämällä taroituksenmukaiset palvelut ja tukitoimet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Asumispalvelu, laitoshoido ja sijaishuollon ostopalvelumenojen aleneminen	Asumispalvelu- ja laitoshoitomenot M€, Kustannukset alenevat 2,5 %	6.0 5.9 (v. 2017)	5,7 3,54 %
		Sijaishuollon ostopalvelumenot M€, Kustannukset alenevat 2,5 %	1.9 1.8 (v. 2017)	1.9 10,88 %
Arviointi:	Asumispalvelu- ja laitoshoitomenojen kustannusten tavoitteeseen päästiin, koska laitoshoidon kustannuksissa säästettiin. Carean laitoshoidon kustannukset vähenivät, koska Kuusankoskelta muutti Haminaan syksyllä 2017 avattuun Reduttikotiin seitsemän asukasta. Sijaishuollon ostopalvelujen kustannukset ovat pysyneet vuoden 2016 tasolla. Vuoden 2018 kustannukset nousivat vuoteen 2017 verrattuna noin 10 %, koska kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten määrä on kasvanut.			

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Sote-palvelujen saatavuuden turvaaminen	Työllisyysohjelman toteuttaminen Tavoitteet vuodelle 2018: kesätyösetelit 120, kesätyöpaikat 200, pitkäaikaistyöttömät 395, työkyvyn arvioinnit 50, nuorten alle 25-v työttömät 195, työn etsinnällä luotujen työpaikkojen määrä 15	Nuorten kesätyösetelien määrä kpl	Toteutunut 2017 77	156
		Nuorten kesätyöpaikkojen määrä kpl	163 184 (v. 2017)	204
		Pitkäaikaistyöttömien määrän väheneminen kpl	431 388 (v. 2017)	299
		Pitkäaikaistyöttömien työkyvyn arvioinnit kpl	39 66 (v. 2017)	57
		Nuoret alle 25-v. työttömät kpl	159 153 (v. 2017)	127
		Työn etsinnällä luotujen työpaikkojen määrä kpl	11	0
	Lastensuojeluilmoitusten ja selvitysten käsittely lain edellyttämässä määräajassa.	Lastensuojeluilmoitusten käsittely määräajassa (7 arkipv) kpl/kokonaismäärä. Viimeisin THL-kyselyn ½-vuotisjakso	144/144 1.4.16–30.9.16	322/332 1.10.17–30.9.18
		Lastensuojelun palvelutarpeen arviointi määräajassa (3 kk) kpl/kokonaismäärä. Viimeisin THL-kyselyn puolivuotisjakso	46/47 1.4.16–30.9.16	216/224 1.10.17–30.9.18
Arviointi:	<p>Nuorten kesätyöllistämistä on tuettu nuorten yrityssetelillä yhteistyössä Cursorin ja 4H:n kanssa. Nuoria yrittäjiä lähti mukaan kokeiluun neljä. Nuorten työllistymistä tuettiin 300 WorkPilots keikkatyötunnin avulla. Yhdistyksille lahjoitettiin 250 WorkPilots tuntia, joilla ne työllistivät haminalaisia nuoria kesätöihin. 50 tuntia käytettiin kaupungin yksiköissä.</p> <p>Palkkatukityöllistämistä kohdennetaan ensisijaisesti nuoriin, vaikeimmin työllistyviin ja pisimpään työttömänä olleisiin.</p> <p>Työn etsinnällä luotujen työpaikkojen tavoite oli sidoksissa yrityskoordinaattorin palkkaukseen. Yrityskoordinaattoria ei palkattu.</p> <p>Työllisyysohjelma on laadittu vuosille 2016–2020. Työllisyysraportti vietiin hyvinvointivaliokuntaan tiedoksi kuukausittain.</p> <p>Lastensuojeluun vuoden alusta palkatun kahden uuden sosiaalityöntekijän vaikutus näkyy siten, että lastensuojeluilmoitusten käsittely sekä palvelun tarpeen arvioinnit ovat pysyneet aiempaa paremmin lain edellyttämässä määräajoissa.</p>			

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
361 Sosiaalipalvelut						
Toimintatulot	795 116	739 600		739 600	826 951	-87 351
Myyntituotot	267 182	236 700		236 700	331 256	-94 556
Maksutuotot	67 190	65 600		65 600	75 138	-9 538
Tuet ja avustukset	344 308	349 800		349 800	313 820	35 980
Muut toimintatuotot	116 437	87 500		87 500	106 737	-19 237
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-17 771 654	-17 202 100	-570 000	-17 772 100	-18 481 060	708 960
Henkilöstömenot	-2 275 747	-2 228 700	-20 000	-2 248 700	-2 581 930	333 230
Palveluiden ostot	-11 328 509	-11 314 000	-120 000	-11 434 000	-11 551 592	117 592
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-72 467	-64 400		-64 400	-104 349	39 949
Avustukset	-3 853 434	-3 369 900	-380 000	-3 749 900	-3 942 798	192 898
Muut toimintamenot	-241 497	-225 100	-50 000	-275 100	-300 391	25 291
Toimintakate	-16 976 537	-16 462 500	-570 000	-17 032 500	-17 654 109	621 609
Toimintakate €/asukas	-828,4	-811,1		-839,2	-869,8	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-207 322	-217 900		-217 900	-230 928	13 028
Suunnitelmapoistot	-6 807	-6 300		-6 300	-8 934	2 634
Yhteensä	-17 190 667	-16 686 700	-570 000	-17 256 700	-17 893 971	637 271

Talousarviomuutoksina oli käsitelty varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista. Vammaispalvelulain mukaisiin avustuksiin lisättiin määrärahaa. Sisäisiin vuokriin lisättiin määrärahaa, koska kustannukset ovat kasvaneet tilajärjestelyjen vuoksi.

Henkilöstömenojen ylitykseen vaikuttaa kahden uuden lasten ja perheiden palvelujen sosiaalityöntekijän, määräaikaisen henkilökunnan ja sijaisten palkkausmenot.

Haminan kaupunki on osallisena Ohjaamo Hamina -yhteiset ympyrät hankkeessa. Hankkeen toteutusaika on 1.9.2017–29.2.2020. Hanke on Ekamin kanssa yhteinen ESR-rahoitteinen hanke. Hanke vastaa osaltaan nuorisotakuun toteutumiseen, nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, nuorten työllistymisen tukemiseen sekä palveluiden saatavuuteen.

Hankkeeseen on palkattu määräaikainen hanketyöntekijä 1.12.2017 alkaen ja osa-aikainen työntekijä 1.3.2018 alkaen. Osa-aikaisen työntekijän työsuhte muuttui koko-aikaiseksi 1.12.2018 alkaen.

Hankkeesta saatava ELY-keskuksen tuki maksetaan takautuvasti hyväksytyistä maksuspäätöksessä 40 % hankkeen tukikelpoisista hankehenkilöstön palkkakustannuksista.

Haminan kaupunki on myös osallisena Summa -pelillistetty vertaisauttaminen nuorten työllistymisessä. Hankkeen toteutusaika on 15.9.2017–31.12.2019. Hankkeeseen on palkattu määräaikainen työntekijä 1.10.2018 alkaen.

Hanke on yhteishanke Xamkin, Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry:n, Ravimäkiyhdistys ry:n ja Sotek-säätiön kanssa.

Circus Maximus hankkeen toteutusaika on 1.1.2018–31.12.2019. Haminan kaupunki on sitoutunut rahoittamaan Haminan Teinisirkus ry:n omarahoitusosuudesta maksimissaan 12,7 %.

Asiakaspalvelujen ostojen ylitys johtui sijaishuollon ostojen kustannuksista.

Talousarviomenojen ylitys oli ennakoitavissa talousarviota laadittaessa.

Toimielin	HYVINVOINTIVALIOKUNTA
Tulosalue	Ruoka- ja puhtauspalvelut
Tulosyksiköt	Ruoka- ja puhtauspalvelut
Talousarvion sitovuus	Toimintakate
Vastuhenkilö	Ruoka- ja puhtauspalvelujen päällikkö

Tehtävä Tuottaa kaupungin eri tilaajille tukipalveluja, joilla täydennämme tilaajien kasvatuksellisia, terveydellisiä ja elämysellisiä tavoitteita.

Olemme aktiivisia, ammattitaitoisia ja kehityshaluisia moniosaajia. Kaikessa toiminnassa näkökulmamme ovat asiakastyytyväisyys, taloudellisuus ja henkilöstön hyvinvointi.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Tuottavuuden lisääminen.	Toimitetut ateriat/kpl	960 500	936 194
	Kaupungin palveluverkon laajuus ja asiakastarpeet määrittävät palveluiden määrän.	Aterian keskihinta €/ateria	3,26 (nettohinta)	3,74
		Laitoshuoltopalveluiden tuntihinta €/h	21,95	22,68
		Siivouspalveluiden tuntihinta €/h	23,93	24,55
		Puhtauspalveluiden omantöön ja ostopalvelun suhde %	oma 79 osto 21 (tilanne 1.6.17)	oma 67 osto 33
Ruokahävikin vähentäminen	Elintarvikekustannukset ka €/lounas	(ei ole aikaisemmin mitattu)	1,04	
	Aloitetaan biojätteen ja keittiöiden ylijäämäruoan jatkuva seuranta. Elintarvikekustannukset enintään ka 0,90 € / lounas			
	Siivouksen ja laitoshuollon mitoitukset sekä palvelusopimukset pidetään ajan tasalla.	Päivitetyt mitoitukset %	12	0
	Kaikkien toimipisteiden puhtauspalveluiden laatua arvioidaan säännöllisesti yhdessä asiakkaan yhteyshenkilön kanssa säännöllisillä laadunvalvontakierroksilla (INSTA-järjestelmän mukaisesti).	Toteutuneet laatu-kierrokset %	10	12
Arviointi:	Laatukierrosten aikataulusuunnitelma oli suunniteltu.			

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	Osaamis- ja koulutus-tarpeiden säännöllinen seuranta ja tarvittavien koulutusten toteuttaminen. Koulutuspäivien lukumäärä vähintään 3 pv / hlö.	Toteutuneet koulutuspäivät/hlö	0,4	1,5
		Sairauspoissaolot pv/hlö	25	20,58
		Työtapaturmat kpl/vuosi	8	3
		Oppisopimuskoulutukseen osallistuneet	1	2
Arviointi:		Esimiehet ovat osallistuneet aktiivisesti kaupungin järjestämiin koulutuksiin. Henkilöstön ikääntyminen ja tuki- sekä liikuntaelinsairaudet aiheuttivat useampia pitkiä sairauspoissaoloja. Henkilöstölle järjestettiin kaksi saman sisältöistä koulutuspäivää.		

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
370 Ruoka- ja puhtauspalvelut						
Toimintatulot	6 182 821	5 787 000		5 787 000	6 102 972	-315 972
Myyntituotot	6 145 004	5 748 100		5 748 100	6 061 252	-313 152
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	37 742	38 900		38 900	41 577	-2 677
Muut toimintatuotot	74				143	
Valmistus omaan käyttöön	338					
Toimintamenot	-5 986 819	-5 710 700		-5 710 700	-6 056 589	345 889
Henkilöstömenot	-3 846 939	-3 823 600		-3 823 600	-3 881 842	58 242
Palveluiden ostot	-996 048	-861 600		-861 600	-972 559	110 959
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-983 802	-862 600		-862 600	-1 014 892	152 292
Avustukset				0		
Muut toimintamenot	-160 030	-162 900		-162 900	-187 296	24 396
Toimintakate	196 341	76 300		76 300	46 383	29 917
Toimintakate €/asukas	9,6	3,8		3,8	2,3	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytys erät						
Suunnitelmapoistot	-39 688	-29 000		-29 000	-26 782	-2 218
Yhteensä	156 653	47 300		47 300	19 601	27 699

Päiväkotien toteutuneet lapsimäärät ovat jääneet arvioitua pienemmiksi.

Hävikkiruoan määrä on lisännyt elintarvikekustannuksia.

Sairaalan keittiön ateriapalvelun kuljetusmaksut ylittivät, johtuen uusien asiakkaiden kuljetusreittien pituudesta.

Junior-Tattoo nuorten kesäleiri järjestettiin Haminassa heinäkuussa, ruokailu ja majoitus oli järjestetty Aseman koululle.

Liikuntahallilla terveystietokioskin avoimien ovien päivänä 17.5.2018 tarjottiin kaupunkilaisille lihakeittoa.

Ruokapalvelut tarjoilivat 28.9. luomupuuroa kaikissa toimipisteissä asiakkailleen sekä kaupunkilaisille järjestetyssä toritapahtumassa. Puuroannoksia tarjottiin yhteensä noin 5.000 annosta.

Metsäkylän koulun keittiö muutettiin palvelukeittiöksi 1.10. alkaen.

Yhteinen koti maalla hanke mahdollisti ikäihmisten yhteisöllisen seniorien lounasruokailun kokeilun ja virkistysiltapäivä toiminnan Pyhällön koululla.

Poitsilan koululla aloitettiin ikäihmisten ruokailu ja virkistystoiminta kokeilu.

Asiakastytyväisyyskysely toteutettiin maaliskuussa koulujen oppilaille ja henkilökunnalle. Osallistumis-% oli 38.

Kyselyn tuloksena, ruoka maistui hyvältä 88,8 %, ruokaa oli riittävästi 89 %, uusia makuja maistelee mielellään 82 %, ruokailun koki mukavaksi hetkeksi 89 % ja ruokailuun oli varattu riittävästi aikaa 84 %.

Toimielin	LASTEN JA NUORTEN PALVELUIDEN VALIOKUNTA
Tulosalue	Lasten ja nuorten koulutuspalvelut
Tulosyksiköt	Koulutuspalveluiden hallinto, Perusopetus, Lukio-opetus
Talousarvion sitovuus	Toimintakate
Vastuhenkilö	Opetuspäällikkö
Tehtävä:	Elinikäisen oppimisen mahdollistaminen yksilön ja eri väestöryhmien tarpeet huomioon ottaen. Toiminnan painopisteinä ovat laadukas opetus, yhteisöllisyys, turvallisuus, hyvinvointi ja kiireettömyys.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Oppilasmäärän vähentäessä pyritään oppilaskohdittaisen kustannuksen pienemiseen.	Oppilaiden lukumäärä 20.9. tilastointipäivänä (hlö)	Perusopetus 1 922 Lukio 278 Perusopetus 1 862 (v. 2017) Lukio 291 (v. 2017)	Perusopetus 1 839 Lukio 304
		Tuntikehys/viikkotuntia tavoite 3 303	3 516	3 374
	Oppilaskohtainen nettokustannus. Tavoitteena vähentää kustannuksia tuen järjestelyjen kautta sekä palveluverkkojärjestelyjen tai teknologiavälitteisen opetuskokeilun avulla.	Perusopetus €	7 308 7 634 (v. 2017)	7 941
		Lukio €	6 109 6 503 (v. 2017)	6 355
	Kouluverkon uudistaminen	Palveluverkkoselvitys 31.3.2018 mennessä	Perusopetuksen kouluja 13	11
	Arviointi:	<p>Palveluverkkoselvitystä käsiteltiin lasten ja nuorten koulutuspalveluiden valiokunnassa 12.3.2018 ja kaupunginhallituksessa 20.3.2018.</p> <p>Koulujen lukumäärässä on otettu huomioon Vilniemen ja Summan koulujen toimintojen siirtyminen toisiin kouluihin.</p> <p>Oppilaskohtaiset kustannukset nousivat sekä perusopetuksen että lukio-opetuksen osalta. Kustannuksiin vaikuttaa vuosittainen opiskelijamäärä.</p> <p>Perusopetukseen saatiin täytettyä neljä laaja-alaisen erityisopettajan ja kaksi apulaisrehtorin virkaa. Perusopetuksessa tuen tarve lisääntyi. Pienryhmiä ei ole ollut mahdollista vähentää.</p>		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Laadukas varhaiskasvatusta ja opetus sekä turvallinen polku aikuisuuteen	Tukijärjestelmän organisointi, painopiste pienryhmästä integrointiin	Tehostetun tuen oppilasmäärä %, tavoite 7 %	5,3 % (valtakunnallinen 9 %)	7,6
		Erityisen tuen pienryhmissä olevien oppilasmäärä, tavoite 5,6 %	7 % (valtakunnallinen 1,8 %)	11,5
		Erityisen tuen integroitujen oppilasmäärä, tavoite 5 %	3,7 % (valtakunnallinen 5,6 %)	2,77
	Digitalisaation mahdollistaminen ja lisääminen. Sähköinen oppimisolusta oppilaille	Oppimisympäristöä käyttävät koulut, lkm / tavoite kaikki koulut Tavoitteena vuonna 2018, 600 Chromebook konetta	10 Ipadia/koulu	IPadit toteutuneet. Chromebookit hankittu oppilaille 840 ja opettajille 162
	Teknologiavälitteisen opetuksen mahdollisuuksien selvittäminen lukukaudelle 2018–2019.	Teknologiavälitteisen opetuksen selvitystyö Kannusjärven ja Metsäkylän kouluissa on valmis 31.1.2018.		Selvitys valmistui 31.1.2018. Opetus käynnistettiin syksyllä 2018, mutta toteutus ei onnistunut sellaiseenaan. Pieniä kokeiluja tehty.

Arviointi:

Teknologiavälitteisen opetuksen oli tarkoitus alkaa Metsäkylän ja Kannusjärven koulujen välillä lukuvuoden 2018–2019 alussa. Tämä ei kuitenkaan teknisistä syistä ollut mahdollista.

Googlen Suite- oppimisympäristöä käyttävät lähes kaikki koulut. Google Classroom -tekninen ratkaisu on käytössä useissa kouluissa, myös Chromebook koneita on hankittu vaiheittain oppilaille.

Opetushaasteiden kasvaessa pienryhmätarve on lisääntynyt eikä erityisen tuen oppilaita ole ollut tarkoituksenmukaista yhdistää yleisopetuksen ryhmiin.

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	Henkilökunnan osaaminen ja koulutus vastaavat tarpeita.	Kelpoisuusehdot täyttävä henkilöstö. Tavoite 100 %	n. 96 %	92 %
	Osaamis- ja koulutustarpeiden säännöllinen seuranta ja tarvittavien koulutusten toteuttaminen. Koulutuspäivien lukumäärä vähintään 3 pv/hlö	Toteutuneet koulutuspäivät / hlö	keskiarvo 0,9 pv/hlö	1,1
		Oppisopimuskoulutukseen osallistujat. Tavoite viisi henkilöä.	5 (vuonna 2017)	2

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
411 Lasten ja nuorten koulutuspalvelut						
Toimintatulot	629 923	408 100	200 000	608 100	683 761	-75 661
Myyntituotot	257 312	180 500	100 000	280 500	248 599	31 901
Maksutuotot	-42				42	
Tuet ja avustukset	241 812	207 600		207 600	297 111	-89 511
Muut toimintatuotot	130 840	20 000	100 000	120 000	138 009	-18 009
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-16 840 851	-16 887 200	-224 000	-17 111 200	-17 257 413	146 213
Henkilöstömenot	-10 856 611	-10 755 600	-18 000	-10 773 600	-10 770 192	-3 408
Palveluiden ostot	-2 987 839	-2 917 400		-2 917 400	-2 934 767	17 367
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-504 184	-476 300		-476 300	-597 248	120 948
Avustukset						
Muut toimintamenot	-2 492 218	-2 737 900	-206 000	-2 943 900	-2 955 206	11 306
Toimintakate	-16 210 929	-16 479 100	-24 000	-16 503 100	-16 573 652	70 552
Toimintakate €/asukas	-791,0	-811,9		-813,1	-816,6	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-762 313	-707 700		-707 700	-757 578	49 878
Suunnitelmapoistot	-85 495	-146 100		-146 100	-124 641	-21 459
Yhteensä	-17 058 737	-17 332 900	-24 000	-17 356 900	-17 455 870	98 970

Toimintatuloihin lisättiin määrärahaa kotikuntakorvauksiin ja ammattilukion korvauksiin.

Talousarviomuutoksina oli käsitelty varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernivalvonnasta.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat määräraha ylittyi kirjallisuuden ja tietokonehankintojen vuoksi.

Sisäisiin vuokriin lisättiin määrärahaa, koska kustannukset ovat kasvaneet tilajärjestelyjen ja neliöhintojen tarkistamisen vuoksi.

Kouluverkko selvitys on tehty keväällä 2018 ja sen tavoitteena on ollut antaa perustaa tuleville kouluratkaisuille. Sisäilmatilanteet ovat vaikuttaneet merkittävästi kouluratkaisujen esityksiin ja aikatauluihin.

Syksyllä 2018 aloitettiin tulosalueen uudelleen organisointi, joka koski erityisesti opetuksen hallinnon uudelleenjärjestelyä.

Toimielin
Tulosalue
 Tulosyksiköt
 Talousarvion sitovuus
 Vastuuhenkilö

LASTEN JA NUORTEN PALVELUJEN VALIOKUNTA
Varhaiskasvatus ja tukipalvelut
 Kasvun ja kehityksen tuki, Varhaiskasvatus
 Toimintakate
 Varhaiskasvatuspäällikkö

Tehtävä: Lasten ja nuorten sekä perheiden tarpeiden mukaiset, monipuoliset ja laadukkaat palvelut.

Palvelukokonaisuudessa on sekä ennaltaehkäiseviä että lakisääteisiä palveluja. Keskeisenä periaatteena on lapsen ja vanhemmuuden arvostaminen ja hyvän lapsuuden sekä nuoruuden luominen yhteistyössä vanhempien kanssa. Toiminta on tavoitteellista, suunnitelmallista ja sitä arvioidaan jatkuvasti.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Kunnallisen, avoimen ja yksityisen varhaiskasvatuksen sekä kotihoidontuen ja kuntaliikkeen kustannusten tasapainottaminen (kokonaiskustannus ei ylitä nykyistä tasoa)	Kunnallinen varhaiskasvatus, toimintakate M€	7,0 5,8 (v. 2017)	6,0
		Avoim varhaiskasvatus, toimintakate €	118 988 58 276 (v. 2017)	70 499
		Yksityisten päiväkotien kuntaosa €/ lasten määrä	601 129 94 lasta 579 986/ 78 lasta (v. 2017)	564 411/ 83 lasta
		Lasten kotihoidon tuki €	979 622 922 861 (v. 2017)	769 654
		Hamina-lisä €	170 578 156 870 (v. 2017)	111 986
	Varhaiskasvatuksen tulojen kertyminen menojen tasapainottajana	Asiakasmaksutuotot/ myyntituotot €	922 346/ 96 773 915 713/ 84 348 (v. 2017)	829 972/ 52 197
Arviointi:	<p>Osa-alueet tasapainottavat toisiaan. Kokonaisuus toteutuu talousarvion puitteissa, tulosalueelta on pystytty myös siirtämään määrärahoja muiden tulosalueiden talouden tasapainottamiseksi. Syntyvyyden laskusta huolimatta varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten määrä ei ole oleellisesti laskenut, sillä perheet ovat valinneet kotihoidon sijaan varhaiskasvatuksen. Tämä näkyy kotihoidontuen ja Hamina-lisän käytön vähenemisenä.</p> <p>Avoimen varhaiskasvatustoiminnan menoihin on vaikuttanut vuodesta 2016 vuoteen 2017 se, että toiminta keskittyi Linnoituksen päiväkodin tiloihin. Vuoden 2018 aikana on toimintaa kehitetty ja lisätty vastaamaan perheiden tarpeita.</p> <p>Uuden asiakasmaksulain muutokset ovat vähentäneet lukumäärältään 2–3 hengen perheiden maksuja. Myyntituottoihin vaikuttaa Haminaan sijoitettujen lasten määrä.</p>			

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Laadukas varhaiskasvatus ja opetus sekä turvallinen polku aikuisuuteen	Henkilöstön mitoittaminen suhteessa palvelutarpeeseen, huomioiden syntyvyyden lasku, ennalta-ehkäisevän työn osuus sekä erityisen tuen tarve (varhaiskasvatuksen bruttokustannus/lapsi ei nouse, mitoitukset terveysneuvonnassa suositusten mukaiset 340 lasta/terveydenhoitaja, erityisen ja tehostetun tuen tarve ei kasva)	Syntyneet lapset (hlö)	138 (v. 2016) 98 lasta (v. 2017)	118
		0–6 vuotiaiden määrä varhaiskasvatuksessa, joista alle 3 vuotiaita (hlö)	692/120 607/105 (v. 2017)	kunnallinen 645/100 yksityinen 72/15
		Henkilöstömenot M€	8.3 8.2 (v. 2017)	7.7
		Lasten määrä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa (hlö)	692 607 (v. 2017)	645
		Päivähoidon bruttokustannus €/lapsi	10 265 10 579 (v. 2017)	10 060
		Varhaiserityiskasvatuksen erityistä tukea tarvitsevat lapset ja S2-lapset (hlö)	57/90	75/98
		Asiakkaiden määrä hlö / Äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolan terveydenhoitaja	tietoa ei tilastoitu	285 (31.7.2018) *)
		Lasten määrä hlö / lastenneuvolan terveydenhoitaja	1 345	375 (31.7.2018) *)
		Lasten määrä hlö / Kouluterveydenhuollon terveydenhoitaja	2 162	380 (31.7.2018) *)
		Lasten määrä hlö / opiskelijaterveydenhuolto	544	307(31.7.2018) *)
Lisätään palvelujen oikea-aikaisuutta sekä ennalta-ehkäisevää työtä ja perheiden osallisuutta. (Perheneuvolaan pääsee nykyistä nopeammin, lastenneuvolassa pystytään antamaan tarvittaessa lisäkäyn- tejä, tuen resursseja ja avointa toimintaa lisätään, asiakaskyselyt tehdään koko tulos- alueella)	Perheneuvolan jonotus- ajan pituus, tavoite 2 kk	3	2.5	
	Tukitapaamisten määrä neuvolassa	0	15 (31.7.2018) *)	
	Avoimen varhaiskasvatuksen perheet/lapset (hlö)	94/131	116/161	
	Perheohjaajan/kotipalvelutyöntekijän käynnit kpl	158/259	101/135	
	Psykiatrisen sairaanhoitajan kontaktit kpl	336	181 (31.7.2018) *)	
	Asiakaskyselyt, kattavuus (100 % ja tyytyväisyys 90 %)	kaikissa yksiköissä ei ole tehty	kaikissa yksiköissä ei ole tehty	

	Sähköisten palvelujen ja välineiden käytön tehostaminen	Sähköinen haku varhaiskasvatukseen/avoimeen/iltapäiväkerhotoimintaan kpl, tavoite 90 %	0	391/49/146kpl, toteutunut 99 %
		Varhaiskasvatuksen sähköiset asiakasmaksupäätökset, tavoite 85 %	0	1 345, toteutunut 98 %
		Lasten kanssa toiminnassa käytettävien ICT-välineiden määrä (tavoite esiopetuksessa 2 konetta/10 lasta)	0	18 kpl esiopetus, 11 kpl päiväkodit, tavoite ei vielä toteutunut
Arviointi:		<p>*) Terveysneuvonnan terveydenhoitajien atk-järjestelmä on muuttunut. Tämän vuoksi ei saatu koko vuoden tilastokäyntien määriä.</p> <p>Sähköiset asiointipalvelut on otettu erittäin hyvin käyttöön.</p> <p>Avoimessa varhaiskasvatuksessa on järjestetty kesätoimintaa, johon osallistuminen on ollut suosittua ja näkyy asiakasmäärien lisääntymisenä.</p> <p>Perheneuvolassa toinen avoimiksi tulleista psykologin viroista on täytetty heinäkuussa, toinen joulukuussa. Jonotusajan pituudessa ei ole päästy tämän vuoksi tavoitteeseen, mutta kiireellisimmille asiakkaille on aika ensikäynnille järjestynyt 1–2 viikon sisällä.</p> <p>Äitiys- ja lastenneuvolassa on otettu käyttöön iltavastaanotto.</p> <p>IPad-laitteiden hankintaa on osittain siirretty vuodelle 2019, sillä koulutus on ehdoton onnistuneen käyttöönoton edellytys.</p>		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.	
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	Osaamisen ja yhteisöllisen työtteen vahvistaminen	Lisä- ja täydennyskoulutusta suorittavat (hlö) (tavoitteena ettei laske vuodesta 2017)	42 (tilanne 31.7.2017)	kokonaistietoa ei saatavilla, pidempikestoissa koulutuksissa ollut 38 henkilöä	
		Nepsy-koulutettujen määrä hlö (lisäkoulutukset)	21	85	
	Työhyvinvoinnin vahvistaminen	Kehitys/tiimikehityskustelujen määrä, tavoite 100 %			Toteutunut
		Työtyytyväisyyskyselyjen tulos yli 3/vastausprosentti 95			3,86
		Sairauspoissaolot pv/hlö, (tavoite alle 17 pv/hlö)		20,99	24,23

Arviointi:	<p>Koulutusta on järjestetty paikallisesti, jotta osallistuminen saadaan mahdollisimman kattavaksi. Kaikki osallistuminen ei ole luettavissa koulutuskalenteri-ilmoittautumisista. Kouluttautuminen on ollut aktiivista, Skypen välityksellä tapahtuva koulutus on lisääntynyt.</p> <p>Tiimikehityskeskustelujen tukena käydään henkilökohtaisia keskusteluja.</p> <p>Tavoite sairaslomapäivien vähentämiseksi ei ole toteutunut. Pitkäkestoisten sairauspoissaolojen lisäksi sairaspäiviä on kertynyt runsaasti sisäilmaongelmien vuoksi.</p>
-------------------	--

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
420 Varhaiskasvatus ja tukipalvelut						
Toimintatulot	1 128 331	1 018 100	-5 000	1 013 100	1 020 783	-7 683
Myyntituotot	84 348	62 300		62 300	52 439	9 861
Maksutuotot	915 714	827 500		827 500	829 972	-2 472
Tuet ja avustukset	116 990	128 300	-5 000	123 300	129 668	-6 368
Muut toimintatuotot	11 279				8 704	
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-11 304 947	-11 915 300	274 900	-11 640 400	-11 484 672	-155 728
Henkilöstömenot	-7 373 401	-7 912 500	177 900	-7 734 600	-7 722 631	-11 969
Palveluiden ostot	-1 358 094	-1 365 300		-1 365 300	-1 298 438	-66 862
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-114 449	-129 200		-129 200	-108 504	-20 696
Avustukset	-1 659 967	-1 716 800	187 000	-1 529 800	-1 446 052	-83 748
Muut toimintamenot	-799 035	-791 500	-90 000	-881 500	-909 048	27 548
Toimintakate	-10 176 616	-10 897 200	269 900	-10 627 300	-10 463 889	-163 411
Toimintakate €/asukas	-496,6	-536,9		-523,6	-515,5	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytserät	-472 028	-468 200		-468 200	-490 231	22 031
Suunnitelmapoistot	-38 006	-21 900		-21 900	-21 914	14
Yhteensä	-10 686 650	-11 387 300	269 900	-11 117 400	-10 976 034	-141 366

Talousarviomuutoksina oli käsitelty varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista ja työllistämismäärärahojen siirto elinkeino- ja vetovoimapalveluille. Sisäisiin vuokriin lisättiin määrärahaa, koska kustannukset ovat kasvaneet tilajärjestelyjen ja neliöhintojen tarkistamisen vuoksi.

Tulosalueelta tehtiin määrärahasiirrot henkilöstömenoista ja avustuksista ikäihmisten palveluille.

Toiminta on toteutunut määrärahojen puitteissa osa-alueiden tasapainottaessa toisiaan.

LAPE-kärkihankkeen, Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman, koulutuksiin ja kehittäjätiimeihin on osallistuttu aktiivisesti, jonka myötä uusia toimintamalleja on otettu käyttöön. Perheneuvolassa mm. systemisen lastensuojelumallin pilotointi, perheasioiden sovittelun toimintamallin ja eroauttamisen kehittäminen sekä Ihmeelliset vuodet- vanhempainryhmien vetäminen.

Terveysneuvonnassa suunnitellut muutokset äitiys- ja lastenneuvolan resurssien kohdentamisen osalta sekä

ehkäisytoiminnan siirtäminen osittain kouluille jäi toteutumatta KymSoteen valmistautumisen vuoksi.

Varhaiskasvatuksen toimintaan haastetta on tuonut erityisesti Linnoituksen päiväkodin lattiaremontti. Tilanne on aiheuttanut sekä lasten että henkilökunnan siirtoja. Uuden-Summan päiväkotitoimi toimii myös väistötiloissa peruskorjauksen ajan. Korjaukset ovat toteutuneet alkupe- räisten suunnitelmien ja aikataulujen mukaisesti. Loppuvuonna on valmisteltu kahden väistötilan käyttöönottoa, koska uusia hakijoita oli vuoden vaihteessa runsaasti. Lisäksi kahden esikoulun osalta on tehty lasten ja henkilökunnan siirtoja.

Varhaiskasvatuksessa osallisuusteeman myötä asiakaspalautetta on kerätty uusin keinoin koko vuoden. Tämä on koettu toimivaksi verrattuna harvoin tehtäviin asiakaskyselyihin.

Asiakasmaksukertymä on pienentynyt uuden asiakasmaksulain vuoksi ja moni lapsi käyttää vain osan varhaiskasvatusoikeudestaan.

Varhaiserityiskasvatukseen on panostettu, sillä erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä sekä haasteet ovat lisääntyneet. Kasvavana tuen tarvitsijoina ovat aggressiivisesti käyttäytyvät lapset.

Kouluille suunnattiin kysely oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytössä olevista oppilashuoltopalveluista. Koettiin, että koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma on toteutunut ja käytännöt sekä kehittäminen on sujunut suhteellisen hyvin. Henkilöresurssia tarvittaisiin enemmän, sillä sekä oppilaat että perheet tarvitsevat runsaasti tukea.

Avoimen varhaiskasvatustoiminnan ryhmät ovat olleet täynnä. Uutena toimintana leikkikenttäparkki-, perhe- ja retkipäivät sekä erilaiset tapahtumat ovat olleet suosittuja. Avoin varhaiskasvatus on mukana myös Perhekahvilassa, joka aloitti lokakuussa kumppanuustalo Hilmassa.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa on järjestetty kahdeksalla koululla. Henkilökuntaa on jouduttu lisäämään syyskaudella sekä oppilaiden että tuen tarpeen lisääntyessä.

Kaupunkikehityksen palvelualue

Toimielin	KAUPUNKIKEHITYSVALIOKUNTA
Tulosalue	Elinkeino- ja vetovoimapalvelut
Tulosyksiköt	Elinkeinopalvelut, Maaseutupalvelut, Vetovoimapalvelut, Liikuntapalvelut
Talousarvion sitovuus	Toimintakate
Vastuuhenkilö	Kaupunkikehitysjohtaja
Tehtävä	Elinkeinoelämän kehityshankkeiden tukeminen ja toimivien ratkaisujen etsiminen kumppanuuksien ja seutuyhteistyön avulla.
	Tavoitteena on luoda menestymisedellytyksiä paikkakunnalla jo oleville ja sinne aikoville yrityksille.
	Uusien työpaikkojen syntymiseen panostetaan voimakkaasti markkinointiin. Luodaan mahdollisimman hyvät edellytykset ja valmiudet monipuolisen tonttitarjonnan aikaansaamiseksi onnistuneen maankäytön ja ajan tasaisen kaavoituksen avulla.
	Kaupunkilaisille ja vierailijoille järjestetään monipuolista kulttuuri- ja tapahtumatarjontaa sekä hyvät puitteet urheilun, liikunnan ja vapaa-ajan viettoon.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Elinkeino- ja vetovoimapalveluiden toimintakate ei heikkene.	Toimintakate M€	5,4	5,9
		-elinkeinopalvelut €/as	55	80
		-maaseutupalvelut €/ha (tukikelpoinen pinta-ala)	18	11
		-vetovoimapalvelut €/as.	82	81
		-liikuntapalvelut €/as.	119	122
Arviointi:		Vuonna 2016 markkinointi kuului hallintopalveluihin ja vuonna 2018 elinkeinopalveluihin. Tämän vuoksi elinkeinopalveluiden €/asukas ei ole vertailukelpoinen.		
		Maaseutupalveluiden eurot/ha vähenemiseen on vaikuttanut toimintojen tehostuminen sekä siirtyminen yhden toimiston malliin.		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.	
Elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja maaseudun elinvoimaisuuden vahvistaminen	Elinvoiman vahvistaminen/-Cursor yhteistyö ja yritysneuvonta. Uudet yritykset ja työpaikat hanketoiminnan ja myynti- ja markkinointitoimenpiteiden avulla.	Kontaktien määrä/asiakkaiden määrä kpl	597 (tilanne 30.6.17)	1 253	
		Perustetut uudet yritykset kpl	39 (tilanne 30.6.17)	84	
		Kertoimella 2,3 las-kettu työpaikkaluku - lisäys kpl	90 (tilanne 30.6.17)	193	
		Cursorin kautta perustetut yritykset kpl	15 (tilanne 30.6.17)	23	
		-prosenttia perustetuista käyttänyt palvelua %	38 (tilanne 30.6.17)	27	
	Työpaikkojen kokonaismäärän lisääntyminen	Työpaikkamäärän kehitys kpl	6 722 (Tilastokeskus 2014)	6 409 (Tilastokeskus 2016)	
		Uudet yritykset, nettolisäys kpl	27	21	
	Matkailun kasvu ja vetovoimainen tapahtumatarjonta. Kävijöiden määrä vaihtelee vuorovuosin Tattoon takia.	Risteilijävieraat kpl	2 050 (tilanne 30.6.17)	173	
		Tax free myynti €	1 698 000 (tilanne 30.6.17)	3 100 000	
		Tax free kasvu edelliseen vuoteen verrattuna %	39 (tilanne 30.6.17)	0 %	
		Messut ja myyntitapahtumat kpl	7 (tilanne 30.6.17)	66	
		Tapahtumissa vierailevien määrä kpl	222 510	225 039	
	Arviointi:	Uusien yritysten nettolisäys vuonna 2018 koko seudulla oli 36 kpl, josta Haminan osuus oli 21 kpl.			

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
511 Elinkeino- ja vetovoimapalvelut						
Toimintatulot	1 631 753	2 250 600	15 000	2 265 600	2 338 990	-73 390
Myyntituotot	604 201	389 000	-600 000	-211 000	326 738	-537 738
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	215 444	327 700	15 000	342 700	388 359	-45 659
Muut toimintatuotot	812 109	1 533 900	600 000	2 133 900	1 623 893	510 007
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-7 108 393	-7 571 500	-695 000	-8 266 500	-8 199 770	-66 730
Henkilöstömenot	-2 294 420	-2 226 800	-245 000	-2 471 800	-2 434 825	-36 975
Palveluiden ostot	-2 272 983	-2 727 000	-370 000	-3 097 000	-3 043 723	-53 277
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-210 021	-252 500		-252 500	-256 924	4 424
Avustukset	-211 000	-222 000	-80 000	-302 000	-306 983	4 983
Muut toimintamenot	-2 119 970	-2 143 200		-2 143 200	-2 157 316	14 116
Toimintakate	-5 476 640	-5 320 900	-680 000	-6 000 900	-5 860 780	-140 120
Toimintakate €/asukas	-267,2	-262,2		-295,7	-288,8	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytys erät	-429 351	-424 100		-424 100	-434 800	10 700
Suunnitelmapoistot	-187 925	-268 200		-268 200	-246 034	-22 166
Yhteensä	-6 093 916	-6 013 200	-680 000	-6 693 200	-6 541 614	-151 586

Talousarviomuutoksina oli käsitelty joukkoliikenteen määrärahan kasvattaminen sekä työllistämismäärärahojen ja varhaiseläkemaksujen siirto konsernipalveluista.

Henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin lisättiin myös määrärahaa.

Hamina Tattoo - tapahtuma onnistui erinomaisesti ja muutenkin tapahtumakaupungin status vahvistui.

Haminan uuden kaupunginosan, Tervasaaren toteuttaminen eteni, ensimmäinen rakennushanke lähti liikkeelle yksityisen päiväkodin rakentamisella. 60 - paikkainen päiväkotikoti valmistuu syksyllä 2019. Tervasaaren yleisten alueiden, kuten puiston, uimarannan, katujen, laitureiden ja rantapromenadien rakentaminen tehdään etu painoitteisena.

Lippumaailma- hanke eteni lippupuistojen toteuttamisella RUK:n puiston ja Lipputornin puiston alueille sekä 100 - metrisen, teräksisen lipputangon hankinnalla.

Pesäpallokentän stadionin ja parkkialueen asfaltointikustannusten katteeksi siirrettiin elinkeino- ja vetovoimapalvelujen investoinneista skeittipuistoon varattu määräraha.

Pesäpallostadionin katsomoiden kunnostustöitä tehtiin vaihtamalla n. 1.500 kpl kuppi - istuimia.

Tarmolan kuntoradan viiden kilometrin osuutta on peruskunnostettu ja valaistusta uusittu.

Liikuntapalveluissa on käytössä Timmi-tilanvarausohjelma.

Liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelma hyväksyttiin kaupunkikehitysvaliokunnassa 24.5.2018.

Toimielin	KAUPUNKIKEHITYSVALIOKUNTA
Tulosalue	Kaupunkisuunnittelu
Tulosityksiköt	Kaavoitus, Maankäyttö
Talousarvion sitovuus	Toimintakate
Vastuuhenkilö	Kaupunginarkkitehti

Tehtävä Kaupunkiseutua suunnitellaan toimivaksi, viihtyisäksi ja ekotaloudellisesti kestäväksi. Huolehditaan kaupungin maapolitiikan valmistelusta, kaavoituksesta, tontitarjonnasta, kiinteistönmuodostuksesta sekä mittaus- ja kartastopalveluista.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Kaupunkisuunnittelun toimintakate vahvistuu vuokratuottojen ja tonttien myyntivoittojen kautta. Tavoite 0,1 M€:n parannus.	Toimintakate M€	5,6 7,2 (v.2017)	6,5
Arviointi:	<p>Lähtötason (vuosi 2017) korkeutta selittää vuonna 2017 maksettu maankäyttösopimuksen 1,55 M€ kertasuoritus.</p> <p>Vuoden 2018 ennustettua korkeampaa toteumaa selittää sataman alueen erään vuokralaisen vuokrarästien lyhentäminen ja paluu normaaliin vuokranmaksuun yhteensä n. 0,55 M€ vuonna 2018. Vuokrien lykkääminen on perustunut kaupunginhallituksen päätökseen. Lisäksi vuoden 2018 toteumaa nostaa erään sataman alueen vuokralaisen konkurssipesän maksamat vuokrarästit 0,2 M€. Osittain kyse on siis kertaeristä, jotka eivät toistu jatkossa saman suuruisina.</p> <p>Toimintakatteen kehityksessä ei muita suuria poikkeamia.</p>			

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.	
Viihtyisä ja turvallinen elin- ja kaupunkiympäristö	Asumiselle ja yritystoiminnalle varmistetaan monipuolinen tonttivaranto ja edellytykset laajentumiseen.	Vuoden aikana lainvoiman saaneet uudet muutetut kaavat:			
		yleiskaavat ha/kpl	0	1/1	
		asemakaavat ha/kpl	1/4	165/9	
		ranta-asemakaavat ha/kpl	0	3/1	
	Tonttimarkkinoinnin tehostaminen. Kymenlaakson karttapalveluun on avattu web-se-lain-pohjainen esittely.	Luovutetut tontit (ml. vuokraus):			
		- pientalotontit kpl	4	3	
-kerrostalo-tontit kpl		0	0		
-teollisuus- ja yritystontit ha		0	1,5		
Teollisuus ja liike-tonttien tarjonnassa tehdään yhteistyötä Cursor Oy:n kanssa.	-vuokralle annettujen maa- ja vesialojen pinta-ala ha	1 048	1 049		

Vetovoimainen asuminen merellistä Tervasaaren kaupunginosaa hyödyntäen. Vuonna 2018 on suunnitelmassa yksityisen päiväkodin ja kevyen hoivan asuntojen rakentaminen.	Uusien päiväkotipaikkojen määrä kpl	0	0
	Uusien hoiva-asuntojen määrä kpl	0	0
	Muut valmistuneet asunnot kpl	0	0
Arviointi:	<p>Tervasaarelle valmistuu uusi 60 - paikkainen, yksityinen päiväkoti syksyllä 2019.</p> <p>Kaksi kerrostalotonttia on varattu jatkosuunnittelua varten. Hankkeet käynnistyvät todennäköisesti syksyllä 2019. Asuntoja valmistuu arviolta yhteensä 90 kpl.</p> <p>Yleisesti tonttikysyntä on hieman piristynyt, mutta ei ole johtanut vielä luovutusten kasvuun.</p>		

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
515 Kaupunkisuunnittelu						
Toimintatulot	8 559 502	7 076 800	350 000	7 426 800	7 671 641	-261 341
Myyntituotot	456 195	495 300		495 300	629 977	-134 677
Maksutuotot	1 580 606	40 000		40 000	51 016	-11 016
Tuet ja avustukset					5 731	-5 731
Muut toimintatuotot	6 522 701	6 525 000	350 000	6 875 000	6 984 916	-109 916
Valmistus omaan käyttöön	38 695	16 500		16 500	28 199	-11 699
Toimintamenot	-1 200 594	-1 245 900		-1 245 900	-1 107 073	-138 827
Henkilöstömenot	-805 400	-833 200		-833 200	-802 515	-30 685
Palveluiden ostot	-200 366	-288 200		-288 200	-187 556	-100 644
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 183	-37 000		-37 000	-38 534	1 534
Avustukset						0
Muut toimintamenot	-167 645	-87 500		-87 500	-78 468	-9 032
Toimintakate	7 397 602	5 830 900	350 000	6 180 900	6 592 766	-411 866
Toimintakate €/asukas	361,0	287,3		304,5	324,8	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-95 245	-78 500		-78 500	-83 455	4 955
Suunnitelmapoistot	-812 338	-708 700		-708 700	-715 433	6 733
Yhteensä	6 490 019	5 043 700	350 000	5 393 700	5 793 878	-400 178

Talousarviomuutoksena oli käsitelty Sataman alueen viiden yrityksen maanvuokrien laskutus takautuvasti vuosilta 2014–2016. Tämä lisäsi toimintatuloja.

Toimielin
Tulosalue
 Tulosityksiköt
 Talousarvion sitovuus
 Vastuuhenkilö

KAUPUNKIKEHITYSVALIOKUNTA
Tilapalvelut
 Toimitilat
 Toimintakate
 Tilapalvelupäällikkö

Tehtävä

Kaupungin toimitiloista huolehtiminen asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti, jotta kaupungin palvelualueilla on käyttötarpeen ja taloudellisten resurssien mukaiset toimitilat ja kiinteistöomaisuuden arvo säilyy.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Tilatalouden parantaminen. Korjausvelkaa hallitaan suunnitelmallisilla peruskorjauksilla ja käytöstä poistuneiden rakennusten aktiivisella myynnillä tai purkamisella.	Korjausvelan laskennallinen kokonaismäärä M€	15,7	18,9
		Myytyjen rakennusten määrä/kpl	3	0
		Tilamäärän nettomuutos hu-m ²	+669	-1 577
		Kaupungin rakennusomaisuus hu-m ²	109 500	107 757
		Myyntiä tai purkua odottavien rakennusten osuus % Tavoite on alle 10 %	11	9,5
	Tuottavuus	Toimitilakustannukset (sis. poistot) keskimäärin €/m ²	8,22	8,99
		Omassa käytössä olevien tilojen sisäinen vuokra keskimäärin €/m ²	7,48	7,84
Arviointi:	<p>Korjausvelan määrä on saatu Trellumin raportilta.</p> <p>Kaupungin omistamien ja palvelukäytössä olevien kiinteistöjen peruskorjaukseen tai uudisrakentamiseen on tarpeen saada lisää määrärahoja tulevina vuosina ja kaupungille tarpeettomien kiinteistöjen realisointia tulee jatkaa uuden Kiinteistöohjelman mukaisesti.</p>			

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	Oikea osaaminen oikeassa paikassa, jonka takaavat onnistuneet rekrytoinnit, käytännönläheinen perehdyttäminen ja koulutus, uusien toimintamallien omaksuminen, osallistuva esimiestyö, tinkimättömyys työturvallisuudessa sekä kannustava palkkaus.	Kouluspäivien määrä pv/hlö Tavoite 3 pv	0,26	0,77
		Sairauspoissaolojen määrä pv/hlö	27,1	13,31
		Työtaturmien määrä pv/hlö	0,59	1,85
Arviointi:	<p>Kaupungin järjestämiin sisäisiin koulutuksiin on osallistuttu hieman edellisvuotta enemmän.</p> <p>Kouluspäiviin osallistui 50 % henkilöstöstä. Kouluspäivät toteutuivat 1–2 pv/henkilö.</p> <p>Sairauspoissaolot ovat vähentyneet ikärakenteen ja henkilöstömuutosten myötä.</p> <p>Työturvallisuuteen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota.</p>			

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
522 Tilapalvelut						
Toimintatulot	9 540 569	9 894 900	406 000	10 300 900	10 112 892	108 008
Myyntituotot	127 097	84 600		84 600	109 251	-24 651
Maksutuotot	16 664	15 000		15 000	18 543	-3 543
Tuet ja avustukset	54 365	69 000		69 000	95 703	-26 703
Muut toimintatuotot	9 342 444	9 646 300	406 000	10 052 300	9 889 395	162 905
Valmistus omaan käyttöön	106 737	80 000		80 000	142 315	-62 315
Toimintamenot	-8 424 049	-8 235 700	-443 000	-8 678 700	-8 833 895	155 195
Henkilöstömenot	-1 329 967	-1 286 700	-43 000	-1 329 700	-1 337 074	7 374
Palveluiden ostot	-1 775 364	-1 402 600	-400 000	-1 802 600	-2 494 902	692 302
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 979 955	-3 115 900		-3 115 900	-2 933 882	-182 018
Avustukset						0
Muut toimintamenot	-2 338 764	-2 430 500		-2 430 500	-2 068 037	-362 463
Toimintakate	1 223 257	1 659 200	-37 000	1 622 200	1 421 312	200 888
Toimintakate €/asukas	59,7	81,7		79,9	70,0	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-123 045	-114 900		-114 900	-118 428	3 528
Suunnitelmapoistot	-3 653 577	-3 335 900	100 000	-3 235 900	-2 877 225	-358 675
Yhteensä	-2 553 364	-1 791 600	63 000	-1 728 600	-1 574 341	-154 259

Talousarviomuutoksina oli käsitelty varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista.

Sisäisten vuokrien tuloa on lisätty tilajärjestelyjen ja hintojen tarkistamisen vuoksi.

Rakennusten kunnossapitoon meni odotettua enemmän määrärahaa sisäilma- ja vahinkokorjausten vuoksi. Vahinkokorjauksia tehtiin kaupungintalolla, Summan koululla, Poitsilan koululla ja terveysasemalla.

Toimielin
Tulosalue
Tulosityksiköt
Vastuuhenkilö

KAUPUNKIKEHITYSVALIOKUNTA
Aluepalvelut
Liikennealueet ja varikko, Viheralueet
Kaupungininsinööri

Tehtävä

Kaupungin yleisistä alueista huolehtiminen laadukkaasti ja kustannustehokkaasti sekä kaupunkiympäristön turvallisuuden ja viihtyisyyden ylläpito ja kehittäminen, jotta infrastruktuurin arvo säilyy.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Aluepalveluiden toimintakate ei heikkene.	Toimintakate M€	-2,3 M€	-1,5
		- liikenneväylien ylläpito €/km	4 854 5 466 (v. 2017)	5 253
		- puistojen ja viheralueiden ylläpito €/ha	1 600	1 550
		- leikkipaikkojen ylläpito €/paikka	3 100	3 400
		- uimapaikkojen ylläpito €/paikka	7 583 6 014 (v. 2017)	9 854
		- venepaikkojen ylläpito keskimäärin €/paikka	134 158 (v. 2017)	125
Arviointi:		<p>Liikenneväylien ylläpidon kustannuksiin vaikuttaa mm. erilaiset talvi- ja kesäkaudet.</p> <p>Uimapaikkojen puhtaanapito ja bajamajojen ylläpito lisäsivät kustannuksia. Palvelutasovaatimukset, laatu- ja turvallisuusmääräykset ovat tiukentuneet ja uudet vaatimukset lisäävät käyttökustannuksia.</p> <p>Laitureiden kunnossapitoa on tehty.</p> <p>Savilahden uimapaikka on rakennettu vuonna 2016.</p> <p>Uimapaikkoja on kahdeksan.</p> <p>Tervasaaren vierasvenesatamaan rakennettiin uusia venepaikkoja.</p>		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	Oikea osaaminen oikeassa paikassa, jonka takaavat onnistuneet rekrytoinnit, käytännölläheinen perehdyttäminen ja koulutus, uusien toimintamallien omaksuminen, osallistuva esimiestyö, ajanmukaiset työtilat ja -välineet, tinkimättömyys työturvallisuudessa sekä kannustava palkkaus.	Kouluspäivien määrä pv/hlö Tavoite 3 pv	0,48	0,83
		Sairauspoissaolojen määrä pv/hlö	18,9	4,34
		Työtapaturmien määrä pv/hlö	0,02	0,07
Arviointi:		Kouluspäiviin osallistui 52 % henkilöstöstä. Kouluspäivät toteutuivat 1–3 pv/henkilö.		

	Sairauspoissaolojen keskiarvoa lisää muutaman henkilön pidempi sairausloma. Työtaturma oli sattunut yhdelle henkilölle.
--	--

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Viihtyisä ja turvallinen elin- ja kaupunki ympäristö	Rantojen käytön, Tervasaaren laiturialueen ja Oolanninpuiston yleissuunnitelmien toteuttaminen	Toteuttaminen on alkanut 1.3.2018 Vierasvenepaikkojen määrä kpl Tavoite 15 uutta paikkaa		Toteutunut 28 (17 uutta paikkaa)
	Kaupungin sisääntuloteiden liikenneviheralueiden hoitotason parantaminen	Palvelutasomäärittely Kaakkois-Suomen Ely-Keskuksen kanssa tehty ja sopimukset päivitetty 1.2.2018		Hoitovastuusta Maantiellä 170 väli Summa-Pitäjänsaari sovittu Kaakkois-Suomen Ely-Keskuksen kesken (Kaupunkikehitysvaliokunta 22.2.18 § 14)
Arviointi:		Vierasvenepaikkojen määrä on toteutunut arvioitua suurempana.		

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
531 Aluepalvelut						
Toimintatulot	1 474 458	1 538 900	100 000	1 638 900	1 617 575	-115 675
Myyntituotot	731 815	667 600	100 000	767 600	830 986	-63 386
Maksutuotot						0
Tuet ja avustukset	22 746	19 800		19 800	22 884	-3 084
Muut toimintatuotot	719 897	714 500		714 500	763 705	-49 205
Valmistus omaan käyttöön	182 332	137 000		137 000	153 326	-16 326
Toimintamenot	-4 203 373	-4 532 500	213 000	-4 319 500	-4 202 365	-117 135
Henkilöstömenot	-1 441 274	-1 527 200	-87 000	-1 614 200	-1 597 509	-16 691
Palveluiden ostot	-1 612 424	-1 737 100	210 000	-1 527 100	-1 167 605	-359 495
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-587 500	-663 100	90 000	-573 100	-660 070	86 970
Avustukset	-174 702	-215 000		-215 000	-192 047	-22 953
Muut toimintamenot	-387 473	-390 100		-390 100	-585 135	195 035
Toimintakate	-2 546 584	-2 993 600	313 000	-2 680 600	-2 431 465	-249 135
Toimintakate €/asukas	-124,3	-147,5		-132,1	-119,8	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-126 540	-125 400		-125 400	-129 066	3 666
Suunnitelmapoistot	-2 680 864	-2 683 900	100 000	-2 583 900	-2 570 092	-13 808
Yhteensä	-5 353 988	-5 802 900	413 000	-5 389 900	-5 130 623	-259 277

Talousarviomuutoksina oli käsitelty varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista. Alueiden kunnossapidon ja haja-asutusalueiden vesihuollon määrärahoja pienennettiin.

Ekomaksun käyttöönotto lisäsi toimintatuloja 100.000 eurolla.

Toimielin	LUPAVALIOKUNTA
Tulosalue	Ympäristön ja rakentamisen valvonta
Tulosyksiköt	Ympäristötoimi, Rakennusvalvonta
Talousarvion sitovuus	Toimintakate
Vastuuhenkilö	Ympäristöpäällikkö

Tehtävä Seudullisen ympäristön- ja terveydensuojelun edistäminen ja valvonta sekä elintarvikevalvonta ja eläinlääkintähuolto. Kaavoituksen toteutumisen valvonta sekä ympäristöön sopeutuvan, laadukkaan rakentamisen edistäminen Haminaassa.

Sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari 2018	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	Ympäristötoimen toimintakate ei heikkene.	Toimintakate M€	-0,326	-0,292
		Luvat, ilmoitukset ja tarkastukset, määrä kpl	930	814
	Rakennusvalvonnan toimintakate ei heikkene.	Toimintakate M€	-0,105	-0,105
		Lupamaksutulosten peittävyys toiminnan menoista %	13	16
		Myönnettyt luvat kpl	277	368
Arviointi:	Rakennusvalvonnan lupien tilastointitapa on muuttunut vuoden aikana. Vertailua ei voida tehdä. Koko vuoden luvuissa ovat mukana kaikki rakennusvalvonnan päätökset.			

Talousarvion toteutuminen

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
540 Ympäristön ja rakentamisen valvonta						
Toimintatulot	442 005	534 500		534 500	675 196	-140 696
Myyntituotot	321 181	389 500		389 500	511 820	-122 320
Maksutuotot	120 824	145 000		145 000	163 376	-18 376
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön	26 087				4 191	
Toimintamenot	-1 052 271	-1 020 500	-80 000	-1 100 500	-1 075 741	-24 759
Henkilöstömenot	-887 835	-854 500	-80 000	-934 500	-913 717	-20 784
Palveluiden ostot	-112 817	-124 900		-124 900	-108 614	-16 286
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 717	-9 900		-9 900	-16 911	7 011
Avustukset						
Muut toimintamenot	-33 902	-31 200		-31 200	-36 500	5 300
Toimintakate	-584 179	-486 000	-80 000	-566 000	-396 355	-169 645
Toimintakate €/asukas	-28,5	-23,9		-27,9	-19,5	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytserät	-66 988	-86 500		-86 500	-91 355	4 855
Suunnitelmapoistot	-7 196	-2 800		-2 800	-2 767	-33
Yhteensä	-658 363	-575 300	-80 000	-655 300	-490 477	-164 823

Talousarviomuutoksina oli käsitelty varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista.

Ekologinen Hamina -strategisen tavoitteen toteuttamisohjelma on työstetty hyväksymiskäsittelyyn kaupungin

Hinku-työryhmässä. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun henkilöresurssit ovat olleet tiukalla. Kotkan kaupungin kanssa tehtiin sopimus eläinsuojeluvalvonnan yhteistyöstä.

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
KAUPUNKIKEHITYS YHTEENSÄ						
Toimintatulot	21 648 287	21 295 700	871 000	22 166 700	22 744 323	-577 623
Myyntituotot	2 240 488	2 026 000	-500 000	1 526 000	2 408 771	-882 771
Maksutuotot	1 718 094	200 000		200 000	232 935	-32 935
Tuet ja avustukset	292 554	416 500	15 000	431 500	512 678	-81 178
Muut toimintatuotot	17 397 151	18 419 700	1 356 000	19 775 700	19 261 909	513 791
Valmistus omaan käyttöön	353 851	233 500		233 500	328 029	-94 529
Toimintamenot	-21 988 681	-22 606 100	-1 005 000	-23 611 100	-23 418 845	-192 255
Henkilöstömenot	-6 758 896	-6 728 400	-455 000	-7 183 400	-7 085 640	-97 760
Palveluiden ostot	-5 973 953	-6 279 800	-560 000	-6 839 800	-7 002 399	162 599
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 822 376	-4 078 400	90 000	-3 988 400	-3 906 320	-82 080
Avustukset	-385 702	-437 000	-80 000	-517 000	-499 031	-17 969
Muut toimintamenot	-5 047 754	-5 082 500		-5 082 500	-4 925 455	-157 045
Toimintakate	13 457	-1 310 400	-134 000	-1 444 400	-674 522	-769 878
Toimintakate €/asukas	0,7	-64,6		-71,2	-33,2	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-841 169	-829 400		-829 400	-857 104	27 704
Suunnitelmapoistot	-7 341 900	-6 999 500		-6 799 500	-6 411 551	-387 949
Yhteensä	-8 169 612	-9 139 300	66 000	-9 073 300	-7 943 178	-1 130 122

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	22 693 600	1 190 000	23 883 600	24 045 478	161 878
Myyntitulot	3 335 100	40 000	3 375 100	3 480 293	105 193
Maksutulot	6 637 900	100 000	6 737 900	6 784 701	46 801
Tuet ja avustukset	1 706 200		1 706 200	1 836 114	129 914
Muut toimintatulot	11 014 400	1 050 000	12 064 400	11 944 370	-120 030
Valmistus omaan käyttöön	233 500		233 500	328 029	94 529
Toimintamenot	-134 715 400	-2 636 000	-137 351 400	-138 736 594	-1 385 194
Henkilöstömenot	-57 440 300	-888 000	-58 328 300	-57 962 922	365 378
Palkat ja palkkiot	-44 641 100	-758 600	-45 399 700	-45 578 985	-179 285
Henkilösivukulut	-12 799 200	-129 400	-12 928 600	-12 383 938	544 662
Eläkekulut	-10 627 900	-105 100	-10 733 000	-10 779 056	-46 056
Muut henkilösivukulut	-2 171 300	-24 300	-2 195 600	-1 604 882	590 718
Palvelujen ostot	-56 971 600	-1 257 000	-58 228 600	-59 494 825	-1 266 225
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 408 700	90 000	-8 318 700	-8 554 210	-235 510
Avustukset	-7 801 800	-548 000	-8 349 800	-8 714 570	-364 770
Muut toimintakulut	-4 093 000	-33 000	-4 126 000	-4 010 068	115 933
Toimintakate	-111 788 300	-1 446 000	-113 234 300	-114 363 087	-1 128 787
Verotulot	82 000 000	-800 000	81 200 000	81 201 970	1 970
Valtionosuudet	36 600 000	600 000	37 200 000	37 356 806	156 806
Rahoitustulot ja -menot	2 114 000	200 000	2 314 000	2 481 554	167 554
Korkotulot	571 000		571 000	567 066	-3 934
Muut rahoitustulot	2 005 000	200 000	2 205 000	2 257 116	52 116
liikelaitokselta	450 000		450 000	450 000	
Korkomenot	-900 000		-900 000	-773 486	126 514
Muut rahoitusmenot	-12 000		-12 000	-19 142	-7 142
Vuosikate	8 925 700	-1 446 000	7 479 700	6 677 244	-802 456
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 500 000	200 000	-7 300 000	-6 747 221	552 779
Arvonalentumiset				-112 894	-112 894
Satunnaiset erät					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	1 425 700	-1 246 000	179 700	-182 871	-362 571
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tilikauden yli-/alijäämä	1 425 700	-1 246 000	179 700	-182 871	-362 571

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	69 900 000	-800 000	69 100 000	69 189 883	89 883
Osuus yhteisöveron tuotoista	5 200 000		5 200 000	5 403 894	203 894
Kiinteistövero	6 900 000		6 900 000	6 608 194	-291 806
Verotulot yhteensä	82 000 000	-800 000	81 200 000	81 201 970	1 970

Verovuosi	Tulovero- prosentti	Verotettava tulo milj. eur	Muutos
2005	18,00	286	1,7 %
2006	19,00	298	4,1 %
2007	19,00	317	6,3 %
2008	19,50	331	4,4 %
2009	20,00	323	-2,4 %
2010	20,00	325	0,5 %
2011	20,00	340	4,6 %
2012	20,50	344	1,2 %
2013	20,50	351	2,2 %
2014	21,00	358	1,9 %
2015	21,00	356	-0,5 %
2016	21,00	357	0,3 %
2017	21,00	352	-1,4 %

Kiinteistöveroprosentit

- yleinen	1,25 %
- vakituinen asuinrakennus	0,55 %
- muu asuinrakennus	1,15 %
- yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
- voimalaitos	2,85 %

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	38 700 000	600 000	39 300 000	39 287 089	-12 911
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 100 000		-2 100 000	-1 930 283	169 717
Valtionosuudet yhteensä	36 600 000	600 000	37 200 000	37 356 806	156 806

Investointien toteutuminen

Konsernipalvelujen investoinnit

Tulosalue
Toimielin
Vastuuhenkilö

Konsernijohto
Kaupunginhallitus
Kaupunginjohtaja

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
510 Konsernijohto						
Menot	-39 287		-48 000	-48 000	-56 765	8 765
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	366 639		379 800	379 800	380 200	
Netto	327 351		331 800	331 800	323 435	8 365

Menot koostuvat Raatihuoneen kalustuksesta ja esitystekniikasta, tulot HaminaKotka Satama Oy:n SVOP-palautuksista ja Saimaa Capital Oy:n osakkeiden myynnistä.

Tulosalue
Toimielin
Vastuuhenkilö

Konsernipalvelut
Kaupunginhallitus
Konsernipalvelujohtaja

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
520 Konsernipalvelut						
Menot	-120 284	-150 000		-150 000	-56 441	-93 559
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-120 284	-150 000		-150 000	-56 441	-93 559

ICT-hankinnoissa oli varauduttu sähköisten palveluiden, raportointivälineiden ja dokumenttien hallinnan kehittämiseen.

Hankkeet eivät toteutuneet suunnitellusti.

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Konsernipalvelut yhteensä						
Menot	-159 572	-150 000	-48 000	-198 000	-113 206	-84 794
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	366 639				380 200	
Netto	207 067	-150 000	331 800	181 800	266 994	-85 194

Hyvinvointipalvelujen investoinnit

Tulosalue

Toimielin

Vastuhenkilö

Terveyspalvelut

Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta

Terveyspalvelujen päällikkö

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
540 Terveyspalvelut						
Menot		-114 000		-114 000	-39 750	-74 250
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	9 370					
Netto	9 370	-114 000		-114 000	-39 750	-74 250

Hankinnat käsittivät suun terveydenhuollon laitehankinnan ja kalustehankintoja.

Tulosalue

Toimielin

Vastuhenkilö

Ikäihmisten palvelut

Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta

Ikäihmisten palvelujen päällikkö

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
541 Ikäihmisten palvelut						
Menot					-51 967	51 967
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	9 370				-51 967	51 967

Hankinnat käsittivät lääkkeenjakoautomaattien hankinnan kotihoidon käyttöön ja kalustehankintoja.

Tulosalue

Toimielin

Vastuhenkilö

Sosiaalipalvelut

Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta

Sosiaalipalvelujen päällikkö

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
550 Sosiaalipalvelut						
Menot					-11 298	11 298
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	9 370				-11 298	11 298

Hankinnat käsittivät kalustehankintoja.

Tulosalue
Toimielin
Vastuuhenkilö

Hyvinvoinnin edistäminen
Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta
Hyvinvointipalvelujen päällikkö

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
568 Hyvinvoinnin edistäminen						
Menot	-250 017	-50 000	50 000			
Rahoitusosuudet	55 100					
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-194 917	-50 000	50 000			

Hankinnat käsittivät pääkirjaston lajittelevan palautusautomaatin ja uuden palvelutiskin. Hankinnat toteutettiin leasing-rahoituksella.

Tulosalue
Toimielin
Vastuuhenkilö

Ruoka- ja puhtauspalvelut
Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta
Ruoka- ja puhtauspalvelujen päällikkö

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
551 Ruoka- ja puhtauspalvelut						
Menot		-10 000		-10 000		-10 000
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto		-10 000		-10 000		-10 000

Laitteiden uusimista ei tehty.

Tulosalue
Toimielin
Vastuuhenkilö

Lasten ja nuorten palvelut
Lasten ja nuorten palvelujen valiokunta
Opetuspäällikkö

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
565 Lasten ja nuorten palvelut						
Menot	-215 425	-250 000		-250 000	-249 936	-64
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-215 425	-250 000		-250 000	-249 936	-64

Hankinnat käsittivät koulujen Chromebookit.

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
575 Alakaupungin yhtenäiskoulun ensikertainen kalustus						
Menot		-750 000	650 000	-100 000	-128 909	28 909
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto		-750 000		-100 000	-128 909	28 909

Hankinnat käsittivät uuden koulun ensikertaisen kalustamisen.

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Hyvinvointipalvelut yhteensä						
Menot	-497 090	-1 174 000	700 000	-474 000	-481 860	7 860
Rahoitusosuudet	55 100					
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-432 621	-1 174 000	700 000	-474 000	-481 860	7 860

Kaupunkikehityksen investoinnit

Tulosalue

Toimielin

Vastuuhenkilö

Elinkeino- ja vetovoimapalvelut

Kaupunkikehitysvaliokunta

Kaupunkikehitysjohtaja

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
580 Elinkeino- ja vetovoimapalvelut						
Menot	-325 111	-405 000	-560 000	-965 000	-821 814	-143 186
Rahoitusosuudet	182 316				-4 078	
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-142 795	-405 000	-560 000	-965 000	-825 892	-139 108

Tulosalueen investoinnit sisältävät pääosiltaan Lippumaa- ilma - hankkeeseen liittyviä investointeja. Suurlippu - hankkeen osalta ne sisältävät 100 metriä korkean, teräksisen lipputangon hankinnan pystytyksineen sekä perustuksineen yhteensä 577 594 euroa sekä lippupuistoihin liittyviä

hankintoja yhteensä 133 250 euroa. Loput hankinnoista koskevat liikuntapalveluiden investointeja yhteensä 115 000 euroa.

Tulosalue

Toimielin

Vastuuhenkilö

Kaupunkisuunnittelu

Kaupunkikehitysvaliokunta

Kaupunginarkkitehti

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
604 Maanhankinta ja tonttipalvelut						
Menot	-823 878	-590 000		-590 000	-660 099	70 099
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	72 492	135 000	-100 000	35 000	184 988	-149 988
Netto	-751 386	-455 000	-100 000	-555 000	-475 111	-79 889

Tulosalueen investoinnit koostuvat lähinnä maa-alueiden osto- ja myyntitapahtumista. Suurimpana yksittäisenä ostona oli teollisuuskiinteistön ostaminen Stora Enso Oyj:lta Summassa 182 110 euroa.

Toinen iso kustannus aiheutui Tervasaaren asemakaavan toteuttamiseen liittyvästä tilusvaihdosta Senaatti Kiinteistöjen kanssa. Tilusvaihdon yhteydessä Lelun alueelle rakennettiin uusi ajoharjoittelurata, jonka kustannukset kirjattiin kaupunkisuunnittelun investoinniksi.

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
610 Peruskorjaus- ja muutostyökohteet						
Menot	-1 302 000	-1 230 000	-100 000	-1 330 000	-1 433 396	103 396
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	67 247	210 000	-210 000			
Netto	-1 234 754	-1 020 000	-310 000	-1 330 000	-1 433 396	103 396

Peruskorjaus- ja muutostyökohteiden poikkeamaan talousarviosta vaikuttivat arvioitua laajempien sisäilmaongelmien korjaustyöt. Reutsinkatu 5:ssä sijaitsevan psykiatrisen poliklinikan sisäilman parantamiseen liittyvät korjaukset laajenivat huomattavasti alkuperäisestä suunnitelmasta. Uuden-Summan koululla päädyttiin tekemään kaupungin omana työnä molempien rakennusten tiivistyskorjaukset.

Jäähallin valaisimien vaihto led-valaisimiin tuli arvioitua kalliimmaksi, lisätyönä uusittiin myös oheistilojen valaistusta. Kaupungintalolla tehtiin LVI-urakoihin ja Linnoituksen päiväkodilla aloitettuun lattiapinnoitteiden vaihtotyöhön ei ollut varauduttu työohjelmassa. Varuskuntakerholla tehtiin esteettömyyteen liittyviä parannustöitä. Bastionin huoltotunnelin myöhäisestä aloitusajankohdasta johtuen siihen suunniteltua määrärahaa jäi käyttämättä.

	Kustannus- arvio	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Kustannus- arviosta käyt. 31.12.
630 Uusi paloasema							
Menot	-3 500 000		-100 000	100 000			
Rahoitusosuudet							
Käyttöomaisuuden myynti							
Netto	-3 500 000		-100 000	100 000			

Paloaseman suunnitteluun varattu määräraha jäi käyttämättä hankkeen aloituspäätöksen siirryttyä vuodelle 2019.

	Kustannus- arvio	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Kustannus- arviosta käyt. 31.12.
644 Alakaupungin yhtenäiskoulu							
Menot	-10 340 000	-3 170 353	-5 691 000		-5 691 000	-6 432 297	-9 747 811
Rahoitusosuudet		219 000	561 000		561 000	571 000	790 000
Käyttöomaisuuden myynti							
Netto	-10 340 000	-2 951 353	-5 130 000		-5 130 000	-5 861 297	-8 957 811

Alakaupungin yhtenäiskoulun kustannukset tulevat alittamaan arvioidun kokonaiskustannusarvion. Vuoden 2018 talousarvioon varattu määräraha ylittyi. Kohteelle on

myönnetty valtionavustusta liikuntasalin osalle 730.000 euroa sekä pihan liikunta- ja leikkipaikoille 60.000 euroa.

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Tilapalvelut yhteensä						
Menot	-4 472 354	-7 021 000		-7 021 000	-7 865 694	844 694
Rahoitusosuudet	219 000	561 000		561 000	571 000	
Käyttöomaisuuden myynti	67 247	210 000	-210 000			
Netto	-4 186 107	-6 250 000	-210 000	-6 460 000	-7 294 694	834 694

Tulosalue
Toimielin
Vastuuhenkilö

Aluepalvelut
Kaupunkikehitysvaliokunta
Kaupungininsinööri

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
650 Aluepalvelut						
Menot	-3 314 456	-3 790 000		-3 790 000	-3 431 925	-358 075
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	77 539				110 050	
Netto	-3 236 916	-3 790 000		-3 790 000	-3 321 875	-468 125

Uusia asuntoalueiden katuja rakennettiin Tervasaaren osa kadusta Lepikönranta, sekä kiertoliittymä sen ja Merikadun risteykseen. Salmenkyläntie rakennettiin myös. Teollisuusalueiden katukohteita ei ollut. Katuja päällystettiin mm. Tallinmäen, Alakaupungin ja Linnoituksen kaupunginosissa. Kouvolantien valaistus uusittiin. Katujen saneerausista valmistuivat Ilmarinkatu ja uuden Pappilansalmen

koulun ympärillä olevat kadut. Ruotsinkylässä saneerattiin myös isoa aluetta, mutta se urakka ei valmistunut 2018. Oolannin puiston rakentaminen jatkui ja Oolannin lampi valmistui sekä puiston pohjoisimmat osat valmistuivat. Tervasaaren satamalaitureiden osalta valmistui Ramp-sinkariin pengeraallonmurtaja. Kesäpuiston leikkipaikalla uusittiin myös välineitä.

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Kaupunkikehitys yhteensä						
Menot	-9 061 331	-11 806 000	-560 000	-12 366 000	-12 779 532	413 532
Rahoitusosuudet	401 316	561 000		561 000	566 922	-5 922
Käyttöomaisuuden myynti	217 278	345 000	-310 000	35 000	295 038	-260 038
Netto	-8 442 737	-10 900 000	-870 000	-11 770 000	-11 917 572	147 572

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Investoinnit yhteensä						
Menot	-9 717 993	-13 130 000	92 000	-13 038 000	-13 374 597	336 597
Rahoitusosuudet	456 416	561 000		561 000	566 922	-5 922
Käyttöomaisuuden myynti	593 285	345 000	69 800	414 800	675 238	-260 438
Netto	-8 668 292	-12 224 000	161 800	-12 062 200	-12 132 437	70 237

Rahoitusosan toteutuminen

Verotulot

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Verotulot						
Verotulot	82 553 131	82 000 000	-800 000	81 200 000	81 201 970	-1 970
Verotulot €/asukas	4 028	4 010		4 001	4 001	

Valtionosuudet

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Valtionosuudet						
Valtionosuudet	37 409 911	36 600 000	600 000	37 200 000	37 356 806	-156 806
Valtionosuudet €/asukas	1 825	1 790		1 833	1 841	

Rahoitustuotot ja -kulut

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Rahoitustuotot ja -kulut						
Rahoitustuotot	2 165 279	2 576 000	200 000	2 776 000	2 824 183	-48 183
Rahoituskulut	-895 832	-912 000		-912 000	-792 629	-119 371
Netto	1 269 447	1 664 000	200 000	1 864 000	2 031 554	-167 554
Rahoitustuotot ja -kulut €/asu	62	81		92	100	

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Korvaus peruspääomasta						
Korvaus peruspääomasta	450 000	450 000		450 000	450 000	

Haminan Vesi -liikelaitoksen peruspääomasta perittiin euromääräinen korvaus, joka on n. 3,4 % laitoksen peruspääomasta.

Antolainojen muutokset

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Antolainojen muutokset						
Lisäykset	-99 136	-353 000	-333 000	-686 000	-157 873	-528 127
Vähennykset	162 764	200 000		200 000	268 867	-68 867
Nettomuutos	63 628	-153 000	-333 000	-486 000	110 994	-596 994

Yhdistyksille myönnettyjä puskurilainoja lyhennettiin 71.400 eurolla ja uusia lainoja myönnettiin 124.475

eurolla. Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan valokuitu-verkkohanke siirtyi toteutettavaksi seuraavana vuonna.

Pitkäaikaisten lainojen muutos

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Pitkäaik. lainojen muutokset						
Lisäykset	13 000 000	15 000 000		15 000 000	15 000 000	0
Vähennykset	-11 976 727	-12 200 000	-1 000 000	-13 200 000	-13 199 548	-452
Nettomuutos	1 023 273	2 800 000	-1 000 000	1 800 000	1 800 452	-452

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin alkuperäistä arviota enemmän lainojen uudelleen järjestelyllä.

Rahoitus yhteensä

	Tp 2017	Ta 2018	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2018	Poikkeama
Rahoitus yhteensä						
Rahoitustulot	13 612 764	136 826 000	0	136 826 000	137 101 826	-275 826
Rahoituskulut	-12 075 864	-13 465 000	-1 333 000	-14 798 000	-14 150 050	-647 950
Netto	1 536 901	123 361 000	-1 333 000	122 028 000	122 951 776	-923 776

Talousarvion rahoitusosan toteutuminen

Kaupunki ilman vesiliikelaistosta	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta	8 775 700	-1 413 000	7 362 700	6 795 577	567 123
Vuosikate	8 925 700	-1 446 000	7 479 700	6 677 244	802 456
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset	-150 000	33 000	-117 000	118 334	-235 334
Investointien rahavirta	-12 074 000		-11 945 200	-12 068 481	123 281
Investointimenot	-13 130 000	92 000	-13 038 000	-13 374 597	336 597
Rahoitusosuudet investointimenoihin	561 000		561 000	566 922	-5 922
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	495 000	36 800	531 800	739 194	-207 394
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 298 300	-1 413 000	-4 582 500	-5 272 904	690 404
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-153 000		-486 000	110 994	-596 994
Antolainasaamisten lisäys	-353 000	-333 000	-686 000	-157 873	-528 127
Antolainasaamisten vähennys	200 000		200 000	268 867	-68 867
Lainakannan muutokset	2 800 000	-1 000 000	1 800 000	-1 193 378	2 993 378
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000 000		15 000 000	15 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 200 000	-1 000 000	-13 200 000	-13 199 548	-452
Lyhytaikaisten lainojen muutos				-2 993 830	2 993 830
Muut maksuvalmiuden muutokset	150 000		150 000	1 873 954	-1 723 954
Rahavarojen muutos	-501 300	-2 746 000	-3 118 500	-4 481 333	1 362 833

Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Määrärahat						Tuloarvio					Toimintakate				
	Sitovuus ¹⁾	Alkuperäinen talousarvio	TÄ:n muutokset	TÄ jälkeinen	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	TÄ:n muutokset	TÄ jälkeinen	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	TÄ:n muutokset	TÄ jälkeinen	Toteutuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA																
Tulosalue																
Kaupunginvaltuusto	N	143	90	233	237	4						-143	-90	-233	-237	-4
Tarkastustoimi	N	50		50	37	-13						-50	0	-50	-37	13
Konsernijohto	N	4 166	123	4 289	4 272	-17				13	13	-4 166	-123	-4 289	-4 259	30
Konsernipalvelut	N	5 361	-448	4 913	4 995	82	-484		-484	472	-12	-4 877	448	-4 429	-4 523	-94
Terveyspalvelut	N	40 721	-114	40 607	41 395	788	2 239	200	2 439	2 286	-153	-38 482	314	-38 168	-39 109	-941
Ikäihmisten palvelut	N	20 102	1 859	21 961	22 398	437	3 671	330	4 001	4 111	110	-16 431	-1 529	-17 960	-18 287	-327
Sosiaalipalvelut	N	17 202	570	17 772	18 481	709	740		740	827	87	-16 462	-570	-17 032	-17 654	-622
Ruoka- ja puhtauspalvelut	N	5 711		5 711	6 057	346	5 787		5 787	6 103	316	76	0	76	46	-30
Läsnä ja nuorten koulutuspalvelut	N	16 887	224	17 111	17 257	146	408	200	608	684	76	-16 479	-24	-16 503	-16 573	-70
Varhaiskasvatusta ja tukipalveluita	N	11 915	-275	11 640	11 485	-155	1 018	-5	1 013	1 021	8	-10 897	270	-10 627	-10 464	163
Hyvinvoinnin edistäminen	N	2 898	8	2 906	2 908	2	332		332	317	-15	-2 566	-8	-2 574	-2 591	-17
Elinkeino- ja vetovoimapaivat	N	7 572	695	8 267	8 200	-67	2 251	15	2 266	2 339	73	-5 321	-680	-6 001	-5 861	140
Kaupunkisuunnittelu	N	1 246		1 246	1 107	-139	7 077	350	7 427	7 700	273	5 821	350	6 181	6 593	412
Tilapalvelut	N	8 236	443	8 679	8 834	155	9 895	406	10 301	10 255	-46	1 659	-37	1 622	1 421	-201
Aluepalvelut	N	4 532	-213	4 319	4 202	-117	1 539	100	1 639	1 771	132	-2 993	313	-2 680	-2 431	249
Ympäristön ja rakentamisen valvonta	N	1 021	80	1 101	1 076	-25	534		534	679	145	-487	-80	-567	-397	170
TULOLASKELMÄOSA																
Verotulot	N						82 000	-800	81 200	81 202	2	82 000	-800	81 200	81 202	2
Valtionosuudet	N						36 600	600	37 200	37 357	157	36 600	600	37 200	37 357	157
Korkeusmaksut	N						571		571	567	-4	571	0	571	567	-4
Muut rahotusastot	N						2 455	200	2 655	2 707	52	2 455	200	2 655	2 707	52
Korkeusmaksut	N	900		900	773	-127						-900	0	-900	-773	127
Muut rahotusastot	N	12		12	19	7						-12	0	-12	-19	-7
INVESTINTIOSA																
Hankeryhmä																
Konsernijohto	B		48	48	57	9		380	380	380	0	0	332	332	323	-9
Konsernipalvelut	B	150		150	56	-94						-150	0	-150	-56	94
Terveyspalvelut	B	114		114	40	-74						-114	0	-114	-40	74
Ikäihmisten palvelut	B			0	52	52						0	0	0	-52	-52
Sosiaalipalvelut	B			0	11	11						0	0	0	-11	-11
Ruoka- ja puhtauspalvelut	B	10		10		-10						-10	0	-10	0	10
Läsnä ja nuorten palvelut	B	250		250	250	0						-250	0	-250	-250	0
Hyvinvoinnin edistäminen	B	50	-50	-50		50			0		0	-50	50	0	0	0
Alueupungin koulun kalust.	B	750	-650	100	129	29						-750	650	-100	-129	-29
Elinkeino- ja vetovoimapaivat	B	405	560	965	822	-143			0	-4	-4	-405	-560	-965	-826	139
Maanhankinta- ja tonttipalv.	B	590		590	660	70	135	-100	35	185	150	-455	-100	-555	-475	80
Tilapalvelut	B	1 230	100	1 330	1 433	103	210	-210	0			-1 020	-310	-1 330	-1 433	-103
Uusi palloseura	B	100	-100			0						-100	100	0	0	0
Alueupungin yhteiskoulu	B	5 691		5 691	6 433	742	561		561	571	10	-5 130	0	-5 130	-5 862	-732
Aluepalvelut	B	3 790		3 790	3 432	-358					110	-3 790	0	-3 790	-3 322	468
Ympäristön ja rakentamisen valvonta	B			0		0						0	0	0	0	0
RAHOITUSOSA																
Anto lainaus- ja muutokset																
Antolainasamistuksen lisäykset	N	353	333	686	158	-528						-353	-333	-686	-158	528
Antolainasamistuksen vähenn.	N			0			200		200	269	69	200	0	200	269	69
Lainakanne muutokset																
Pitkäaikaisen lainojen lisäys	N			0			15 000		15 000	15 000	0	15 000	0	15 000	15 000	0
Pitkäaikaisen lainojen vähenn.	N	12 200	1 000	13 200	13 200	0			0		0	-12 200	-1 000	-13 200	-13 200	0
YHTEENSÄ		174 358	4 283	178 641	180 466	1 825	173 707	1 666	175 373	176 922	1 549	-651	-2 617	-3 268	-3 544	-276

1) N = sitovuus netto määrärahat/tuloarvio, B = bruttomäärärahat/tuloarvio

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma

	1.1.–31.12.2018		1.1.–31.12.2017	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	9 055 619,83		8 711 775,49	
Maksutuotot	6 782 424,17		8 353 493,20	
Tuet ja avustukset	1 836 113,86		1 532 206,30	
Vuokratuotot	9 800 239,49		9 901 217,56	
Muut toimintatuotot	2 106 254,52	29 580 651,87	1 028 182,03	29 526 874,58
Valmistus omaan käyttöön		376 849,33		401 617,74
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-46 821 694,43		-44 767 959,29	
Henkilöstökorvaukset	787 176,25		658 989,67	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-10 905 814,76		-10 833 789,24	
Muut henkilösivukulut	-1 621 280,69		-1 933 261,44	
Palvelujen ostot	-60 359 327,15		-56 362 649,64	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 611 645,05		-9 145 044,69	
Avustukset	-8 714 569,69		-8 352 333,36	
Muut toimintakulut	-3 899 880,76	-141 147 036,28	-4 157 377,56	-134 893 425,55
Toimintakate		-111 189 535,08		-104 964 933,23
Verotulot		81 201 970,39		82 553 130,96
Valtionosuudet		37 356 806,00		37 419 381,03
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	567 066,36		573 256,49	
Muut rahoitustuotot	2 263 758,06		1 149 980,27	
Korkokulut	-810 688,93		-938 493,67	
Muut rahoituskulut	-19 391,14	2 000 744,35	-8 356,15	776 386,94
Vuosikate		9 369 985,66		15 783 965,70
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 804 999,15		-9 532 824,55	
Arvonalentumiset	-112 893,57	-8 917 892,72	-502 532,37	-10 035 356,92
Satunnaiset erät				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos		452 092,94		5 748 608,78

Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	9 369 985,66		15 783 965,70	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	1 18 333,71	9 488 319,37	-1 657 654,26	14 126 311,44
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-15 635 650,65		-11 316 151,14	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	566 922,00		456 416,35	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	739 193,85	-14 329 534,80	671 763,28	-10 187 971,51
Toiminnan ja investointien rahavirta		-4 841 215,43		3 938 339,93
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-161 848,00		-99 136,47	
Antolainasaamisten vähennys	268 866,93	107 018,93	162 764,32	63 627,85
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000 000,00		13 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 159 054,97		-13 161 481,97	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 993 829,62	-2 152 884,59	4 362 345,55	4 200 863,58
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00		155 538,97	
Vaihto-omaisuuden muutos	16 848,96		128 655,47	
Saamisten muutos	55 023,25		-77 306,42	
Pitkäaikaisen kauppahintavelan muutos	-65 787,00		-1 140 000,00	
Korottomien velkojen muutos	-740 000,00			
Rahoituksen rahavirta	3 139 662,40	2 405 747,61	-67 437,17	-1 000 549,15
Rahavarojen muutos		-4 481 333,48		7 202 282,21
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	12 091 021,59		16 572 355,07	
Rahavarat 1.1.	16 572 355,07	-4 481 333,48	9 370 072,86	7 202 282,21

Tase

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	190 992 238,50	185 632 872,19
Aineettomat hyödykkeet	304 637,11	331 953,42
Aineettomat oikeudet	118 693,94	136 435,79
Muut pitkävaikutteiset menot	36 790,05	75 503,81
Ennakkomaksut	149 153,12	120 013,82
Aineelliset hyödykkeet	129 568 839,88	123 704 367,03
Maa- ja vesialueet	32 397 431,32	31 743 953,31
Rakennukset	57 110 254,52	49 572 861,62
Kiinteät rakenteet ja laitteet	35 711 637,30	37 075 090,00
Koneet ja kalusto	1 351 656,76	1 096 676,43
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 997 859,98	4 215 785,67
Sijoitukset	61 118 761,51	61 596 551,74
Osakkeet ja osuudet	45 066 252,49	45 437 023,79
Muut lainasaamiset	15 926 235,32	16 042 227,25
Muut saamiset	126 273,70	117 300,70
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	132 997,06	144 325,82
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	132 997,06	144 325,82
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 062 603,74	21 533 173,47
Vaihto-omaisuus	37 691,36	92 714,61
Aineet ja tarvikkeet	37 691,36	92 714,61
Saamiset	4 933 890,79	4 868 103,79
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00
Muut saamiset		
Siirtosaamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	4 933 890,79	4 868 103,79
Myyntisaamiset	2 793 745,29	2 399 270,86
Lainasaamiset		
Muut saamiset	1 597 638,87	1 756 921,36
Siirtosaamiset	542 506,63	711 911,57
Rahat ja pankkisaamiset	12 091 021,59	16 572 355,07
VASTAAVAA YHTEENSÄ	208 187 839,30	207 310 371,48

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA	97 685 221,60	97 242 341,39
Peruspääoma	85 276 054,25	85 276 054,25
Arvonkorotusrahasto	5 356 380,59	5 365 593,32
Muut omat rahastot	476 402,18	476 402,18
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 124 291,64	375 682,86
Tilikauden yli-/alijäämä	452 092,94	5 748 608,78
PAKOLLISET VARAUKSET	306 100,30	123 810,70
Eläkevaraukset	33 802,86	43 810,70
Muut pakolliset varaukset	272 297,44	80 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	436 790,88	431 270,68
Valtion toimeksiannot	125 112,14	38 801,72
Lahjoitusrahastojen pääomat	311 678,74	392 468,96
VIERAS PÄÄOMA	109 759 726,52	109 512 948,71
Pitkäaikainen	66 430 073,36	70 130 880,96
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	62 361 938,70	64 820 994,56
Lainat julkisyhteisöiltä	1 086 786,56	1 188 538,30
Liittymismaksut ja muut velat	2 981 348,10	4 121 348,10
Lyhytaikainen	43 329 653,16	39 382 067,75
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 393 257,86	12 998 504,86
Lainat julkisyhteisöiltä	101 751,74	94 752,11
Lainat muilta luotonantajilta	3 923 801,93	6 917 631,55
Saadut ennakot	5 116,64	9 949,43
Ostovelat	9 392 080,68	8 136 659,19
Muut velat	3 709 030,80	3 096 648,85
Siirtovelat	9 804 613,51	8 127 921,76
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	208 187 839,30	207 310 371,48

Konsernituloslaskelma

	2018	2017
Toimintatuotot	91 213 381,27	89 564 916,88
Toimintakulut	-198 288 629,49	-189 548 377,32
Osuus osakkuusyhteisöjen tuloksesta	2 246 798,89	652 456,07
Toimintakate	-104 828 449,33	-99 331 004,38
Verotulot	80 920 594,70	82 237 469,30
Valtionosuudet	44 679 444,90	44 100 983,56
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	59 515,09	54 597,85
Muut rahoitustuotot	1 227 777,15	1 232 325,43
Korkokulut	-2 030 138,08	-2 237 196,04
Muut rahoituskulut	-41 892,47	-31 771,72
Vuosikate	19 986 851,96	26 025 404,00
Poistot ja arvonalentumiset	-15 881 715,54	-19 513 384,57
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	4 105 136,42	6 512 019,43
Laskennalliset verot	-110 766,72	-97 133,19
Vähemmistöosuudet	51 341,39	54 323,01
Tilikauden yli-/alijäämä	4 045 711,09	6 469 209,25

Konsernin rahoituslaskelma

	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	19 986 851,95		26 025 404,00	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	1 333 854,64	21 320 706,59	-1 344 178,98	24 681 225,02
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-33 660 282,58		-19 704 660,64	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	588 682,22		648 064,06	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 982 658,08	-29 088 942,28	5 947 386,09	-13 109 210,49
Toiminnan ja investointien rahavirta		-7 768 235,69		11 572 014,53
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-155 575,00		-2 599 136,47	
Antolainasaamisten vähennys	158 550,00	2 975,00	137 101,00	-2 462 035,47
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	22 707 550,00		22 361 930,47	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 101 303,10		-18 621 070,51	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		1 606 246,90		3 740 859,96
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-54 159,22		155 907,73	
Vaihto-omaisuuden muutos	285 840,40		292 801,33	
Saamisten muutos	-1 437 364,40		-3 305 448,58	
Korottomien velkojen muutos	5 420 619,04	4 214 935,82	-2 111 821,70	-4 968 561,22
Rahoituksen rahavirta		5 824 157,72		-3 689 736,73
Rahavarojen muutos		-1 944 077,97		7 882 277,80
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	24 633 089,71		26 577 167,68	
Rahavarat 1.1.	-26 577 167,68	-1 944 077,97	18 694 889,88	7 882 277,80

Konsernitase

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	270 725 927,12	257 572 741,89
Aineettomat hyödykkeet	2 775 815,54	2 275 629,94
Aineettomat oikeudet	1 209 220,26	1 271 483,61
Muut pitkävaikutteiset menot	650 918,00	750 754,30
Ennakkomaksut	915 677,28	253 392,03
Aineelliset hyödykkeet	224 214 449,64	220 383 884,10
Maa- ja vesialueet	34 197 142,68	33 738 089,44
Rakennukset	116 357 973,96	113 191 639,24
Kiinteät rakenteet ja laitteet	38 591 809,06	39 879 111,30
Koneet ja kalusto	19 463 666,36	21 184 959,09
Muut aineelliset hyödykkeet	5 764 224,32	6 186 688,77
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	9 839 633,26	6 203 396,26
Sijoitukset	43 735 661,94	34 913 227,85
Osakkuusyhteisöosakkeet	28 946 188,29	23 711 588,67
Muut osakkeet ja osuudet	8 421 319,41	7 248 243,09
Muut lainasaamiset	714 225,47	719 900,47
Muut saamiset	5 653 928,77	3 233 495,62
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	260 830,60	212 594,67
Valtion toimeksiannot	108 477,59	44 383,86
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	152 353,01	168 210,81
VAIHTUVAT VASTAAVAT	43 071 332,64	43 863 886,62
Vaihto-omaisuus	364 476,97	650 317,38
Aineet ja tarvikkeet	195 730,56	261 524,69
Keskeneräiset tuotteet	143 840,95	356 785,12
Muu vaihto-omaisuus	441,06	526,97
Ennakkomaksut	24 464,40	31 480,60
Saamiset	18 073 765,96	16 636 401,56
Pitkäaikaiset saamiset	2 880 000,00	3 461 250,00
Myyntisaamiset	2 880 000,00	3 360 000,00
Muut saamiset		101 250,00
Lyhytaikaiset saamiset	15 193 765,96	13 175 151,56
Myyntisaamiset	9 634 425,90	9 169 986,19
Lainasaamiset	2 546,68	18,74
Muut saamiset	4 198 494,83	2 031 988,01
Siirtosaamiset	1 358 298,55	1 973 158,62
Rahat ja pankkisaamiset	24 633 089,71	26 577 167,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ	314 058 090,37	301 649 223,14

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA	114 793 435,96	109 026 000,85
Peruspääoma	85 276 054,25	85 276 054,25
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	383 468,63	383 468,63
Arvonkorotusrahasto	5 425 401,76	5 434 614,49
Muut omat rahastot	477 145,12	477 144,96
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	19 185 655,11	10 985 509,25
Tilikauden yli-/alijäämä	4 045 711,09	6 469 209,27
VÄHEMMISTÖOSUUKSET	2 014 391,99	2 678 846,17
PAKOLLISET VARAUKSET	1 209 341,45	1 035 161,52
Eläkevaraukset	33 802,86	43 810,70
Muut pakolliset varaukset	1 175 538,59	991 350,82
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	508 167,89	514 091,18
Valtion toimeksiannot	162 743,42	83 187,39
Lahjoitusrahastojen pääomat	345 424,47	430 903,79
VIERAS PÄÄOMA	195 532 753,08	188 395 123,41
Pitkäaikainen	138 502 685,98	141 753 679,73
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	119 599 107,19	119 696 772,69
Lainat julkisyhteisöiltä	11 635 076,09	13 776 615,01
Saadut ennakot	160 510,08	36 477,00
Liittymismaksut ja muut velat	4 782 449,42	5 910 346,63
Siirtovelat	892 000,00	1 012 000,00
Laskennalliset verovelat	1 433 543,20	1 321 468,40
Lyhytaikainen	57 030 067,10	46 641 443,68
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 789 085,24	16 903 403,33
Lainat julkisyhteisöiltä	1 489 180,96	1 529 411,55
Saadut ennakot	470 574,58	390 923,13
Ostovelat	14 065 799,35	11 829 866,62
Liittymismaksut ja muut velat	6 471 594,55	4 513 410,48
Siirtovelat	13 739 928,13	11 469 216,20
Laskennalliset verovelat	3 904,29	5 212,37
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	314 058 090,37	301 649 223,14

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedossa 11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Maaomaisuus on arvostettu hankintahintaan siltä osin, kuin hankintahinnat ovat olleet tiedossa. Maa-omaisuuden arvostusperiaatteet on selvitetty taseen vastaavien liitetiedossa 18) Arvonkorotukset.

Pysyvien vastaavien sijoitusluontoiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihintaperiaatteen mukaisesti.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimukset koostuvat koronvaihtosopimuksista. Haminan kaupunki on tehnyt koronvaihtosopimuksia korkokulujen suojaamistarkoituksessa. Pitkäaikaisista lainoista 38,5 milj. euron osalta vaihtuvat korot on sidottu johdannaissopimuksilla kiinteään korkoon. Sopimukset ovat voimassa pisimmillään 21.11.2026 asti. Koronvaihtosopimusten markkina-arvot on käsitelty taseen ulkopuolisena eränä. Sopimusten arvostus ja suojaavuusperusteet on esitetty liitetiedossa 41) Muut taseen ulkopuoliset vastuut. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu korkomenojen oikaisuksi. Johdannaissopimusten lisäksi 5,0 milj. euron vaihtuvakorkoinen laina on muutettu korkoputkella kiinteäkorkoiseksi. Sopimus on voimassa 18.3.2021 asti. Suoraan kiinteäkorkoisena on otettu 1,2 milj. euron vuosimaksulaina.

Linnoituksen Uimahalli Oy on suojannut korkoriskin kaupungin kautta siten, että kaupunki on tehnyt yhtiön toimeksiannosta kaupungin johdannaiskaupan yleissopimusten perusteella koronvaihtosopimuksia 7,5 milj. eurolla. Yhtiö ja kaupunki ovat sitoutuneet

suorittamaan toisilleen koronvaihtosopimuksien kassavirran.

Menot ja tulot on kirjattu suoriteperusteisesti poikkeuksena vähäiset liiketapahtumat sekä verotulot. Verotulot on kirjattu tilinpäätöksessä suoriteperusteisesti siten, että joulukuun verotilityksen negatiivinen määrä on kirjattu saatavaksi.

Lomapalkkajaksotus on kirjattu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 117/2018 mukaisesti lukuun ottamatta kertaeriä, jotka maksettiin joulukuussa 2018. Laskenta on tehty henkilöittäin käyttäen todellisten ansaittujen ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaiden määriä. Kilpailukyky sopimuksen vaikutus on huomioitu laskennassa.

Liitetiedot on numeroitu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti.

Konsernitiliosopimukseen liitettyjen tytäryhteisöjen rahavarat 3,9 milj. euroa on esitetty kirjaussuositusten mukaisesti kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta. Taseen tunnusluku esitetty lainakanta olisi ilman konsernitiliä 79,9 milj. euroa. Rahoituslaskelmassa lyhytaikaisten lainojen muutos 3,0 milj. euroa aiheutuu konsernitilisaamisten lisäyksestä.

2) Perustelu tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutoksesta

Laskelmien esittämistapaa ei ole muutettu.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty olennaisia oikaisuja.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Edellisen tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Aikaisempiin tilikausiin ei ole kohdistettu olennaisia korjauksia.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt, joista Hamina Asunnot Oy on yhdistelty alakonsernina. Hamina Asunnot Oy:n alakonserniin ei ole yhdistelty As Oy Haminan Ruissalonrinne, As Oy Haminan Balladi ja As Oy Vehkalahden Tompurinlehto -nimisiä osaomistuskohteina toimivia osakkuusyhtiöitä, koska yhtiöillä ei ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Niistä Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä on yhdistelty alakonsernina.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kaupungin osakkuusyhteisöt, sekä Haminan Energia Oy:n 50 %:n omistukset yhtiöissä Hamina LNG Oy, Kaakon Alueverkko Oy ja Karhu Voima Oy.

Konsernitilinpäätökseen on jätetty yhdistelemättä Haminan Hotellikiinteistöt Oy:n tytäryhteisö Kiinteistö Oy Haminan Linnoituksen Hotelli, koska yhtiön merkitys konsernin kannalta ei ole oleellinen. Yhdistelemättä on jätetty myös Haminan Energia Oy:n osakkuusyhteisö Rohe Solutions Oy, jonka ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.2019.

Aikaisempina vuosina konserniin osakkuusyhteisönä yhdistellyn Hoiku Oy:n omistuksesta luovuttiin.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernin osakkaiden maksamat kiinteistöverot on eliminoitu. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuden erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseesta.

Suunnitelmapoistot

Satamafuusiassa 2011 syntynyt konserniliikearvo poistetaan konsernissa 10 vuoden tasapoistona, joka vastaa HaminaKotka Satama Oy:n lisäosakkeiden kauppahinnan maksuaikaa.

Hamina-Asunnot Oy:n alakonsernissa poistot on kirjattu Hamina-Asunnot Oy:n suunnitelmapoistojen mukaisesti eikä niitä ole konsernitilinpäätöksessä oikaistu kaupungin poistosuunnitelman mukaisiksi. Osakkuusyhteisöjen poistoja ei ole oikaistu kaupungin poistosuunnitelman mukaisiksi. Poistosuunnitelmien erot eivät ole merkittäviä konsernin tuloksen kannalta.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöistä on yhdistetty konsernin omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitoista tai tappioista sekä oman pääoman muutoksista omistajasalta. Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty siltä osin kuin osakkuusyhteisön kirjanpitoarvo olisi konsernitaseessa hankintamenon vähentämisen jälkeen tullut negatiiviseksi

Johdannaissopimusten käsittely

Haminan Energia Oy on vaihtanut koronvaihtosopimuksilla rahalaitoslainojen vaihtuvan koron kiinteäksi korkoksi, jolloin niillä on suojattu pankkilainan korkoriskiä. Koronvaihtosopimukset on käsitelty kirjanpidossa suojaavina ja niiden tulosvaikutukset esitetään korko- ja rahoituskulujen sekä -tuottojen ryhmässä ja ne kirjataan suoriteperusteisesti suojatun rahoituksen korkojaksotuksen mukaisesti. Koronvaihtosopimukseen liittyy purkumahdollisuus ja pankilla on sovittuihin ajankohtiin liitetty purkuoikeus, joka perustuu markkinaehtoisuuteen. Koronvaihtosopimusten korkoherkkyyttä seurataan yhtiössä jatkuvasti. Voimassa olevat korkosuojaukset noudattavat yhtiön riskienhallintapolitiikkaa.

Tuloslaskelman liitetiedot

6) Toimintatuotot (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Konsernipalvelut	1 064	730	444	416
Hyvinvointipalvelut	31 724	26 733	7 634	7 442
Lasten ja nuorten palvelut	3 781	4 327	1 650	1 700
Kaupunkikehityspalvelut	49 213	52 408	14 197	14 313
Haminan Vesi -liikelaitos	5 431	5 367	5 656	5 656
Toimintatuotot yhteensä	91 213	89 565	29 581	29 527

7) Verotulojen erittely (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2018	2017
Kunnan tulovero	69 190	70 563
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 404	5 202
Kiinteistövero	6 608	6 788
Verotulot yhteensä	81 202	82 553

8) Valtionosuuksien erittely (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Peruspalvelujen valtionosuus	39 287	39 336	39 287	39 336
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 747	4 521	4 747	4 521
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-1 930	-1 917	-1 930	-1 917
Ammatillisen opetuksen yksikköhintarahoitus	7 322	6 682		
Valtionosuudet yhteensä	44 679	44 101	37 357	37 419

9) Palvelujen ostojen erittely (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	42 107	39 303
Muiden palvelujen ostot	18 252	17 060
Palvelujen ostot yhteensä	60 359	56 363

10) Valtuustoryhmille annetut tuet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

I I) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelman muutoksella (kv I I.12.2012 § I I3) on kuntaliitoksessa Vehkalahden kunnalta siirtyneiden asuinrakennusten sekä kiinteiden koneiden ja laitteiden poistoaikojä tarkistettu I.I.2013 alkaen.

Muutoksessa poistoaajat on yhtenäistetty vastaamaan voimassa olevaa poistosuunnitelmaa.

Poistosuunnitelman mukaiset poistoaajat ovat Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen suosittelemien alarajojen mukaisia lukuun ottamatta hallinto- ja laitosrakennuksia. Kivirakenteisten hallinto- ja laitosrakennusten teknistaloudellinen pitoaika on 40 vuotta ja puurakenteisten 30 vuotta. Suosituksen mukainen poistoaika on 20–50 vuotta.

Arvioidut poistoaajat sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta	Tasapoisto
Tutkimus- ja kehittämismenot	3 vuotta	Tasapoisto
Konserniliikearvo	5 vuotta	Tasapoisto
Liikearvo	5 vuotta	Tasapoisto
Atk-ohjelmistot	3 vuotta	Tasapoisto
Muut	3 vuotta	Tasapoisto
Poistosuunnitelman muutos kv 6.9.2004: Koirakarin puhdistus	15 vuotta	Tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset ja rakennelmat		
Asuinrakennukset	30 %	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset		
kivirakenteiset	40 %	Tasapoisto
puurakenteiset	30 %	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 %	Tasapoisto
Muut rakennukset	15 %	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, kentät, torit ja puistot	20 %	Menojäännöspoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	20 %	Menojäännöspoisto
Satamalaiturit	10 %	Menojäännöspoisto
Raiteisto	15 %	Menojäännöspoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	20 %	Menojäännöspoisto
Vedenjakeluverkosto	10 %	Menojäännöspoisto
Viemäriverkko	10 %	Menojäännöspoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	20 %	Menojäännöspoisto
Puhelinverkko ja keskusasema	30 %	Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	20 %	Menojäännöspoisto
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet	20 %	Menojäännöspoisto
Nosturit, kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 %	Menojäännöspoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	20 %	Menojäännöspoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut kuljetusvälineet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut liikkuvat työkoneet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut raskaat koneet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut kevyet koneet	40 %	Menojäännöspoisto
Sairaala, terveydenhuolto- yms. laitteet	30 %	Menojäännöspoisto
Atk-laitteet	40 %	Menojäännöspoisto
Muut laitteet ja kalusteet	40 %	Menojäännöspoisto

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa ja taloudellinen pitoaika on alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluksi.

12) Pakollisten varausten muutokset (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Eläkevastuu 1.1.	44	54	44	54
Vähennykset tilikaudella	-10	-10	-10	-10
Eläkevastuu 31.12.	34	44	34	44
Osuus kuntayhtymän alimäämästä 1.1.				1 657
Vähennys tilikaudella				-1 657
Osuus kuntayhtymän alimäämästä 31.12.				0
Ympäristövastuuvaraus 1.1.	80		80	
Lisäys tilikaudella	230	80	230	80
Vähennys tilikaudella	-38		-38	
Ympäristövastuuvaraus 31.12.	272	80	272	80
Potilasvahinkovakuutusvaraus, Carea 1.1.	911	1 061		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennys tilikaudella	-8	-150		
Potilasvahinkovakuutusvaraus 31.12.	903	911		

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot		56	56	56
Kaluston myyntivoitot	137	28	41	10
Rakennusten ja rakennelmien myyntivoitot	1 197	394		19
Muut myyntivoitot				
Myyntivoitot yhteensä	1 334	478	97	85
Muut toimintakulut				
Osakkeiden ja osuuksien myyntitappiot	33	73	33	
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot		8		8
Kaluston myyntitappiot		7		7
Rakennusten ja rakennelmien myyntitappiot	214	131		
Myyntitappiot yhteensä	247	219	33	15

14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (1 000 euroa)

Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

	Kaupunki	
	2018	2017
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	1 050	
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 170	1 120
	2 220	1 120

Olellaiset osinkotuotot ovat Haminan Energia Oy:n maksama osinko 1.0 milj. euroa sekä Kymenlaakson Sähkö Oy:n maksama osinko 1.2 milj. euroa.

16) Erittely poistoeron muutoksista (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

Taseen liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

18) Arvonkorotukset (1 000 euroa)

Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmääritysmenetelmät

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Maa- ja vesialueiden arvonkorotus				
Arvo 1.1.	5 435	5 441	5 366	5 372
Arvonkorotusten purku	-9	-6	-9	-6
Arvo 31.12.	5 425	5 435	5 356	5 366

Kuntaliitoksessa vanhalta Haminalta siirtyneisiin maa- ja vesialueisiin on tehty arvonkorotus 1.1.1997 siltä osin, kun hankintahinnat eivät ole olleet tiedossa seuraavilla periaatteilla:

- omassa käytössä ollut tonttimaata puoleen verottajan 1996 käyttämästä arvosta
 - muu maaomaisuus puoleen vuoden 1996 raakamaan hintatasosta
 - ulkopuolisille 1.1.1997 vuokrattuina olleet alueet kiinteistöverotuksessa käytettyyn arvoon
 - sataman hallinnassa 1.1.1997 ollut alue teollisuustontin hintaan
- Myöhemmin ulosvuokrattujen sekä satamalle siirtyneiden alueiden arvostus on pidetty entisellään.

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	136	76	120	332
Lisäykset tilikauden aikana	72		62	134
Rahoitusosuudet tilikaudella				
Vähennykset tilikauden aikana				
Siirrot erien välillä			-33	-33
Tilikauden poisto	-89	-39		-128
Poistamaton hankintameno 31.12.	119	37	149	305
Kirjanpitoarvo 31.12.	119	37	149	305

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	31 744	49 573	37 075	1 097	4 216	123 704
Lisäykset tilikauden aikana	659	7 435	3 663	738	2 996	15 492
Rahoitusosuudet tilikaudella		-571			4	-567
Vähennykset tilikauden aikana	-186		-79	-30		-295
Siirrot erien välillä	189	3 708	313	41	-4 218	33
Tilikauden poisto		-2 922	-5 260	-494		-8 677
Arvonalennukset ja niiden palautukset	-9	-113				-122
Poistamaton hankintameno 31.12.	32 397	57 110	35 712	1 352	2 998	129 569
Kirjanpitoarvo 31.12.	32 397	57 110	35 712	1 352	2 998	129 569

Sijoitukset	Osakkeet tytäryhteisöt	Osakkeet osakkuusyhteisöt	Kunta-yhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	11 426	19 694	13 220	1 097	45 437
Lisäykset				9	9
Vähennykset		-340		-40	-380
Siirrot erien välillä		-1		1	0
Hankintameno 31.12.	11 426	19 354	13 220	1 067	45 066
Kirjanpitoarvo 31.12.	11 426	19 354	13 220	1 067	45 066

	Saamiset konserni-yhtiöiltä	Saamiset kunta-yhtymiltä	Saamiset muilta yhteisöiltä	Saamiset valtiolta	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	15 792	0	367	0	16 159
Lisäykset	7		128		135
Vähennykset	-169		-72		-241
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	15 630	0	423	0	16 052
Kirjanpitoarvo 31.12.	15 630	0	423	0	16 052

Maa- ja vesialueet	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Kiinteistöjen liittymismaksut	524	552	220	193
Muut maa- ja vesialueet	33 673	33 186	32 204	31 551
Maa- ja vesialueet yhteensä	34 197	33 738	32 424	31 744

Kuntayhtymäosuusien arvonmuutokset

	Tase- arvo I.I.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tase- arvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspääomas	Ero
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky	7 135	0	0	7 135	5 486	1 649

Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän yhtiökokousten tekemät päätökset sairaalakiinteistöjen kirjanpitoarvojen alaskirjauksesta peruspääomaa vastaan.

20–22) Tytäryhteisöt, kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisöt (eliminoitua tilinpäätökset)

Nimi	Koti paikka	Kaupungin omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1 000 €) omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Haminan Energia Oy	Hamina	100 %	100 %	-809	37 163	-969
Hamina-Asunnot Oy (konserni)	Hamina	100 %	100 %	5 996	29 872	2 060
Haminan Hotelli-kiinteistöt Oy	Hamina	60 %	60 %	-18	239	-4
Haminan Kulttuuriperintösäätiö	Hamina	100 %	100 %	359		-7
Kiinteistö Oy Rautakortteli	Hamina	100 %	100 %	-113		-3
Linnoituksen Uimahalli Oy	Hamina	100 %	100 %	-672	9 542	-480
Venehamina Oy (äänimäärästä 66,59%)	Hamina	46,76 %	46,76 %	-4		-2
			Yhteensä	4 739	76 816	595
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Kiinteistö Oy Haminan Linnoituksen Hotelli Oy (1.7.2017–30.6.2018)	Hamina	58,67 %	58,67 %			
Kuntayhtymät						
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky (konserni)	Kotka	9,23 %	9,23 %	-2 147	8 474	-2 379
Kotkan-Haminan seudun koulutus- kuntayhtymä	Kotka	31,02 %	31,02 %	3 789	4 342	-43
Kymenlaakson Liitto	Kotka	11,73 %	11,73 %	212	678	144
			Yhteensä	1 854	13 494	-2 278
Osakkuusyhteisöt						
HaminaKotka Satama Oy (konserni)	Kotka	40,00 %	40,00 %	20 490	51 805	2 277
Kymenlaakson Vesi Oy	Kotka	21,00 %	21,00 %	2 279	3 028	42
Kiinteistö Oy Haminan Hailikari	Hamina	33,33 %	33,33 %	0	5 185	0
As Oy Vehkalahden Kustaanmäki	Hamina	23,10 %	23,10 %	175	11	1
As Oy Haminan Satamakatu 3	Hamina	43,18 %	43,18 %	179	263	19
Haminan Energia Oy:n osakkuusyhteisöt:						
Karhu Voima Oy	Kotka		50,00 %	125	1 127	-381
Hamina LNG Oy	Hamina		50,00 %	4 961	26 793	-1 334
Kaakon Alueverkko Oy	Hamina		50,00 %	1 689	844	1 613
Rohe Solutions Oy (ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.2019)	Hamina		50,00 %			
			Yhteensä	29 898	89 056	2 237

23) Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yhteisöiltä (1 000 euroa)

	2018		2017	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		30		50
Konsernitilisaaminen				
Siirtosaamiset		77		77
Yhteensä		107		127
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		2		8
Yhteensä		2		8
Saamiset yhteensä		109		135

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot			81	77
Kelan korvaus työterveyshuollosta	368	379	300	320
Muut tulojäämät	991	1 594	162	315
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 358	1 973	543	712

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oman pääoman erittely (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	85 276	85 276	85 276	85 276
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	383	383		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	5 435	5 441	5 365	5 372
Vähennykset	-9	-6	-9	-7
Arvonkorotusrahasto 31.12.	5 425	5 435	5 356	5 365
Muut omat rahastot 31.12.	477	477	476	476
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	19 186	10 986	6 125	376
Tilikauden yli-/alijäämä	4 046	6 469	452	5 749
Oma pääoma yhteensä	114 793	109 026	97 685	97 242

Edellisten tilikausien yli-/alijäämiin on tilinpäätöksessä 2004 siirretty 1,2 milj. euron liittymismaksurahasto,

joka oli muodostunut ennen 1.4.2004 perityistä vesi-
huollon liittymismaksuista.

26) Erittely poistoeroista

Ei ilmoitettavaa.

27) Pitkäaikaiset velat (1 000 euroa)

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

	Kaupunki	
	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	32 203	22 712
Pitkäaikaiset velat yhteensä	32 203	22 712

Velat, jotka erääntyvät 1.1.2024 tai sen jälkeen.

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista

Ei ilmoitettavaa.

29) Pakolliset varaukset (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Eläkevastuuvaraus	34	44	34	44
Ympäristövastuuvaraus	272	80	272	80
Potilasvahinkovastuuvaraus, Carea	903	911		
Pakolliset varaukset yhteensä	1 209	1 035	306	124

30) Velat samaan konserniin kuuluville yhteisöille (1 000 euroa)

	2018		2017	
	Pitkäaikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkäaikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		326		278
Konsernitilivelka		3 924		6 918
Liittymismaksut ja muut velat	29		29	
Yhteensä	29	4 250	29	7 196
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		2 681		2 678
Siirtovelat				
Yhteensä		2 681		2 678
Yhteensä	29	6 931	29	9 874

31) Sekkitililimiitti

Ei ilmoitettavaa.

32) Muut pitkäaikaiset velat (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Muut pitkäaikaiset velat				
Liittymismaksut	2 561	2 549	760	760
Muut velat	2 221	3 361	2 221	3 361
Muut velat yhteensä	4 782	5 910	2 981	4 121

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut siirtovelat	892	1 012		
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	8 797	8 742	7 290	7 293
Korkojaksotukset	367	442	133	168
Muut siirtovelat	4 576	1 273	2 382	667
Siirtovelat yhteensä	14 632	11 469	9 805	8 128

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus ja vakuutuslaitoksilta	12 883	8 127		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset kiinteistöihin	2 195	5 010		
Vakuudeksi annetut yritysikiinnitykset	16 364	16 364		
Lainat julkisyhteisöiltä	11 753	13 769		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset kiinteistöihin	40 051	43 150		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	58 610	64 524		

Vertailutietoon 2017 on lisätty vakuudeksi annetut yritysikiinnitykset 16.364 euroa.

35) Muut omasta puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

36) Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

37) Muut muiden puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

38) Vuokravastuut (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokravastuut yhteensä	5 196	1 456	5 171	6 853
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 504	321	1 495	1 766
Leasingvastuut yhteensä	18 009	14 183	1 308	671
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 518	1 502	284	279

Kaupungin irtain omaisuus on vuodesta 2018 alkaen hankittu ensisijaisesti leasingrahoituksella, mikä kasvattaa kaupungin leasingvastuita 733 t€ eurolla edellisestä vuodesta. Seuraavalla tilikaudella maksatta-

vaan osuuteen ei sisälly 1.1.2019 Kymsoteen siirtyneet leasingvastuut 462 t€. Leasing sopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

39, 40) Vastuositoumukset (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset tytäryhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			61 383	61 723
Jäljellä oleva pääoma			38 879	41 784
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	70 216	70 216	69 466	69 466
Jäljellä oleva pääoma	43 599	47 950	43 349	47 200

40) Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	116 993	115 524
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	75	76

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Sopimusvastuut				
Haminan Energia Oy, taseen ulkopuoliset liittymisvastuut	500	502		
Hamina-Asunnot Oy, osuistusosuuksien takaisinostovelvollisuus	374	459		
Haminan kaupunki, puolustushallinnon rakennuslaitoksen keskusyksikön alueellistamisen vuokratuki vuosien 2011–2020 välisenä aikana	60	90	60	90
Haminan kaupunki on sitoutunut ostamaan Uperinrinteet Oy:ltä rinnepalveluja vuosina 2016–2022.	164	205	164	205
Haminan kaupunki on sitoutunut kahteen kovenanttiehtoon siitä, että sen omistus Haminan Energia Oy:stä pysyy vähintään 51 prosentissa.				
Haminan Energia Oy on tehnyt vuonna 2013 pitkäaikaisen sitoumuksen energian tuotanto-osuuksiin liittyen. Taloudellinen vastuu vuosille 2019–2024	13 682	16 642		
Haminan Energia Oy on pantannut omistamansa osakkuusyhtiöosakkeet kyseisen yhtiön vieraan pääoman ehtoisen projektirahoituksen vakuudeksi. Osakkeiden nimellisarvo 31.12.2018 oli 4.997.175 euroa. Haminan Energia on lisäksi sitoutunut rahoittamaan osakkuusyhtiötä oman pääoman ehtoisin sijoituksin yhteisvastuullisesti hankkeen toisen pääomistajan kanssa, mikäli projektirahoitukseen liitettyyn hankebudjettiin tulee sellaisia kustannusylityksiä tai tulonmenetyksiä, joilla on vaikutuksia osakkuusyhtiön lainanhoitokykyyn.				
Sähköjohdannaiset, Haminan Energia Oy				
Haminan Energia Oy:n sähköliiketoiminta siirtyi palveluyhtiö Karhu Voima Oy:lle 1.9.2018. Tilinpäätöksessä 2017 esitetyt sähköjohdannaiset siirtyivät palveluyhtiölle.				
Johdannaissopimusten hankinta-arvo 31.12.2017		14 521		
Tilinpäätöshetken markkina-arvo		10 829		
Markkina-arvon ja hankinta-arvon erotus		-3 692		
Jäljellä oleva nettovolyyymi MWh 31.12.2017		330		
Alv 33§ mukainen arvonnäköveron palautusvastuu				
Tilinpäätöshetkellä ei ole tiedossa kiinteistöjä joiden osalta palautusvastuun toteutuminen olisi todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan eikä toimenpideohjelmaan perustuen.				
Rakentajan vastuu 10 vuotta				
Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymän vuosina 2006–2018 valmistuneet ja myydyt oppilastyökohteet				
ARA-asuntokannan rajoitukset, Hamina-Asunnot Oy				
Valtion tukeman ARA-asuntokannan (arava- ja korkotukikohteet) käyttö- ja luovutusrajoitukset vuokra- ja osuistuskohteittain.				
Potilasvastuuvakuutuksen vastuovelka, Carea	513	575		
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu vuosilta 2004–2018	6 152	7 030	4 912	5 790

41) Koronvaihtosopimukset

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Haminan kaupunki				
1) Koronvaihtosopimukset, jotka on tehty yksittäisten lainojen korkorisien suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainojen ja koronvaihtosopimusten pääomat, eräpäivät sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimukset erääntyvät ajalla 4.3.2019–21.11.2026.				
Kuntarahoitus Oyj 31694				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 000	1 500	1 000	1 500
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-22	-50	-22	-50
Op Yrityspankki Oyj 396642, 386617, 386624, 396618, 1430408, 1780137, 3315997 ja 6321322				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	21 326	21 909	21 326	21 909
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-104	-89	-104	-89
Nordea Bank AB 1581697/2179051 ja 1627659/2265443				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	2 924	3 314	2 924	3 314
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-54	-45	-54	-45
2) Koronvaihtosopimukset, joita vastaavat lainat on maksettu pois ja jälleenrahoitettu yksittäisellä lainalla. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Suojaukset ovat samassa vaihtuvassa korossa kuin yhdistetty laina. Koronvaihtosopimusten pääomat ulottuvat laina-ajan sisään. Sopimukset erääntyvät ajalla 30.3.2022–7.3.2023.				
Danske Bank Oyj 3064803 ISA-7028W				
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	5 100	5 700	5 100	5 700
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-233	-288	-233	-288
Kuntarahoitus Oyj 32034 ja 32186				
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	7 200	9 067	7 200	9 067
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-169	-229	-169	-229
Kolmella edellisellä sopimuksella suojatun lainan pääoma				
	14 079	15 895	14 079	15 895
3) Koronvaihtosopimus, jolla on muutettu 1 kk viitekorroksi 6 kk viitekoroksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 23.11.2020.				
Danske Bank Oyj 24012215SA-5077Y				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 000	1 500	1 000	1 500
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	1	3	1	3
Linnoituksen Uimahalli Oy				
Yhtiöllä on kolme koronvaihtosopimusta, jotka on tehty suojaus-tarkoituksessa. Koronvaihtosopimuksissa suojataan Kuntarahoituksen lainaa nro 15487/12, jonka laina-aika on 2032 saakka. Koronvaihtosopimuksilla suojataan 6 kk euriboriin sidottua vaihtuvakorkoista lainaa niin, että pankki maksaa sopimuksen mukaan yhtiölle 6 kk euribor korkoa ja yhtiö maksaa puolestaan sovittua kiinteää korkoa. Koronvaihtosopimukset ovat voimassa vuosille 2022–2027 saakka. Koronmäärittelyajankohdat vastaavat toisiaan, koronvaihtosopimukset ovat suoraan lainoihin liittyviä sekä koronvaihtosopimukset ulottuvat laina-ajan sisään.				
Kuntarahoitus Oyj 31932 ja 32182				
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	6 000	6 000		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-551	-532		
Danske Bank Oyj 30880012SA-7125W				
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	1 500	1 500		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-120	-153		
Kolmella sopimuksella suojatun lainan pääoma				
	9 500	9 800		
Haminan Energia				
Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan yhtiön rahoituslainojen vaihtuva korko kiinteäksi koroksi, jolloin niillä on suojattu pankkilainan korkorisistä. Koronvaihtosopimukset on				

käsitelty kirjanpidossa suojaavina ja ne eräänntyvät 1.1.2021 sekä 1.1.2027 alkavien tilikausien aikana.

Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan

15 759
-306

11 044
-209

Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä

Tilikauden päättyessä voimassa olleella koronvaihtosopimuksella on suojattu vaihtuvakorkoisen pankkilainan riskiä. Koronvaihtosopimus on käsitelty kirjanpidossa suojaavana. Sopimus eräänntyy 13.6.2023.

Kohde-etuuden arvo
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan

646
80

646
89

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2018		2017	
	vakainainen henkilöstö	koko henkilöstö	vakainainen henkilöstö	koko henkilöstö
Konsernipalvelut	34	41	36	41
Hyvinvointipalvelut	894	1 186	901	1 190
Kaupunkikehityspalvelut	118	153	126	158
Vesiliikelaitos	12	13	10	12
Yhteensä	1 058	1 393	1 073	1 401

43) Henkilöstökulut (1 000 euroa)

	2018	2017
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	46 822	44 768
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-787	-659
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	10 906	10 834
Muut henkilösivukulut	1 621	1 933
Yhteensä	58 562	56 876

44) Luottamushenkilöpalkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kaupunki	
	2018	2017
Haminan Kokoomuksen Kunnallisjärjestö ry	5 469	3 280
Haminan Kokoomusnaiset ry	4 621	3 949
Haminan Seudun Perussuomalaiset ry	3 455	2 331
Haminan Sosiaalidemokraattien Kunnallisjärjestö ry	17 380	12 716
Keskustan Haminan Kunnallisjärjestö ry	6 273	5 307
Keskustan Miehikkälän Kunnallisjärjestö ry	50	17
Suomen Kristillisdemokraattien Haminan paikallisosasto ry	2 134	1 436
Vasemmistoliiton Haminan Seudun yhdistys ry		20
Haminan Seudun Vihreät ry	6 092	3 651
Yhteensä	45 474	32 706

45) Tilintarkastajien palkkiot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2018	2017
BDO Auditor Oy		
Tarkastuspalkkiot	22	21
Tilintarkastajan lausunnot		3
Palkkiot yhteensä	22	24

46) Intressitahotapahtumat

Lähipiiriliiketoimet

Lähipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

Lähipiiriluotonanto

Haminan kaupungin 100 % omistamalle tytäryhteisö Hamina Asunnot Oy:lle on myönnetty 36 kpl antolainoja. Vuoden 2018 lopussa lainoja oli avoimena 2.737.009 euroa. Kaikki lainat ovat ns. kolmoissijalainoja, joiden koroksi kaupunginhallitus on päättänyt 2 % (KH 12.9.2016 § 206). Kolmoissijalainojen takaisinmaksuajat ovat pitkiä, jopa 45 vuotta. Hamina Asunnot Oy toimii yleishyödyllisessä asuntotuotannossa, missä vuokra-asuntojen kysyntä on kohtalaisen vakaata ja vaihtelut pieniä. Haminan kaupunki katsoo, ettei lainoihin sisälly suurta taloudellista riskiä.

Haminan kaupunki on myöntänyt 100 % omistamalleen tytäryhteisö Haminan Energia Oy:lle kaksi bullet-ehtoista lainaa yhteensä 12,0 miljoonaa euroa. Lainoista 7,0 miljoonaa euroa erääntyy 30.3.2021 ja 5,0 miljoonaa euroa 31.5.2022. Lainoista peritään käypää kiinteää korkoa. Haminan Energia Oy harjoittaa liiketoimintaa kilpailevilla markkinoilla ja on siten alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille.

Haminan kaupunki on myöntänyt 60 % omistamalle tytäryhteisö Haminan HotelliKiinteistöt Oy:lle 400.000

Lähipiirisopimukset

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu 1.6.2017 voimaan tullut kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa

euron pääomallainan yhtiön talouden tasapainottamiseksi (KH 22.4.2003 § 141). Pääomallainan ehtojen mukaan korkoa ja lyhennystä voidaan maksaa vain siinä tapauksessa, että yhtiölle kertyy voitonjakokelpoisia varoja.

Hamina kaupunki on myöntänyt 33,33 % omistamalleen Kiinteistö Oy Haminan Hailikarille 470.000 euron antolainan (KH 1.12.2014 § 348). Vuoden 2018 lopussa lainaa oli avoimena 352.500 euroa. Laina erääntyy 31.12.2024. Lainan korko on kiinteä 3 % ja lainalle ei ole erillistä vakuutta. Yhtiön kyky selviytyä lainan lyhennyksistä ja koroista riippuu kiinteistön vuokrausteesta, joka on tällä hetkellä riittävä tämän lainan maksamiseen.

Haminan kaupunki on myöntänyt 100 % omistamalle tytäryhteisö Kiinteistö Oy Rautakorttelille 300.000 euron antolainan, josta vuoden 2018 lopussa oli avoimena 75.000 euroa. Lainasta peritään markkinaehtoista korkoa. Laina jää pääosin kuittaamatta yhtiön rahavarojen loppumisen takia.

on sovittu kahdeksan kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta tietyin ehdoin (KV 30.5.2017 § 46).

HAMINAN VESI -LIIKELAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

Toimintakertomus

Tulosalue	Haminan Vesi -liikelaitos
Tulosyksiköt	Hallinto ja asiakaspalvelu, Verkotot ja laitokset
Toimielin	Vesiliikelaitoksen johtokunta
Vastuhenkilö	Toimitusjohtaja
Tehtävä	Laadukkaiden vesihuoltopalvelujen tuottaminen asukkaille ja yrityksille sekä kaupungin kehittämistavoitteiden tukeminen. Toiminnan kehittämisen painopistealueita ovat verkosto-omaisuuden hallinta, veden laadun ja riittävyyden turvaaminen ja asiakaspalvelu.

Sitovat tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet, tilikauden tulos ja korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta sitovat vesiliikelaitosta.

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Talous tasapainossa	Tulorakenne on kustannusrakenteen mukainen	Perusmaksujen osuus liikevaihdosta, %	16	21,5
		Huleveden tulos, €	-170.223	-129.828
Arviointi:		Perusmaksuun tehtiin tasokorotus. Perusmaksujen osuus liikevaihdosta oli tavoitteen mukainen. Huleveden osuutta perusmaksuista nostettiin 20 %:sta 25 %:iin. Huleveden tulos jäi korotuksesta huolimatta negatiiviseksi.		

Strateginen tavoite	Oma tavoite ja toimenpiteet	Mittari	Lähtötaso 2016	Toteutuma 31.12.
Omaisuu den hallinta	Saneerausvelan hallinta vesihuoltoverkoston saneerauksin.	Saneerattu verkostopi- tuus, km	2,62	4,02
		Saneeratut jv-pump- paamot, kpl	3	1
Arviointi:		Verkostosaneeraus toteutui suunnitellusti, mutta osa urakoista viiväs- tyi suunnitelmien myöhästymisen takia. Pumppaamosaneerauksien osalta jouduttiin tekemään muutos työoh- jelmaan Hillontien pumppaamon huonon kunnon ja kalliin toteutuk- sen takia.		

TOIMINTAKATSAUS

Toiminta ja talous

Vuodelle 2018 asetetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet saavutettiin vain osittain. Suurimman ongelman muodostivat huleveden talouden tasapainottaminen ja jätevedenpumppaamoiden saneeraukset.

Talouden osalta ei tapahtunut suuria muutoksia edellisvuoteen nähden. Liikevaihto ylitti talousarvion noin 20.000 eurolla ja toimintamenot alittuivat budjetoidusta noin 288.000 eurolla. Myös poistot jäivät alle talousarviossa arvioidun. Muutosten seurauksena liikevaihtokasvo kasvoi 450.000 eurolla suunnitellusta. Tilikauden tulokseksi muodostui 634.964,19 euroa.

Rakentaminen

Vesihuollon saneeraus- ja uusinvestointeihin käytettiin rahaa yhteensä 2,26 milj. euroa. Investointeihin varattu määräraha ylittyi noin 160.000 eurolla.

Vesijohtoverkosta rakennettiin 2.529 m, jätevesiverkosta 465 m ja hulevesiverkosta 2.511 m. Suurimpia uudiskohteita olivat pohjavesilaitosten välinen raakavesijohto, Tervasaaren ja Pitäjänsaaren välinen runkovesijohto sekä Varvinkadun ja Tervasaaren kunnallistekniikan rakentaminen.

Toiminnan kehittäminen

Haminan Veden liiketoimintasuunnitelmassa on vuodelle 2018 asetettu tavoitteeksi asiakaspalvelu- ja lausutusjärjestelmän päivittäminen, veden riittävyyden varmistaminen, verkoston kuntotutkimusten aloittaminen ja etäluettavien mittareiden käyttöönotto.

Vedenriittävyyden osalta suurimman riskin muodostaa mahdollinen häiriötilanne Utti-putkessa. Omien pohjavedenottamoiden vedenkäsittelykapasiteettia ja

Henkilöstö

Haminan Veden palveluksessa oli vakinaisia henkilöitä 12. Henkilöstön koulutus- ja sairauspoissaolojen muutos:

	v. 2017	Keskim./hlö	v. 2016	Keskim./hlö	v. 2015	Keskim./hlö
Kouluspäivät	43	3,6	12	1,0	25	1,9
Sairauspoissaolot	230	19,2	346	28,8	80	6,2

Vaikka kokonaistilanne oli talouden osalta hyvä, niin huleveden viemäröinnin osalta tulos jäi yhä lähes 137.000 euroa alijäämäiseksi. Huleveden viemäröinnin taseeseen on neljän vuoden aikana kertynyt alijäämää yhteensä 525.000 €. Huleveden osalta tuleekin päätää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämää pystytään kattamaan.

Laitoksen toimintaan vaikutti pitkään jatkunut henkilöstövaje. Henkilöstövajeen takia osa toiminnoista jouduttiin ulkoistamaan ja osasta kehittämisasioita luovuttiin kokonaan.

Hulevesiverkoston suuri uudisrakentaminen johtuu saneerattaville alueille tehtävistä hulevesijärjestelmistä.

Verkosta saneerattiin yhteensä 4.018 metriä, josta 1.796 metriä oli vesijohtoverkoston saneerausta ja 2.222 metriä viemäriverkoston saneerausta. Jätevesipumppaamoita saneerattiin yksi kappale. Verkoston saneeraus määrä on tavoitellun mukainen, mutta jätevedenpumppaamoiden osalta jäätin tavoitteesta. Saneerausten toteutusta haittaisivat viivästykset sekä suunnittelussa että toteutuksissa.

runkolinjojen siirtokapasiteettia lisättiin kyseisten häiriötilanteiden varalta.

Uuden asiakaspalvelujärjestelmän ja etäluettavien mittareiden käyttöönottoprojektit aloitettiin syksyllä. Uudistusten avulla pyritään sekä parantamaan asiakaspalvelua että tehostamaan toimintaa.

Verkoston kuntotutkimuksia ei pystytty käynnistämään henkilöstövajeen takia.

Selonteko sisäisestä valvonnasta ja arvio merkittävimmistä riskeistä

Sisäinen valvonta

Talouden ja tavoitteiden seuranta on säännöllistä. Seurannan välineenä on web-raportointi, jossa on päiväkohtainen tieto. Suurkuluttajien vedenkulutusta seurataan erikseen kuukausittain laskutuksen yhteydessä. Johtokunnalle raportoidaan toiminnasta ja taloudesta kokousten yhteydessä.

Palveluiden hinnoittelun ajantasaisuutta seurataan ja taksat ja maksut pidetään ajan tasalla Vesilaitos-yhdistyksen (VYY) vuosittain julkaiseman vesi-huoltotaksatilaston ja alueellisten vertailujen avulla.

Liikelaitoksen investointikohteiden etenemistä seurataan säännöllisesti.

Toimivallan siirrosta viranhaltijoille sopimus- ja hankinta-asioissa, käyttöomaisuuden myynnissä ja vahingonkorvausasioissa noudatetaan kaupungin hallintosääntöä 1.6.2017 ja kaupunginhallituksen toimintasääntöä 19.6.2017. Viranhaltija-päätökset ilmoitetaan johtokunnalle tiedoksi.

Tilajavastuulain noudattamista seurataan. Rakennuskohteiden kustannus- ja työntekijätiedot ilmoitetaan verottajalle kerran kuukaudessa.

Henkilöstön osaamista vahvistetaan lainsäädännön ja muun toimintaympäristön edellyttämin täydennyskoulutuksin.

Vesiliikelaitoksen merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
Veden kulutuksen lasku ja väkimäärän väheneminen	Kustannusten kattaminen täysmääräisesti varmistetaan taksarakenteen muutoksen avulla.
Yleinen kustannustason nousu	Kustannustason nousua pyritään hillitsemään pidempiaikaisilla kumppanuussopimuksilla ja tekemällä yhteistyötä vesi-huolto- ja energiatoimijoiden kanssa.
Verkosto- ja laitosrakenteiden vanheneminen Vesihuoltoverkoston korjausvelka on kasvanut 2010 luvun alun alhaisen saneeraustason vuoksi. Huonokuntoisten verkosto-osien aiheuttamien putkirikkojen määrän odotetaan kasvavan tulevaisuudessa.	Vuosittaiset investointitasot ja niiden vaikutus maksuihin on selvitetty.
Saneeraukset on sidottu kaupungin Aluepalvelujen katusaneerauksen tarpeeseen ja työohjelmaan.	Investointimäärää on tulevaisuudessa kasvatettava huomattavasti nykyisestä, mikä aiheuttaa merkittävän taloudellisen riskin.
	Yhteissaneerausten lisäksi vesihuolto saneeraa lisäkohteita katualueen ulkopuolella ja alueilla, joissa ei ole päällystettyjä katuja.

Riskiarvio

Tilikauden aikana ei ole raportoitu merkittävistä riskeistä, joista olisi aiheutunut vahinkoa Haminan Veden toiminnalle.

Omaisuuksien hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole todettu menetyksiä tai arvon alennuksia.

Taloudellisia riskejä arvioidaan aina osavuositarkastusten ja taksamuutosten yhteydessä sekä vedenkulutusennusteiden avulla.

Riskiarvioiden perusteella suurimmiksi riskeiksi muodostuvat jatkossa verkoston ikä ja siitä johtuva saneerausmäärän kasvu sekä vedenkulutuksen väheneminen.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikaudelta kertynyt ylijäämä 634.964,19 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisten vuosien ylijäämätilille.

Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Liikelaitoksen tuloslaskelma

	2018		2017	
Liikevaihto	5 960 576,54		5 973 934,32	
Valmistus omaan käyttöön	48 820,00		47 428,30	
Liiketoiminnan muut tuotot	134 560,98		196 965,73	
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 199 165,00		-1 010 301,69	
Palvelujen ostot	-1 110 299,12	-2 309 464,12	-1 384 542,70	-2 394 844,39
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-455 533,66		-411 909,96	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-126 758,78		-117 615,40	
Muut henkilösivukulut	-16 399,07	-598 691,51	-17 703,66	-547 229,02
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 057 777,76		-2 164 657,37	
Liiketoiminnan muut kulut	-62 250,22		-64 652,89	
Liikeylijäämä	1 115 773,91		1 046 944,68	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot kaupungilta			7 957,85	
Muut rahoitustuotot	6 651,50		-50 946,63	
Muille maksetut korkokulut	-37 202,66		-450 000,00	
Korvaus peruspääomasta	-450 000,00		-71,62	-493 060,40
Muut rahoituskulut	-258,56	-480 809,72		
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	634 964,19		553 884,28	
Ylijäämä ennen varauksia	634 964,19		553 884,28	
Tilikauden ylijäämä	634 964,19		553 884,28	

Tunnusluvut

	2018	2017
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,5	5,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	7,1	6,9
Voitto, %	10,7	9,3

Liikelaitoksen rahoituslaskelma

	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Liikeliijäämä	1 115 773,91		1 046 944,68	
Poistot ja arvonalentumiset	2 057 777,76		2 164 657,37	
Rahoitustuotot- ja kulut	-480 809,72	2 692 741,95	-493 060,40	2 718 541,65
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 261 053,54		-1 605 177,08	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		-2 261 053,54	7 999,84	-1 597 177,24
Toiminnan ja investointien rahavirta		431 688,41		1 121 364,41
Rahoituksen rahavirta				
Antolainasaamisten lisäys muilta	-3 975,00			
Antolainasaamisen vähennys muilta		-3 975,00		0,00
Antolainauksen muutokset				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-959 506,86	-959 506,86	-1 184 754,86	-1 184 754,86
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	191 811,63		6 374,64	
Saamisten muutos muilta	56 097,06		17 810,65	
Korottomien velkojen muutos muilta	283 884,76	531 793,45	39 205,16	63 390,45
Rahoituksen rahavirta		-431 688,41		-1 121 364,41
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Tunnusluvut				
		2018		2017
Investointien tulorahoitus, %		119,1		170,2
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 €		4 706		5 116
Lainanhoitokate		2,7		2,2
Quick ratio		0,8		1,1
Current ratio		0,8		1,1

Liikelaitoksen tase

	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	20 468 573,65	20 261 322,87
I Aineettomat hyödykkeet	78 813,00	
2. Muut pitkävaikutteiset menot	16 500,00	
3. Ennakkomaksut	62 313,00	
II Aineelliset hyödykkeet	20 306 275,95	20 181 813,17
2. Rakennukset	1 847 410,92	1 942 804,12
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	17 139 710,41	18 062 063,32
4. Koneet ja kalusto	48 152,00	
6. Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 271 002,62	176 945,73
III Sijoitukset	83 484,70	79 509,70
4. Muut saamiset	83 484,70	79 509,70
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 868 346,11	2 116 254,80
II Saamiset	1 868 346,11	2 116 254,80
Lyhytaikaiset saamiset	1 868 346,11	2 116 254,80
1. Myyntisaamiset	457 939,22	524 600,12
3. Saamiset kunnalta	1 394 719,74	1 586 531,37
4. Muut saamiset	15 687,15	5 123,31
VASTAAVAA YHTEENSÄ	22 336 919,76	22 377 577,67
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	15 533 360,33	14 898 396,14
I Peruspääoma	13 411 749,98	13 411 749,98
IV Edellisten tilikausien ylijäämä	1 486 646,16	932 761,88
V Tilikauden ylijäämä	634 964,19	553 884,28
E VIERAS PÄÄOMA	6 803 559,43	7 479 181,53
I Pitkäaikainen	4 599 688,50	5 559 195,36
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 826 291,70	4 785 798,56
8. Korottomat velat kunnalle		
9. Liittymismaksut ja muut velat	773 396,80	773 396,80
II Lyhytaikainen	2 203 870,93	1 919 986,17
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	959 506,86	959 506,86
6. Saadut ennakot	1 523,12	2 977,41
7. Ostovelat	1 070 162,25	730 278,71
9. Muut velat	87 012,67	130 077,62
10. Siirtovelat	85 666,03	97 145,57
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	22 336 919,76	22 377 577,67
Tunnusluvut		
	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	69,5	66,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	111,6	121,2
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	111,6	121,2
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	2 122	1 487
Lainakanta 31.12., 1000 €	4 786	5 745

Liikelaitoksen talousarvion toteutumisvertailu

Käyttötalousosa

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutunut 2018	Poikkeama	Poikkeama- %
Liikevaihto	5 944 000		5 944 000	5 960 577	16 577	0,3
Valmistus omaan käyttöön	35 000		35 000	48 820	13 820	39,5
Liiketoiminnan muut tuotot	100 000		100 000	134 561	34 561	34,6
Materiaalit ja palvelut	-2 549 400		-2 549 400	-2 309 464	239 936	-9,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 176 500		-1 176 500	-1 199 165	-22 665	1,9
Palvelujen ostot	-1 372 900		-1 372 900	-1 110 299	262 601	-19,1
Henkilöstökulut	-623 200		-623 200	-598 692	24 508	-3,9
Palkat ja palkkiot	-473 200		-473 200	-455 534	17 666	-3,7
Henkilösivukulut	-150 000		-150 000	-143 158	6 842	-4,6
Eläkekulut	-124 700		-124 700	-126 759	-2 059	1,7
Muut henkilösivukulut	-25 300		-25 300	-16 399	8 901	-35,2
Poistot ja arvonalentumiset	-2 150 000		-2 150 000	-2 057 778	92 222	-4,3
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 150 000		-2 150 000	-2 057 778	92 222	-4,3
Liiketoiminnan muut kulut	-91 300		-91 300	-62 250	29 050	-31,8
Liikelylijäämä	665 100		665 100	1 115 774	450 674	67,8
Rahoitustuotot ja -kulut	-502 100		-502 100	-480 810	21 290	-4,2
Muut rahoitustuotot	8 000		8 000	6 652	-1 349	-16,9
Muille maksetut korkokulut	-60 000		-60 000	-37 203	22 797	-38,0
Korvaus peruspääomasta	-450 000		-450 000	-450 000	0	0,0
Muut rahoituskulut	-100		-100	-259	-159	158,6
Ylijäämä ennen satunnaisia er	163 000		163 000	634 964	471 964	289,5
Ylijäämä ennen varauksia	163 000		163 000	634 964	471 964	289,5
Tilikauden ylijäämä	163 000		163 000	634 964	471 964	289,5

Rahoitusosa

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutunut 2018	Poikkeama
Toiminnan rahavirta	2 313 000		2 313 000	2 692 742	379 742
Liikeliijäämä	665 100		665 100	1 115 774	450 674
Poistot ja arvonalentumiset	2 150 000		2 150 000	2 057 778	-92 222
Rahoitustuotot- ja kulut	-502 100		-502 100	-480 810	21 290
Investointien rahavirta	-2 100 000		-2 100 000	-2 261 054	-161 054
Investointimenot	-2 100 000		-2 100 000	-2 261 054	-161 054
Toiminnan ja investointien rahavirta	213 000		213 000	431 688	218 688
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset				-3 975	-3 975
Antolainasaamisten lisäys muilta				-3 975	-3 975
Lainakannan muutokset	-360 000	-600 000	-960 000	-959 507	493
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	600 000	-600 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-960 000		-960 000	-959 507	493
Muut maksuvalmiuden muutokset	147 000		147 000	531 793	384 793
Rahoituksen rahavirta	-213 000	-600 000	-813 000	-431 688	381 312

Investointiosa

	TP 2017	TA 2018	Muutokset	Muutettu TA	Toteutuma
Menot	1 605 177	2 100 000		2 100 000	2 261 054
Rahoitusosuudet					
Käyttöomaisuuden myynti	8 000				
Netto	1 597 177	2 100 000	0	2 100 000	2 261 054

Tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Verkostoon pumpattu vesi, m ³ /vuosi	2 171 509	2 083 183	2 250 000	2 156 099
- KLV Oy	1 840 387	1 752 938		1 820 830
- Omat pohjavedenottamot	245 153	244 200		245 989
- Virolahti	85 969	86 045		89 280
Laskutettu vesi, m ³ /vuosi	1 869 051	1 869 359	1 900 000	1 859 811
- talousvesi	966 389	881 093		882 793
- teollisuusvesi	826 302	900 626		896 182
- kaupungin kiinteistöt	73 760	87 640		80 836
Puhdistettu jätevesi, m ³ /vuosi (Mussalon puhdistamo)	2 138 455	2 477 500	2 100 000	1 839 674
Laskutettu jätevesi, m ³ /vuosi	1 279 508	1 251 654	1 350 000	1 197 548
- Haminan talousvesi	865 487	794 300		800 186
- Haminan teollisuusvesi	70 069	97 648		99 984
- Haminan kaupungin kiinteistöt	74 759	70 759		68 740
- Virolahti	269 193	288 947		228 638
Vesijohtoverkoston liittyneet kiinteistöt kpl/vuosi (suluissa osuuskuntien verkoston kautta liittyneet)	14 (7)	12 (3)	20	8 (2)
Jätevesiviemäriverkoston liittyneet kiinteistöt kpl/vuosi (suluissa osuuskuntien verkoston kautta liittyneet)	16 (10)	8 (1)	30	5 (0)
Laskuttamaton vesi %	14	10	18	14
Laskuttamaton jätevesi %	46	56	49	40
Talousveden ominaiskulutus, l/as/vrk	133	131	130	132
Vesijohtoverkon pituus km	257,2	260,0	258	262,5
Jätevesiviemäriverkon pituus km	225,4	227,0	226	227,5
Hulevesiviemäriverkon pituus km	93	96	95	98,5
Jätevesipumppaamojen määrä kpl	86	86	89	87
Hulevesipumppaamoiden määrä kpl	2	2	2	2
Vesiasiakkaiden määrä:				
- kiinteistöt kpl	5 282	5 294	5 310	5 302
- asukkaat kpl (liittymisaste)	18 580 (88 %)	18 620 (89 %)	18 640 (90 %)	18 630 (90 %)
Jätevesiasiakkaiden määrä				
- kiinteistöt kpl	4 563	4 571	4 640	4 576
- asukkaat kpl (liittymisaste)	17 170 (85 %)	17 200 (85 %)	17 310 (86 %)	17 210 (85 %)
- liittymisaste %				
Veden hankinnan kustannukset €/asukas	35,3	31,8	37,4	38,1
Jäteveden käsittelykustannukset €/asukas	41,0	48,1	42,5	35,2
Verkostojen ylläpito €/asukas	48,3	53,6	47,2	54,7

Liikelaitoksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupungin hallituksen 26.11.2012 hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on Vehkalahden kunnalta siirtyneiden vedenjakelu- ja

viemäriverkostojen poistoajkoja tarkistettu 1.1.2013 alkaen.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoa. Saamiset on merkitty taseessa nimellisarvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Haminan kaupungin lainojen korkoriskin suojaamisperiaatteen mukaisesti on myös Haminan Veden yhdelle lainalle tehty koronvaihtosopimus.

Pitkäaikaista lainoista 1,5 milj. euron osalta vaihtuvat korot on sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimus on voimassa 13.7.2026 asti.

Tuloslaskelman liitetiedot (1 000 euroa)

Liikevaihto tehtävälueittain

	2018	2017
Veden käyttömaksut	2 403	2 588
Jäteveden käyttömaksut	1 970	1 985
Liittymismaksut	70	61
Perusmaksut	1 282	1 115
Muut tuotot	236	225
Liikevaihto yhteensä	5 961	5 974

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Haminan Vesi -liikelaitoksella on käytössään Haminan kaupungin poistosuunnitelma, jossa suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten ja

aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Arvioidut poistajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät ovat:

Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	3 vuotta	Tasapoisto
Muut	3 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset		
Kivirakenteiset	40 vuotta	Tasapoisto
Puurakenteiset	30 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	Tasapoisto
Muut rakennukset	15 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Vedenjakeluverkosto	10 %	Menojäännöspoisto
Viemäriverkosto	10 %	Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkostot	20 %	Menojäännöspoisto
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet	20 %	Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	30 %	Menojäännöspoisto
Raskaat koneet	30 %	Menojäännöspoisto
Kevyet koneet	40 %	Menojäännöspoisto
Atk-laitteet	40 %	Menojäännöspoisto
Muut laitteet ja kalusteet	40 %	Menojäännöspoisto

Taseen liitetiedot (1 000 euroa)

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineettomat hyödykkeet	Muut pitkä- vaikutteist menot	Kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä		
Poistamaton hankintameno l.l.					
Lisäykset tilikauden aikana	17	62			79
Poistamaton hankintameno 31.12.	17	62			79
Aineelliset hyödykkeet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno l.l.	1 943	18 062		177	20 182
Lisäykset tilikauden aikana	63	853	56	1 210	2 182
Vähennykset tilikauden aikana					0
Siirrot erien välillä		116		-116	0
Tilikauden poisto	-159	-1 891			-2 058
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 847	17 140	56	1 271	20 306

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Samaan konserniin kuuluvilta yhteisöiltä	Muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Liittymismaksusaamiset l.l.	30	49	79
Lisäys vuoden aikana	1	3	4
Vähennys vuoden aikana			0
Liittymismaksusaamiset 31.12.	31	52	83

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot (1 000 euroa)

Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset sekä siirrot erien välillä

	2018	2017
Peruspääoma l.l. ei muutoksia tilikauden aikana	13 412	13 412
Peruspääoma 31.12.	13 412	13 412
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 487	932
Tilikauden yli-/alijäämä	635	554
Oma pääoma yhteensä	15 534	14 898

Edellisten tilikausien yli-/alijäämiin on tilinpäätöksessä 2004 siirretty 1,2 milj. euron liittymismaksurahasto,

joka oli muodostunut ennen 1.4.2004 perityistä liittymismaksuista.

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 560	2 076
Yhteensä	1 560	2 076

Vuoden 2018 luvussa on esitetty lainat, jotka erääntyvät l.l.2024 tai sen jälkeen.

Muiden velkojen erittely

	2018	2017
Pitkäaikaiset muut velat		
Liittymismaksut	773	773
Lyhytaikaiset muut velat		
Muut velat	87	130
Muut velat yhteensä	860	903

Siirtovelkojen erittely

	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	75	84
Korkojaksotukset	11	13
Siirtovelat yhteensä	86	97

Vakuuksien, vastuusitoumuksien ja taseen ulkopuolisten järjestelyjen liitetiedot (1 000 euroa)

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	2018	2017
Koronvaihtosopimus Nordea Bank AB		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 524	1 714
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	11	-18

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12

	2018		2017	
	vakinaisen henkilöstö	koko henkilöstö	vakinaisen henkilöstö	koko henkilöstö
Haminan Vesi -liikelaitos	12	13	10	12

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot

Huleveden viemäröinnin ja vesihuollon osalta esitetään eriytetyt tilinpäätöslaskelmat vesihuoltolain muutosten (22.8.2014/681) edellyttämällä tavalla.

Huleveden viemäröinnin tulot ja menot on eriytetty laskennallisesti. Menojen eriyttämisen perusteena on käytetty verkostojen pituuksia vuosilta 2005–2009. Ennen vuotta 2005 rakennetuista jätevesiverkostoista on erotettu 50 % huleveteen. Vuodesta 2010 alkaen hulevesiverkoston arvoa on seurattu kirjanpidossa.

Muista kuin alueelliseen jäteveden käsittelyyn kohdistetuista lainoista on erotettu verkostojen arvojen suhteessa lainapääoma ja niitä vastaavat korkomenot huleveteen.

Kaupunki on korvannut yleisten alueiden huleveden viemäröinnin kustannuksista sopimuksen mukaan 129.828,80 euroa.

Huleveden viemäröinnin tuloslaskelma

	1.1.–31.12.2018		1.1.–31.12.2017	
Liikevaihto		274 477,09		284 083,20
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 385,10		-30 222,06	
Palvelujen ostot	-91 837,08	-114 222,19	-73 371,43	-103 593,49
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-53 901,63		-43 482,34	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-15 353,78		-12 676,61	
Muut henkilösivukulut	-1 976,65	-71 232,07	-2 127,40	-58 286,35
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-217 196,13		-198 426,07
Liiketoiminnan muut kulut		-7 479,48		-7 651,35
Liikelylijäämä		-135 652,78		-83 874,06
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muille maksetut korkokulut		-1 093,67		-1 232,00
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä		-136 746,45		-85 106,06
Ylijäämä ennen varauksia		-136 746,45		-85 106,06
Tilikauden alijäämä		-136 746,45		-85 106,06
Tunnusluvut				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		-6,3		-4,0
Voitto, %		-49,8		-30,0

Huleveden viemäröinnin rahoituslaskelma

	1.1.–31.12.2018		1.1.–31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä	-135 652,78		-85 106,07	
Poistot ja arvonalentumiset	-217 196,13		198 426,07	
Rahoitustuotot- ja kulut	-1 093,67	-353 942,58	-1 232,00	112 088,00
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-239 014,12	-239 014,12	-573 251,29	-573 251,29
Toiminnan ja investointien rahavirta		-592 956,70		-461 163,29
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-31 891,41	-31 891,41	-37 456,00	-37 456,00
Rahoituksen rahavirta		-31 891,41		-37 456,00
Rahavarojen muutos		-624 848,11		-498 619,29
Tunnusluvut				
Investointien tulorahoitus, %		-33,7		-19,8
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 €		-1 576		-983
Lainanhoitokate		-10,7		3,0

Huleveden viemäröinnin tase

	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 176 052,41	2 154 229,62
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 176 052,41	2 154 229,62
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 176 052,41	2 154 229,62
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	1 983 331,13	1 929 616,62
Jäännöspääoma	1 983 331,13	1 929 616,62
VIERAS PÄÄOMA	192 721,28	224 613,00
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	160 829,88	192 722,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 891,39	31 891,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 176 052,41	2 154 229,62
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	91,1	89,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	67,8	79,1
Kertynyt ali-/ylijääämä, 1 000 €	-525	-389
Lainakanta 31.12, 1 000 €	193	225

Huleveden viemäroinnin liitetiedot

Liitetiedot 1 000 €

	2018	2017
Liikevaihto tehtävälueittain:		
Liittymismaksut	0	7
Hulevesimaksut	144	89
Kaupungin korvaus hulevesiviemäroinnistä	130	188
	274	284
Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Viemäriverkko, menojäännöspoisto 10 %		
Pysyvät vastaavat		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 154	1 780
Lisäykset tilikauden aikana	239	572
Vähennykset tilikauden aikana	-217	-198
	2 176	2 154
Oman pääoman erien muutokset		
Jäännöspääoma 1.1.	1 929	1 518
Pysyvien vastaavien lisäys	22	374
Vieraan pääoman vähennys	32	37
Jäännöspääoma 31.12.	1 983	1 929
Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	69	87

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN

Liikelaitoksen vaikutus tuloksen muodostumiseen

I 000 euroa	Talousarvion ulkoinen toteutuminen		Eliminoinnit		Tuloslaskelma kaupungin tilinpäätöksessä
	Kaupunki	Liikelaitos	Kaupunki	Liikelaitos	
Toimintatuotot	24 045	6 095	-120	-440	29 580
Myyntitulot	3 480	5 960	-75	-310	9 055
Maksutulot	6 785		-2		6 783
Tuet ja avustukset	1 836				1 836
Muut toimintatulot	11 944	135	-43	-130	11 906
Valmistus omaan käyttöön	328	49			377
Toimintamenot	-138 737	-2 970	441	119	-141 147
Henkilöstömenot	-57 963	-599			-58 562
Palvelujen ostot	-59 495	-1 110	172	74	-60 359
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 554	-1 199	139	3	-9 611
Avustukset	-8 715				-8 715
Muut toimintamenot	-4 010	-62	130	42	-3 900
Toimintakate	-114 364	3 174	321	-321	-111 190
Verotulot	81 202				81 202
Valtionosuudet	37 357				37 357
Rahoitustuotot ja -kulut	2 482	-481	-450	450	2 001
Korkotuotot	567				567
Muut rahoitustuotot	2 707	6	-450		2 263
Korkokulut	-773	-37			-810
Muut rahoituskulut	-19	-450		450	-19
Vuosikate	6 677	2 693	-129	129	9 370
Poistot ja arvonalentumiset	-6 860	-2 058		0	-8 918
Suunnitteleman mukaiset poistot	-6 747	-2 058			-8 805
Arvonalentumiset	-113				-113
Satunnaiset erät					0
Tilikauden yli-/alijäämä	-183	635	-129	129	452

Liikelaitoksen vaikutus toimintakatteeseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Ulkoiset toimintatulot	23 925	5 655	29 580
Valmistus omaan käyttöön	328	49	377
Ulkoiset toimintamenot	-138 296	-2 851	-141 147
Vaikutus toimintakatteeseen	-114 043	2 853	-111 190

Liikelaitoksen vaikutus vuosikatteeseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus toimintakatteeseen	-114 043	2 853	-111 190
Ulkoiset rahoituserät	120 591	-31	120 560
Vaikutus vuosikatteeseen	6 548	2 822	9 370

Liikelaitoksen vaikutus poistojen määrään ja tilikauden tulokseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus vuosikatteeseen	6 548	2 822	9 370
Vaikutus poistoihin	-6 860	-2 058	-8 918
Vaikutus tilikauden tulokseen	-312	764	452

Yllä olevien laskelmien mukaan liikelaitoksen talous parantaa kaupungin toimintakatetta 2,8 milj. €, vuosikatetta 2,8 milj. €, kasvattaa kaupungin tulosta 764 t€ ja kasvattaa kaupungin poistoja 2,1 milj. €.

Liikelaitoksen vaikutus toiminnan rahoitukseen

I 000 euroa	Talousarvion toteutuminen		Eliminoinnit		Rahoituslaskelma kaupungin tilinpäätöksessä
	Kaupunki	Liikelaitos	Kaupunki	Liikelaitos	
Tulorahoitus					
Vuosikate	6 677	2 693	-129	129	9 370
Satunnaiset erät					0
Tulorahoituksen korjauserät	118				118
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-13 374	-2 261			-15 635
Rahoitusosuudet investointimenoihin	567				567
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	739				739
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 273	432	-129	129	-4 841
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-158	-4			-162
Antolainasaamisten vähennys	269				269
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000				15 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 200	-960			-14 160
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 993				-2 993
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	17				17
Vaihto-omaisuuden muutos	55				55
Saamisten muutos	-122	249		-192	-65
Korottomien velkojen muutos	1 924	283	192		2 399
Vaikutus maksuvalmiuteen	-4 481	0	63	-63	-4 481

Liikelaitoksen vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus vuosikatteeseen	6 548	2 822	9 370
Ulkoiset investointimenot	-13 374	-2 261	-15 635
Ulkoiset investointitulot	1 424	0	1 424
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-5 402	561	-4 841

Liikelaitoksen vaikutus rahoituksen rahavirtaan

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Antolainasaamisten muutos	111	-4	107
Lainakannan muutos	-1 193	-960	-2 153
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 874	532	2 406
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	792	-432	360

Liikelaitoksen vaikutus maksuvalmiuteen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-5 402	561	-4 841
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	792	-432	360
Vaikutus maksuvalmiuteen	-4 610	129	-4 481

Ylläolevien laskelmien mukaan liikelaitoksen talous lisää kaupungin toiminnan ja investointien rahavirtaa

561 t€, pienentää rahoituksen rahavirtaa 432 t€ ja parantaa maksuvalmiutta 129 t€.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Kaupungin toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Tunnusluvun avulla arvioidaan tulorahoituksen riittävyyttä. Kun tunnusluvun arvo on 100%, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kaupungin vuotuista keskimääräistä investointitasoa.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvon ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirran tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kaupungin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kaupungin omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys, pv

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavoitolla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kaupungin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kaupungilla on selviytyä takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsovimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkitys jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Liikelaitoksen tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Voitto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$$

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirran kertymä.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Quick ratio

$$= \text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnuslukua voidaan vertailla vain saman toimialan liikelaitosten kesken. Tunnusluvut luokitusasteikko: hyvä yli 1, Tyydyttävä 0,5–1, heikko alle 0,5.

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen Vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnuslukua voidaan parhaiten vertailla saman toimialan liikelaitosten kesken, mutta se sopii quick ratio -tunnuslukua paremmin myös eri toimialojen yritysten kertailuun. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä yli 2, tyydyttävä 1–2, heikko alle 1.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden liikevaihdosta, liiketoiminnan muista tuotoista sekä tuesta ja avustuksesta kunnalta.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi liikelaitosten välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet liikelaitoksella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Luku osoittaa, paljonko liikelaitoksella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Liikelaitoksen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Haminan kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja

Haminassa 28.3.2019

Titta Erkkilä
puheenjohtaja

Vesa Koskiaho
I varapuheenjohtaja

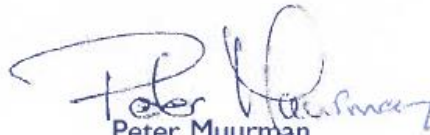
Milko Niemi
II varapuheenjohtaja

Katja Andrejev
jäsen

Pentti Hämäläinen
jäsen

Peter Muurman
jäsen

Ritva-Leena Pousi
jäsen

Eeva Rautamaa
jäsen

Ari Rinne
jäsen

Hannu Muhonen
kaupunginjohtaja

TILINTARKASTAJIEN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Haminassa 31.5.2019

BDO Audiator Oy

Ulla-Maija Tuomela, KHT, JHTT
päävastuullinen tilintarkastaja

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

Kirjanpitokirjat

Päiväkirja	sähköisesti arkistoituna	säilytetään 10v.
Pääkirja	sähköisesti arkistoituna	säilytetään 20v.
Vesiliikelaitoksen erilliskirjanpidon päiväkirja	sähköisesti arkistoituna	säilytetään 10v.
Vesiliikelaitoksen erilliskirjanpidon pääkirja	sähköisesti arkistoituna	säilytetään 20v.
Tasekirja	sidottuna	säilytetään pysyvästi

Tositelajit

10	Pankkitositteet
11	Kassatositteet
12	Uimahallin kassatositteet
15	Muistiotositteet
20	Ostoreskontran maksatus
29	Ostoreskontra
30	Myyntireskontra
31–38	Yleislaskutus
39	Viivästyskorkolaskutus
40	Luottotappiot
41	Sisäinen laskutus
42	Jamix ateriapalvelulaskutus
43	Timmi tilavarauslaskutus
44	Perintäsuoritukset
45	Hyvitysten ja ennakoiden kohdistus
46	Timmi sisäinen laskutus
47–50	Varastot ja konekeskus
51–53	Hyvinvointipalvelujen laskutus
54	Effica yksilö- ja perhehuolto
56	Effica terveydenhuolto
70	Maanvuokrat
74	Antolainalaskutus
75	Facta rakennusvalvontalaskutus
77	Vesiliikelaitoksen laskutus
82	Sisäisen laskennan Excel-tositteet
89	Matkalaskut
90	Palkkasiirrot kirjanpitoon
91	Käyttöomaisuuskirjanpito
92–93	Automaattikirjaukset
94–95	Laskennalliset kirjaukset
96–99	Tuloksen kirjaus

Tositeaineisto säilytetään 10 vuotta.

EU-projekteihin liittyvä tositeaineisto säilytetään 10 vuotta viimeisestä maksatuksesta ohjelmakauden päättymisestä lukien.

Konsernitilinpäätös:

Konsernitilinpäätöksen pääkirja	tulosteina	säilytetään 20 v.
Konsernitilinpäätöksen päiväkirja	tulosteina	säilytetään 10 v.
Yhdistelylaskemat	tulosteina	säilytetään 10 v.
Tositeaineisto		säilytetään 10 v.